

Metodisti
kogudused Eestis,
uude tekkimine ja
arenemine.

Klaos, Salme

arhiivatoos
1. XII. 24.

1. deto. 1928. a.
Tähtimäga kroo-
müüd. Salmre klassi
määr. 355.
J. J. J. J.
Tõrju ülikooli Sekretär

272195

Motto: Ut omnes
unum sint.

Magister unitead. alal.

26. XI. 1926.

Diss.lant.
272.195

Kirjandus.

1. "Kristlik Kaitsja". Eesti Piiskopliku Metodistlik Kirik
kuukiri, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 aastakäigud.

(viimastest aastakäigust 10 esimest numbert).

2. "Христианский Подпорник". Русский Оправе Мемор. - Вручен
Церкви - 1909, 1910, 1911, 1912, 1913.

METHODISTI KOGUDUSED EESTIS, nende tekkimine

3. ~~Methodist Church 1920.~~

ja arenemine.

~~Methodist Church 1920.~~

4. Kurzgefasste Geschichte der Methodisten von seinen
anfängen bis zur Gegenwart. G. John N. K. u. d. l. e. n.

Theophil Mann Sommer, 1920.

5. Käsitähtatuke Piiskopliku Metodistlik Kiriku proovi-
liikmetele ja neile, kes selliste soovivad saada.

Kokkuvõtte piiskop William J. H. 22.

6. Piiskopliku Metodistlik Kirik, Dr. W. K. a. a.
Eesti- ja M. P. rikask, 1920.

7. Prof. G. B. i. l. d. i. Uldine Kirikilo loengud.

8. Methodism in Russia, Latvia, Lithuania and Estonia.

A. Quarterly Bulletin Published at Riga Latvia.

April, May, June 1924.

K i r j a n d u s .

1. "Kristlik Kaitsja". Eesti Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku kuukiri, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924. aastakäigud.
(viimasest aastakäigust 10 esimest nummert).
2. Христианский Сборник, "Русский Орган Метод.-Визант. Церкви" - 1909, 1910, 1911, 1912, 1913.
3. Doctrines and Discipline of the Methodist Episcopal Church 1920.
4. Kurzgefasste Geschichte des Methodismus von seinen Anfängen bis zur Gegenwart. D. John N. N u e l s e n ,
Theop~~h~~il M a n n und J. J. S o m m e r , 1920.
5. Käsiraamatuke Piiskopliku Methodisti kiriku proovi-
liikmetele ja neile, kes selleks soovivad saada.
Kokkuseadnud piiskop William B u r t , D.D.
6. Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku katekismus, Dr. W. N a s t ,
Eestikeelde M. Prikask, 1920.
7. Prof. O. S i l d ' i Uldise Kirikloo loengud.
8. Methodism in Russia, Latvia, Lithuania and Estonia.
A. Quarterly Bulletin Published at Riga Latvia,
April, May, June 1924.

9. Baltic and Slavic Bulletin of the Methodist Episcopal

Church in Latvia, Lithuania and Estonia. October-December 1924.

10. Eestimaa Piiskopliku Methodisti koguduse Põhjuskiri,

1920. aastast. *kiriku kättrilt 24. okt. 1924.*

11. Tartu Piiskopliku Methodisti Kiriku Põhikiri, 1924. a.

12. Osa P. M. kiriku uuest trükist olevast Lauluraamatust.
lhk. 1 - 32, Keilas, 1924.

13. *Христианский Поборник "Орган Бальтійской Конференції
Методистско-Епископальной Церкви*

Nr. 1, oktoobril 1924, I aastakäik.

K i r j a d .

1. Riigi Statistika Keskbüroo Uldosakonna juhatajalt 4.9.24.

2. Piisk. Meth. kiriku õpetaja K. Kuum'ilt 19. sept. 1924.

3. " " " J. Puskay'lt 7. okt. ja 9. okt. 24.

4. " " " M. Prikask'ilt 9. ja 18. okt. 1924.

5. " " " H. Söte'lt 11, 17 ja 21. okt. 24.

6. " " " M. Krüger'ilt 8. okt. 1924.

7. " " " W. Meinwaldt'ilt 15. okt. 1924.

8. " " " J. Karlson'ilt 15. okt. 1924.

9. " " superdendilt Dr. A. A. Simons'ilt 8. ja 15. okt. 24

10. " " õp. A. Mikkow'ilt 18. okt. 1924.

11. " " " A. Kuum'ilt 16. okt. 1924.

12. Haaps.Ew.-Luteri kiriku õp.Mühlen'ilt 21.okt.1924.

13. Tallinna Jaani kiriku I pihtkonna õpetaja
Hasselblatti kiri 22.okt.1924.

14. Tapa Ew.-Luteri kiriku köstrilt 24.okt.1924.

15. Kuresaare Ew.-Luteri kiriku õp.N.Bäuerle'lt

22.okt.1924.

16. Ew.-Luth.kiriku Konsistooriumilt 30.10.24.

17. Püskoplaku Metodist kiriku õpetajalt F. Tombo'lt

Nagu teada on Met/odismi isa John B. Wesley - sündinud 17. juunil 1703 Epworth'is Lincoln'i krahvkonnas, kus tema isa Samuel Anglik/ani kiriku õpetaja oli. Tema vanemad olid sügav-religioossed inimesed ja kasvasid ka oma lapsi tõsisel jumalakartuses, aga ka valju korrapärasusega. Sõnakuulmise peale pani ta ema Susanna iseäranis rõhku, seda pidades tõsise usulise kasvatuse ainukeseks kindlaks aluspõhjaks. Wesley'de perekonnas oli kehvus valitsemas, nagu seda sel ajal ühes inglise maaõpetaja perekonnas, kus veel pealegi palju lapsi, teisiti oodagi ei võinud. Aga siiski ei puudunud rõõmus armastaja meel, mis kõiki lapsi oma vahel ja vanematega ühendas. Kodul Epworth'is on suur mõju laste edaspidise arenemise peale olnud. Kodust välja kooli minnes sattus John, niisama kui ta noorem vend Charles (sündinud 18. detsembril 1707a.) mitmesuguste mõjude alla, mis ajutiselt kodu mõju osalt sumbutasid. Iseäranis Charles oli oma üliõpilase põlve alguses Oxfordis rõõmus üliõpilane, nagu kõik teisedki, ja kui vend John teda manitses, vastas ta, et ta ometi korraga pühaks ei võinud saada. See eluviis ei rahuldanud aga teda ja varsti näeme teda paari mõtteosalisega hoopis

teises sihis töötavat. Ta andub agarusega ülikooli tööle ja püüab täpselt akadeemiliste ettekirjutuste järele elada. Nad seavad rea määrusi ülesse, mille järele end vabatahtlikult elama kohustavad. See paistis muidugi teistele üliõpilastele silma, kes neid pilgates "unistajad, püha klubi, methodistid" kutsusid, sest et nad methodi järele elasid. Viimane nimetus oli paljude teiste seas kõige enam tuntud ja on ka pärastistele vendade Wesley'de poolt alustatud liikumisele nimeks jäänud, ilma et sellel esimesel Oxfordi methodismil viimasega midagi palju ühist oleks. Nendega seltsis ka John Wesley, kes varsti siin juhtivat osa etendama hakkas. Sõprade ring kasvas - olgugi, et nad üldiselt naeru ja pilke all olid. Mõne aasta pärast astus sinna ka George Whitefield (sünd. 16. detsembril 1714a. Gloucester'is võõrastemaja-pidaja pojana), kolmas tähtis tegelane uues liikumises. Klubi oli omale usu- lise ilme võtnud. Uuriti ühiselt püha kirja, käidi kirikus ja armulaua, paastuti, tehti armastuse tööd - vangisid vaatamas käies, vaestele perekondadele jõudu mööda abi andes, nende lapsi õpetades püha kirja tundma. Ometi oli kogu see liikumine enam katoliiklikult laadi. Vahepeal

olid John ja Charles Wesley Anglikanl kiriku õpetajateks ordineeritud, missugusele elukutsele nad ka end pühendasid. Siin ei ole mitte koht üksikasjaliselt nende elu jälgida, ma tahaksin ainult õige lühikest ülevaadet pakkuda meeste usulisest arenemiskäigust, kes on saanud kiriku rajajateks, mille väikse osa üle mul ülesandeks on kirjutada. Uhel reisil Amerikasse puutub John Wesley esimest korda Vennaste koguduse liiketega kokku, kes tema peale sügavat mõju avaldavad. Juba üliõpilasena oli ta Thomas a Kempis'e raamatut "Kristuse järelkäimise" uurinud, mis temale näitas, et tõsise usu asupaik südames on. Sel ajal oli ta siis püüdnud oma elu nii tõsiselt sisseseada, kui võimalik, oli püüdnud igasugusest patust eemale hoiduda, niihästi sõna kui teoga, korralikult kirikus ja armulaual käinud, iga päev paar tundi enesesse süvenemisele pühendanud ja kõige selle mõjul arvamisele tulnud, et ta üks korralik kristlane on. Kuid Vennaste koguduse liikete mõjul hakkas ta kahtlema enese usus, tuli otsusele, et tal õiget usku ei ole, sest kui tal oleks tõsine usu ühendus Jumala ja Ta poja Jeesusega, siis peaks ta süda kõigi rahutuste eest kind-

lustatud olema, kuna tema ometi kõiksuguste kahtluste pärast rahutu oli. Usk, mille järele ta igatses, oli: kindel ja kõigutamata usaldus Jumala vastu, et Jeesuse Kristuse ohvri läbi tema patud andeks antud on. Charles Wesley'ga oli lugu umbes samasugune. Tema õppis isegi Zinzendorf'i isiklikult tundma, käis tema kodustel palvetundidel, aga ilma suuremate tagajärgedeta. Kaugelt suurem mõju mõlemate veldade peale oli Vennaste koguduse liikmel sakslasel Peter Böhler'il. Tema mõjul tulid nad ikka enam ja enam arvamisele, et ainult elav usk võib meie hingele siin maa peal rahu tuua ja pärast üht rasket haigust saigi Charles sarnase rahutoova kindluse. John oli maharõhutud ja rahutu, luges piiblit, käis kirikutes, kuid kõik ei annud talle rahu. 24-dal mail 1738. aastal läks ta ühele koosolekule, kus Lutheri Rooma kirja sissejuhatuse üle loeti. Umbes 3/4 9 ajal ^{õhtul}, kui seda kohta loeti, et usk Jeesuse Kristusesse inimese täiesti uueks loob, tundis John Wesley iseäralist soojust omas südames, tundis, et ta oma hingeõnnistuse täiesti Jeesuse Kristuse kätte usaldas ja kindel oli,

et Jeesus kõik tema patud talt võtnud ja teda patu ja surma seadusest vabastanud. Sellest 24.mai koosolekust loeb Met^{põhjapanevat}odisti kirik oma algust, ehk küll nimi juba varemalt olémas oli. Nad ütlevad, et sellel koosolekul oli John Wesley pöördumine. Kuid mitte pöördumine selles mõttes, kus inimene teadlikust patu teenistusest pöörab teadlikult Jumala teenimisele, sest raske on pattu enam vihata ja Jumalat enam püüda teenida, kui seda tegi Oxfordi sõprade ring ka ennemalt, vaid pöördumine, kus endisest Jumala teenimisest, mis põhjenes inimese enese uuendamata tahtmisel, tullakse uuele Jumalateenimisele inimese sees elutseva Kristuse jõus, kes oma vaimu läbi inimese on uuendanud ja temale elu printsiibiks on pannud (J.L. Nielsen lhk.58). See muutus Wesley's tõi ka kaaluvaid muutusi tema õpetuses. Senini oli talle kirik oma korraga ^sõnduse vahendaja olnud - nüüd on seda isiklik usuvahekord Kristusega. Mitte et ta sellepärast oleks arakadunud piiramata subjektivismi - ei ta tunneb end seotud olevat käsu ja tunnistusega, aga kiriku talitustel ei ole ta silmis enam objektiivselt mõjuvat jõudu,

nagu ta seda ennemalt uskus. Mitte kirik, mitte ristimine, mitte väline sõnakuulmine ei ole ^õõndsuse hallikaks, vaid Kristuse andeksandav arm, mis inimesele mitte kiriku, vaid Jumala sõna uskumise läbi osaks saab. Sellega oli kristlase sündimine ristimise päeva pealt pöördumise päeva peale üle viidud, mis kõikidel aegadel methodisti kirikus ka nii on jäänud. Küll ei olnud sellega veel Wesley'de arenemise kõik lõppenud. Alguses olid mõlemad vennad õieti sallimatud nende vastu, kes veel pöördunud ei olnud - ainult need võisid Jumala lapsed olla, kes omaks õndsakssaamiseks kindluse olid omandanud. Aja jooksul tulid nad aga teistsugusele arvamisele ja oma elu lõpul kirjutab John Wesley: „Meie jutlustame õndsuse kindlust nüüd, nagu meie seda ikka oleme teinud, kuid üht kõikide Jumala laste eesõigust, aga meie ei nõua teda mitte, kui hädatarvilikku asja ja ei mõista mitte hukatusele, kellel seda rõõmustavat tunnet ei ole. Ma loodan, methodistid tunnevad seda nüüd ka.” (J.L. Muelsen lhk. 61). Enne kui J. Wesley oma õiget kuulutamise tegevust algas, sõitis ta veel Saksamaale Vennaste kogudusesse ja õppis ka isiklikult Zinzendorfi

8
tundma ja tuhi sealt tagasi, et Inglismaal evangeeliumi kuulutada. Samal aastal oli ka George Whitefield ühe raske haiguse puhul, mida ta liia paastumise tagajärjel saanud, samale kindlale õndsuse tundmisele tulnud. Wesley'de ja Whitefield'i õpetuses on küll mõned vahed, nii on Whitefield prädestinatsiooni pooldaja, kuna Wesley'd ütlevad, et Jumala arm kõikidele on kättesaadav. 1739 aastast peale loevad nad siis oma kiriku asutamist, sest siis said esimesed ühendatud ühistused (United Societies) asutatud. Nüüd lagunes nende kuulus laiali üle terve Inglismaa. Peale kolme nimetatud mehe, kes suure eduga igal pool tuhandatele ja kümnetuhandatele evangeeliumi kuulutasid, tekkis varsti palju teisi kuulutajaid - õpetajaid ja võhikuid - ja peagi oli nende kodumaa "United Society" tegu üle külvatud. Nad tahtsid evangeeliumi peamõtet südamesse viia ja nende liikumine oli üleüldse väga sarnane pietistilisele voolule, mis 18. aastasajal kogu ^{vestikaalis} ilmas laiali oli lagunenud. Et methodism kõigist neist liikumistest kõige enam mõju on avaldanud, seda tuleb küll osalt John Wesley riigimehe talendi arvele kirjutada, kes

oskas sellesse liikumisesse kôva korda tuua. Kuidas see liikumine Inglismaal iseseisvaks kirikuks arenes, sellest ei saa ma siinkohal kirjutada. Aastasaja keskel laienes methodistline liikumine ka Amerikasse. Pärast Amerika iseseisvuse saavutamist aastal 1783 olid Anglikaani kiriku vaimulikud kõik enamasti ära Inglismaale tulnud ja methodistide ühisused "Society" jäid ilma ordineeritud õpetajateta ja sadandate miilide kaugusel ei olnud neil võimalik sakramentidest osa saada. J. Wesley, kelle poole nad nõu paludes pöörasid, rõõmustas, et nad nüüd täiesti vabad on anglikaani kirikust ja võivad jälgida ainult püha kirja ja algristikogudusele, ehk ta küll ~~muidu~~ ise kirikusse jäi. Methodism omas alguses oli ainult evangelisatsioon ja ühisuste liikumine Anglikaani kirikus. Et ta iseseisvaks kirikuks arenes, see on vahet õpetuse vahedega seletatav. Ta ordineeris kaks õpetajat Amerikasse ja õnnistas palve ja käte peale panemisega õigusteaduse doctori õpetaja Thomas Coke'i Amerika Methodisti kiriku superintendendiks. Superintendendi abiks sai õpetaja Francis Asbury. "Jõulu konverentsil"

mis algas Baltimore'is Maryland'is 24. detsembril 1784, kus oli koos 60 jutlustajat, sai siis alus pandud Piiskopliku Methodisti Kirikule. Francis Asbury sai Dr.

Coke'i poolt mõnede õpetajate (presbyters) abiga esime-
seks piiskopiks ^sõnnitatud. See ongi see Methodisti kirik, kes ka meie maale oma misjonärid on saatnud. Teistest Methodisti kirikutest, missuguseid õige palju, ei ole mul põhjust siin kohal kõnelda, *sest meie maal töötab ainult P.M. kirik.*

Nüüd mõni sõna Methodisti kiriku õpetusest, mida J.L. Kuelsen kõige tähtsamaks peab (J.L. Kuelsen lmk. 744 j.j.).

1. Patu ja inimese loomuse hukatuse üldmaksvus, aga ka jumaliku armu üldmaksvus. Patt ei ole methodismis mitte kahvatuks ja vanaks jäänud teoloogiline mõiste, mitte hääduse negatiivne kuju, vaid reaalne, võimas jumalavastane võim, mis süü ja karistuse enese järele toob. Aga ükski inimene ei ole lõpulikult patu meelevald all, vaid ka jumaliku armu all, mis otsekohealt inimese südamesse mõjub ja seotud ei ole kiriku ega ~~muu~~ sakramentidega. Iga inimene, kui halb ta ka ei oleks, võib selle jumaliku armu läbi õnnistust vastu võtta.

2. Pöördumise tarvidus. Pöördumise all mõeldakse siin neid subjektiivseid momente, mis selle suure põhjaliku muutmise tingivad, mis inimest hukatuse (Unheil) seisukorrast õndsuse seisukorda viivad. Õndsuse objektiivne põhi on Jumala Poja Jeesuse Kristuse elu, kannatus, surm ristil patu pärast ja Ulestõusmine õigeksmõistmise pärast. Inimene saab Jeesuse Kristuse ohvriteost osa patukahetsuse ja usu läbi - nende läbi saab ta Jumala vaimu abil õigeksmõistmise ja uuestisündimise.

Patukahetsemine omakorda seisab selles, et inimene omad patud häbi ja kahetsusega ära tunneb ja tunnistab, neid vihkab ja nad maha jätab ja end kõigest südamest Jumala poole pöörab. Pöördumise positiivne külg seisab selles, et inimene Jeesuse Kristuse omaks võtab ja omad lootused ja õndsuse üksi tema peale paneb. Selle usu läbi saab siis inimene õigeks mõistetud, see tähendab: Jumala vaim annab talle omast armust Kristuse pärast ta patud andeks. Samal ajal annab Jumala vaim ka uuestisündimist, mis seisab suurs muutuses, mis Jumal inimese hinges sünnitab, kui ta teda Jeesuses Kristuses Jumala

kuju järele uuendab, mille läbi inimene Jeesuse laps-
seks saab. Selle juures eitab autor kindlasti, nagu
oleks met~~h~~odistlikel jutlusel sisuks kunstliku tunne-
te peale mõjumisega, põrgu hirmude kirjeldamisega,
patukahetsuse võitlust esile kutsuda, nagu peaks iga
met~~h~~odist oma pöördumise aja ja koha teatama, nagu
ei peaks met~~h~~odistid kedagi usklikuks, kes mitte
met~~h~~odistlike „met~~h~~oodi“ järele ei ole pöördunud. Palju
enam kirjutab met~~h~~odistide professor C.F. Paulus, et
patukahetsus kõige mitmekesisematel viisidel võib
sündida - ühe juures ulatavad ta juured kuni kõige
varajasema nooruseni ja ta kasvab ja süveneb aega
mööda, teiste juures tuleb ta aga nii äkitselt ja nii-
suguse hingelise vapustusega, et ta isegi füüsiliselt
inimese peale mõjub, ja võib olla isegi „patukahetsuse
krambini“ tõuseb.

3. Õndsuse kindlus on sisemine aratundmine, et
patud on andeks antud ja inimene on Jumala juures vastu
võetud. Met~~h~~odism kuulutab seda, kui kõigile usklik-
kudele tõotatud väärtuslikku eesõigust - mitte aga kui

õndsuseks hädatarvilikku tingimist. Ta arvab, et seosama
õndsuse ~~kindlus~~ on ka Luteri õigeksmõistmise usu (Recht-
fertigungsglauben) siht ja eesmärk. Jumala armu läbi
tuleb inimene äratundmisele, et ta enam orjavaimu ja
hirmu valitsuse all ei seisa, vaid et ta Jumala laps
on. See on püha vaimu and ja on usklikele antud,
mitte et neid Jumala lasteks teha, vaid sellepärast, et
nad Jumala lapsed on. [~]Õndsuse ~~kindlus~~ on midagi enam,
kui uuestisündimine. Viimase juure peab siin tulema
veendumus, mis südamele oma õiget olemasolu kindlustab.

4. Pühitsuse elu ehk kristlik täius. Met~~h~~odism kuulu-
tab ühtlaselt, et igal usklikul võimalik on elada täie-
likus armastuses ja järjekindlas võidus iga äratuntud
patu üle. Kristlase elu ei pea mitte olema lootuseta
võitlus patuga, korduvate lahgemiste ja järjekindlate
kaotustega, vaid tagajärjerikas jumaliku elujõu võit.
Kristlase elu üle ei tarvitse mitte kirjutatud seista:
aga mina olen lihalik ja patu alla müüdud, sest mina
ei tee mitte head, mida ma tahan, vaid ma teen kurja,
mida ma ei taha (Room. 7₁₄^b ja 19), vaid: Tema on avalikuks

saanud, seepärast, et ta meie patud pidi ära võtma; ja pattu ei ole mitte tema sees. Ei ükski, kes tema sisse jääb, ei tee pattu (I Joh. 35.6.). Selle juures ei õpeta Methodism mitte absoluutset, patuta täiust. Wesley ütleb selle kohta: Täius ei ole, ei absoluutne, ei paradiislik, ei Moosese seaduse pärane, vaid kristlik, ja sellega ei salga ta mitte armus ja äratundmises kasvamist, inimlikka puudusi ja üleastumisi, katsumisi, võimalikku langemist - need kõik on selle juures võimalikud ja sellepärast tarvitseb ta alaliselt Jeesuse lepitushvrit". Siiski, ütleb autor, ei ole etteheited, mis methodismile sagedasti tehakse, nagu paneks ta pearõhku tundeelu peale, kõrvale jättes hoopis tahte, et ta kõlblist tõsidust sellega vähendavat ja vaimlist kõrkust kasvatavat, mitte täiesti põhjata. On sagedasti ekstreemidesse ära upatud, iseäranis, kus tegemist on laiade rahvahulkadega, sest vähiku teoloogial on ikka hädahoht, et ta ühekülgselt kujuneb. Aga need tagajärjed, mis Methodismi jutlusel üle terve ilma on, näitavad, et puu, millest nad välja kasvavad, igavese elu jõududega on läbi imbunud.

Nii kaugelt J.L. Huelsen.

ja et methodism tõesti hääde tagajärgedega on töötanud,

seda ei saa salata. Ta on praegu väga laialine kirik ja
jatkab oma misjoni agaralt kogu ilmas, mitte üksi paga-
nate, vaid ka ristiinimeste juures, omale juhtnööriks
pidades John Wesley sõna: Maailm on mu ^{inimkond} kogudus ja hinge-
sid püüda minu ülesanne. Niipalju, kui ma aru saan, on
misjon kristlaste juures peaaesjalikult Rooma- ja Greeka-
katoli ~~kuusu~~ maadel esiplaanil. Maadel, kus evangeeliumi
usk valitseb, tehakse misjoni tööd ^{põhivõtteid} nii võtra, kui palju
seda methodismile pöördunud omamaalased oma ülesandeks
peavad. Nii seletati mulle mu küsimuse peale, miks nime-
tatakse misjoni konverentsi, kuhu Eesti, Läti ja Leedu
kuuluvad "Balti ja Slaavi misjoni konverents", et sõna
Slaavi olevat sellepärast, et sellega tahetakse rõhutada,
et siin tegemist on ka slaavlastega, kes on suuremalt
jaolt kas Rooma ehk Greeka katoliku usku ja et peakonve-
rents selle peale parema silmaga vaatab. Nagu methodisti
kirikku misjoni aruannetest näha, töötavad nende misjonä-
rid igal pool eduga. Ka meie maal on neil edu märgata,
ehk küll mitte hiigla sammudel, nagu edaspidi saame nägema.
Võib olla, on see edu osalt sellega seletatav, et neil
keegi ei või Jumala sõna kuulutajaks õppimagi hakata,

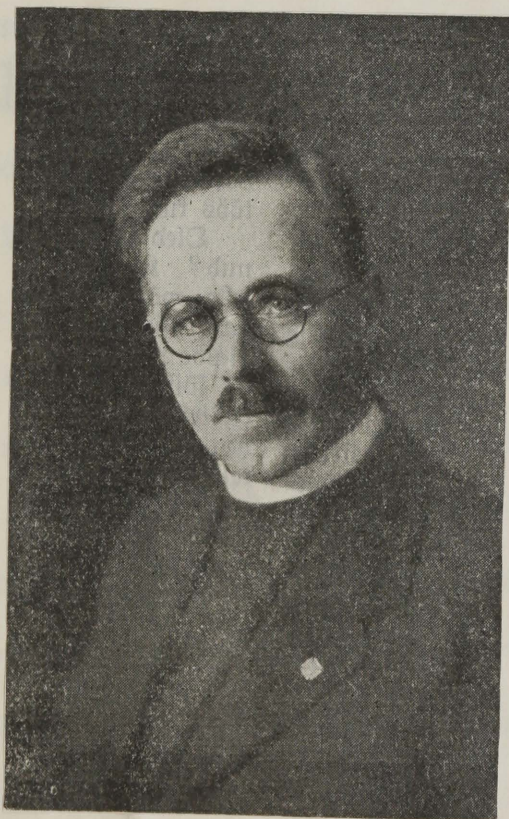
enne kui selleks tema koguduse ^{ühesena} õpetajatalle tema
täieliku usulise veendumuse üle ei ole tunnistust
andnud, ^{sellel võivad metodisti kirikus ainult usulised õpetajad olla.} Teiseks võivad methodisti kirikus ka võhikud,
kui nad eneses selleks kutset tunnevad, jutlustada.
Et sarnane võhik sagedasti enam mõjuda võib rahva
peale, kellele ta oma hingeelu, mõtteilma ja väljen-
damisviisi poolest ligemal seisab, kui teoloogiliselt
haritud õpetaja, on ka paljudel juhtumistel arusaadav.
Et Methodisti kirikul suured misjoni võimalused on,
selleks aitab palju ka ta liigete ohvrimeelsus. Sage-
dasti maksavad ta liikmed kümnest vabatahtlikult oma
kiriku heaks, mis siis kirikule suured võimalused avab.
Siin kohal tahaksin tähelepanu juhtida veel ühe iseloo-
mustava külje peale Piiskoplikus Methodisti kirikus,
mis mulle iseäranis silma paistis, ja milles tal, nagu
näha, suured teenused on - see on karskuse küsimus.
Juba 1780. aasta konverentsil tuldi otsusele, et joovasta-
vate jookide valmistamist ei tule heaks kiita ja kolm
aastat hiljem tehti otsus, et Methodisti kiriku liige-
tel keelatud on joovastavaid jooke valmistada, nendega
kaubelda ja neid tarvitada peale hädatarvilikkude juh-
tumiste. Methodisti kirik agiteerib ka muidu igatmoodi

alkoholi vastu - laiali laotades karskuse kirjandust, välja saates karskuse kõnelejaid ja muud. Amerika keeluseaduse läbiviimises on met~~h~~odisti kirikul kahtlemata suured teenused. Olen võinud siin ainult väheseid silmapaistvamaid ~~proovi~~^{id} esile tuua, võib olla, tuleb mul oma teemi käsitamise juures veel mõni kord Met~~h~~odismi üldmääruste juure tagasi pöörata.

Venemaa on Met~~h~~odisti kirikule alati abitarvitava misjoni väljana paistnud, sest greeka-katoliku kirik, mis vähe jutlustab, omad jumalateenistused enamasti Slaavi keeles peab ja pearõhku riituse peale juhib, paista^b olevat kirik, mis leiva asemele kivi pakub rahva otsivale hingele. Sellepärast on katsutud mitmel korral Venemaal misjoni tegevust alata, aga see ei olnud mitte kerge tsaari valitsuse aegadel. Ometi oli korda läinud juba 19.aastasaja lõpul ja 20.aastasaja algusel mitmel pool väikseid (^{kirikuid} kogudusi) asutada. Misjoni tegevus sai uut hoogu ja läks palju elavamaks, kui ~~selle algul~~ Euroopa Piiskopliku Met~~h~~odisti Kiriku piiskop Burt, kes Zürichis asus, 1907. aastal Dr. George Albert Simonsi määras Venemaa ja Soome superdendiks,

ja laekahoidjaks. Et Dr. Simons esimesena Methodisti
 misjonärid meie maale saatis, ja et ta senini seda
 tööd meie maal on juhtinud ja praegugi juhib, siis
 toon siin tema lühikese eluloo kirjelduse. G.A. S i -
 m o n s sündis 19. märtsil 1874. aastal La Portos
 Indiaanas, ["]Amerika Ühisriikides, Methodisti õpetaja
 pojana. Juba pühapäeva kooli õpilasena õppis ta küm-
 nist andma omast taskurahast. Ta õppis mitmes ["]Amerika
 ülikoolis, oli siis õpetaja 1899-1902 ühes oma isa
 koguduses. ²promoveeris ta ja sai
 Dr. theol. aukraadi (teaduslise astme). Talle meeldis
 kõige enam hingekarjase amet ja sellepärast lükkas ta
 ettepanekud professoriks hakata tagasi. 1907. aastal
 määrati ta Peterburisse ja töötas seal Vene ja Soome
 misjoni-konverentsi superintendendina. Selle kõrval
 tegi ta edasi hingekarja["]list ja ühiskondlist tööd, oli
 muu seas ka kuukirja "Крестнианский Поборник" ["]
 väljaandja. 1918. aastal pidi ta Ühisriikide valitsuse
 nõuandel Venemaalt lahkuma, on mitmel pool selle aja
 sees elanud, vahel ka pikemat aega Tallinnas. Pärast
 sõda on ta tegev olnud iseäranis ka Amerika abiandmises

ja ^{ta}/on selle eest saanud Soome Valge Roosi esimese järgu aumärgi; ~~oma~~ kirjandusliste ja teadusliste teoste eest Prantsuse valitsuselt "Palme d'Officier de l'Instruction publique" autähe. 1920.aastast on ta "Vene ja Balti misjoni-konverentsi" superdent ja 1924.aastast "Balti ja Slaavi misjoni-konverentsi" superdent ja ühtlasi pealaekahoidja. Igalpool, kus Dr.Simons on töötanud, armastatakse teda ja peetakse talt lugu. Iseäranis aga Peterburis (Leningradis), kus ta kõige kauem on töötanud.

Dr. G. A. S i m o n s .

1907-1908

sta
aast

Samal aastal, kui Dr. Simons Peterburisse tuli, sai alguse ka meie maal liikumine, millest pärast välja kujunes esimene Methodisti kogudus, ehk seda alguses küll veel methodismiks ei vôi nimetada. Nimelt tuli Peterburist Kuresaarde jutlustama eestlane Vassili Täht. Ta oli pärit Saaremaalt Uuemõisa vallast, Leisi külast ja teenistuses "Väljamaa ja Briti piibli Seltsis." Temaga kaasas tuli Saaremaale ka pärastine agaram methodisti jutlustaja Karel Kuum Tapalt. Esimese koosoleku pidasid nad kaupmees Trei majas Kuresaares, millele veel teised järgnesid. Ja jutlusel olid suured tagajärjed, paljud said pöördud ja nende seas ka Martin Priisk, üks methodismi kandvamatest jõududest Eestis. Missugusesse usku W. Täht sel ajal kuulus, kas ta oli juba methodist, sellest ei ole ma teateid saanud, tean ainult, et ta alles 1909. aasta lõpul astus Dr. Simonsi juhatusel all olevasse Piiskopliku Methodisti kiriku töösse. (Кр. Пископск., 8.1910). Tema jutluste tagajärjel tekkinud ärkanate kogu jätkas omi kooskäimisi pikemat aega, kord ühe, kord teise ärkanu pool. Esiotsa ei astunud nad veel mitte kirikust välja. Kuid ajajooksul sattusid nad vast-

olusse kohaliku Ev.-Luteri kirikuõpetaja Blosfeldt'iga. Sellest jutustab M.Prikask järgmist: "Kogusime endid sagedasti kokku palvele kõige koguduse elu ja ka kohaliku õpetaja Blosfeldti eest, see aga ei meeldinud õpetajale ja ta hakkas meid, kui variseerisid ja nurgaäärseid kiriku kantslist noomima. Selle tagajärg oli, et meie endid võõrad kirikus tundsim ja hakkasime omale uut kodu otsima." (M.Prikask'i kiri 9.oktoobrist 1924 lhk.1.). Kiriku nad igatahes enam minna ei tahtnud, ei tahtnud aga ka kohalikkude usklike kogu-
dustega" (nii Prikask), baptistidega ja priiusulistega ühineda, sest need ei vastanud nende vaadetele. W.Tähti läbi olid nad methodistidest kuulnud - (kas enne või pärast 1909. aasta lõppu ei ole teada - tõenäolisem aga on, et Täht juba 1907. aastal oli neile methodistina jutlustanud) ja M.Prikask, kes nähtavasti selle liikumise juht oli pärast Tähti äraminekut, oli ka mõnda nende saksa keelset lehte lugenud. Neile paistis siis, et ~~Methodism~~ kõige enam nende hingelaadile vastaks ja nad kirjutasid W.Täht'ile, et ta nende juure tuleks
^{kirjut}
(kogudust) asutama. Nii kirjutab M.Prikask. Võib olla

on siis selle kutse tagajärjel 1910.aasta St.Micheli
aastakonverents juba määranud Vassili Tähti Kuresaarde
ja Tallinna õpetajaks, võib olla oli aga Dr.Simonsil
ja W.Tähtil enestel südame peal siin kogudust asutada
ja olid määranud selleks Kuresaare, kus pind juba ette-
valmistatud, ja Tallinna, mis suurem linn Eesti alal.
Täht tuli ühes Dr.Simonsiga 13.augustil (vana stiili
järel) 1910a. ja samal õhtul pandi ka esimesele Piis-
kopliku Methodisti (kogudusele) meie maal alus, pr.Wil-
denbergi majas Kohtu t.2, kell 10 õhtul. Asutamise ajal
oli liikmeid 6, kolm meeste- ja 3 naisterahvast.

Nagu näha, on nende hulk, kes esimeste koosolekute
aeg ärkasid, õige väikseks jäänud. Dr.Simons kirjutab
oma 1909/1910 aasta aruandes, et Vassili Täht'il mõni-
kord kuni 3000 kuulajat oli ja ka M.Prikask ütleb, et
Tähti töö tagajärjel Kuresaares suur ärkamine tekkis.
Kas olid inimesed vahepeal uue liikumise vastu külmaks
jäänud, või kartsid nad uute ususeltsi astuda? Sellest
ajast peale on M.Prikask meie maal Methodismi peakandjaks
olnud ja sellepärast luban enesele mõned read tema

elust kirjutada. Martin Prikask sündis Halliste kihel-
konnas Uue-Kariste vallas 7.(19.) novembril 1877.aastal.
Käis koolis Oisu valla veneusulises koolis ühe talve
ja ühe talve Tuhalaane kihelkonna koolis, peale selle
veel ühe talve Pahuvere valla koolis usuõpetust õppimas.
Pärast on ta käinud veel 3 aastat Hugo Treffneri gümnaa-
siumis. On pärast seda olnud kooliõpetaja Pahuveres,
kirjutaja Tartus Tivoli ekspeditsioonis ja pikemat aega
sõjaväes, kus muusikant oli. Siis veel lühikest aega
kaupmees Kuresaares, mille aga varsti maha jättis,
asudes ainult evangeeliumi kuulutamise tööle. Sealjuu-
res valmistas ta end ette Piiskopliku Methodisti kiriku
õpetaja kutsele, eksaminandes Soomes ^{Mitodis'i} misjonikonverentsi-
del. Sai 1913.aastal piiskop Burtti poolt diakoniks ja
1915.aastal selleaegse piiskop J.L. Huelsen'i poolt vane-
maks õpetajaks (presbyteriks)õnnistatud. On töötanud
kogu aeg Kuresaare koguduses. (1921 aastal seati Haapsalu
misjoni-konverentsi otsusel igasse Balti riikioma
superdient ja Eestisse määrati sel puhul M.Prikask, kes
Tallinna elama asus ja siin piiskopliku Methodisti ko-
guduse asutas. Kuid Kuresaare kogudus palus teda tagasi,

mida ka lubati ja nii pööris M.Prikask oma endisesse

Martin

Prikask.

asukohta Kuresaarde tagasi, kus ta ka praegu töötab.
1922.aastal ~~Riia~~ misjoni konverentsil kaotati super-
dendi koht üksikutes riikides ära ja M.Prikask nimetati
misjoni sekretäriks ehk superdendi abiliseks Eestis.)

1910.aastal käis Dr.Simons, peale Kuresaare, millest üleval kõneldud, kaks korda Tallinnas ja korra Tartus jutlustamas. Omas aruandes 1910.aastal ütleb ta, et ta suurte kogudusele siin kõneles ja talle mulje jäi, et piiskoplikul met~~h~~odistlikul kirikul suur hulk sõpru on.neis kohtades. St.Micheli konverentsil /1 - / 4 juulini 1910 määratakse siis ka Eesti jaoks esimene õpetaja - misjonäär meile tuntud Wassili Täht. Tema määratakse Kuresaarde ja Tallinnasse. Kuresaares jäi töö pärast koguduse asutamist, samuti kui ennegi M.Prikask*i* kätte, aga et tal ei olnud veel ei õpetaja ega ka diakoni õigusi, sellepärast pidi Tähti' alla kuu- luma töö järelvalve. Tallinnas ei ole W.Tähti' töö, nagu näha, suuri tagajärgi olnud, vähemalt ei ole ta siin kogudust asutanud. Teda on ka järgmisel aastal Vaasa konverentsil 20-24 juulini 1911 veel Tallinna määratud, nüüd on juba M.Prikask Kuresaarde määratud, kuid nähtavaid tagajärgi ta töö, siin ei ole. Kas ta jutlus siin pinda ei leidnud, või oli selleks mõni muu takistus, ei ole teada. 8-12 augustini 1912.aastal Kovnos ärapeataval Vene misjoni-konverentsil (seni oli

Vene töö ühendatud olnud Soome aastakonverentsiga)
määratakse W.Täht ära Voolosovosse ja Tallinn jääb va-
kantseks. Kas määrati ta sellepärast ^{mujale} ära, et ta ei suut-
nud küllalt tagajärjerikkalt töötada, ^{Tallinnas} (mis ^{sugane} piiskoplikus ^{umbrigaigatamine}
met~~h~~odisti kirikus sagedasti juhtub), või peeti lihtsalt
paremaks teda mujale saata, sest selles kirikus on piis-
kopil õigus õpetajaid ka muidu oma äranägemise järele
iga aasta vahetada - neid ühest kohast teise saata. Selle-
pärast ei tea ka, kas Tallinnas ei leitud soodne olevat
töötada, või ei olnud eestlasi töötajaid käepärast ja
V.Täht ei peetud kohaseks Tallinna ja ~~oks~~ Kuresaares
selle asemel näeme töö edenemist. 1911.aastal kirjutab
M.Prikosk Peterburis ilmuva "Христианский Поборник" i
toimetajale, et nad on pidanud alguses peetud kolme korra
asemele ~~kuus~~ korda nädalas koosolekuid pidama, sest osa-
võtjaid oli nii palju, et ei mahutud ära. Peetakse siis
koosolekuid 3 korda nädalas kesk linna ja 3 korda kus-
kil linna ääres. Ka pühapäeva koolis, mis alustatud no-
vembris, on juba peaaegu sada last. Et ruumid kitsaks
jäävad, siis tõuseb tarvidus kiriku järele, mida M.Pri-
kosk, kes näikse olevat väga energiline ja töökas, ka
ehitama hakkab. Ta ostab 1911.aastal Kubermangu ja Uue

uulitsa nurgal 800 ruutsülda maad ja ehitab sinna oma
 nimel ja kulul (Hiljem juba Eesti valitsuse ajal maksab
Piisk. Met. Kiriku // (Misjoni Selts selle raha talle tagasi) 1912. aasta jook-
 sul kiriku, mida sel ajal palvemajaks kutsutakse. 28.
 novembril 1912 õnnistab seda esimest piiskoplikku metho-
 disti kirikut Dr. Simons. Vaimulikkõ kõnesid peavad M. Pri-
 kosk ja selle ~~asaja~~ siia sõitnud W. Täht. Kirikus on
 150 istekohta.

ruusaare Piis-
 koplik Metodisti
 kirik, nagu ta
 12. aastal
 olnud.

Samal päeval kell 6 õhtul on kirikus vaimulik kontsert
 Dr. Simonsi kõnega Saksa Methodisti sõpradele. Kuid

sakslasi liikmeid ei ole Methodisti kirikul Kuresaares
Elu kull hiljem 1912. aastal H. Jõe juures, kuhu töid sakslaste seas algada.
mitte, ka Mannermaal püüti peale ebaõnnestunud katset
Tallinnas ka mujal misjoni tööd teha. Sama Kovno konve-
rents, ¹⁹¹² mida juhatas esimest korda piiskop J.L. Kuelsen,
keda piiskop Burti asemele Zürichisse oli määratud pea-
konverentsi poolt Minneapolis Ameerikas mai kuus 1912,
määrati Tartu jaoks õpetaja Emil Ricken'i. See töötas siin,
olles sakslane, peaaesjalikult Saksa seltskonnas - aga
ta tööl ei olnud tagajärgi ja ta saadeti kaheaastase
katse järele ära Saksamaale tööle.

~~Enam edu oli methodistlikel misjonil Tapal, kus töötas
suure andumisega Karel Kuun.~~

Kuid Kuresaares edenes töö. Esimese aasta lõpuni
tuli juure 17 naisterahvast. Nii et aasta lõpuks oli
3 meeste- ja 20 naisterahvast. Ulevaatlikkuse pärast
toon siin igaaastase juurekasvu, nagu sellest õp. Pri-
kosk kirjutab.

Koguduse asutamisel oli liikmeid	meester.3	naister.3.
1910 aasta lõpuks tuli juure	" -	" 17.
1911 " tuli juure	" 3	" 17.
1912 " " "	" 3	" 23.
1913 " " "	" 14	" 28.
1914 " " "	" 5	" 17.
1915 " " "	" 2	" 14.
1916 " " "	" 1	" 9.
1917 " " "	" 1	" 8.
1918 " " "	" 3	" 8.
1919 " " "	" -	" 27.
1920 " " "	" 10.	" 43.
1921 " " "	" 12.	" 38.
1922 " " "	" 10.	" 24.
1923 " " "	" 5.	" 19.
1924 " " "	" 10.	" 34.
Kokku	" 82.	" 329.

See oleks üldse täiskasvan^u liikmeid 411.

Ehk küll Piisk.Methodisti kirikus on proovi-ja täis-
õiguslised liikmed, proovi-liikmed, kellel on hea taht-
mine methodistiks saada ja leitakse ta ka muidu

^{W. Valis}
kõlbuliku^{olevat}, ~~aga ei ole~~ pöördunud ^{alla} ja täisliikmeid-
^{kes teatud perioodi ajaks läbi läinud ja kindlalt pöörd.}
ainult pöördunud inimesed, ei ole mul korda läinud
teateid saada mõlemat seltsi liikmete kohta eraldi
ja sellepärast toon siin, nagu ma seda ka edaspidi
tegema saan, liikmed kõik koos. Lapsed, kuigi nad
met~~h~~odistide juures ristitud (laste ristimine on
soovitav, mitte sunduslik) on prooviliikmed, kuni
nad pöörduvad, kuid nemad tuuakse alati eraldi ja
neid on Kuresaare metod.koguduses praegu 102.

Selle 15 aasta jooksul on lahkunud 45 liiget; 2
on läinud baptistiks, 4 jäid pikkamisi leigeks, sest
läksid ümberpöörmata mehele, 2 on mujale elama asunud
ja sellepärast üle kantud, 4 on kiriku kari põhjal
sunnitud olnud lahkuma - mitte piibliku elu pärast, ^{18.8.24}
Ülejäänud on surma läbi lahkunud ehk juba enne seda,
kui nad täisliikmeks said. Praegu on Kuresaare kirikul
ühes osakondadega 366 liiget ja 102 last. Osakondi on
peale Kuresaare pea osakonna 13 ja nimelt: Pühas,
Siiksaares, Pöides, Jööris, Haeskas, Hamsis, Kihel-
konnas, Reekülas, Torkas, Muhus, Aulas, Tagamõisas,

Kärkas (siin on kohad nii nimetatud, nagu neid osakondi
kiirkondade järgi on seadunud järele: Püha k. - Saadlas, Pöide k. - Kõrkvere külas, Valjala k. -
Jööris, Siiksaare ja Reekülas, Kärkas k. - Hamsis ja Aule külas, Kihelkonnas - Kärkas külas
Muhus ja Tagamõisas.

kutsutakse), kus 32 kohalikku jutlustajat ja 10 manitsejat kuulutavad, 1924. aasta Kuresaare misjoni konverentil 27. aug. - 1. septembrini otsustati Pöide ja Torku iseseisvad ringkonnad asutada ja määrati Pöide August Mikkov ja Torku Kaarel Kuum. Ka Kuresaarde määrati M. Prikskile abiks J. P. Karlson, kuna ennemalt siin E. Raud abilisena oli töötanud. Nagu arvudest näha, on sõja ajal koguduse juurekasv väiksem, mis ka veel Eesti sõja ajal edasi kestab. Kuid 1920. aastast läheb elavus jälle suuremaks, nii et kirik kitsaks jääb ja talle ehitatakse 1923. aastal 3 sülda juure. Opetajaks on siin olnud kuni 1921. aastani

M. Priksk. Haapsalu misjoni konverentsil 27-31 juulini

aare Priks.
disti kirik
t ümber-
müst
1. aastal.

1921. a. määrati ta Eesti ringkonda superdendiks ja sellega ühes Tallinna, Kuresaarde määrati siis H. Söte ja E. Raud. Kuid Riia misjoni konverentsil 26-31 juulini 1922. kaotati ringkondade superdendid ära ja et Kuresaare kogudus M. Prikski tagasi palus, siis määrati ta uuesti sinna, kus ta praegugi töötab. Saaremaal on met~~h~~odistidel rohkem mõju ja tagajärgi, kui kusagil mujal, sellepärast nimetavad nad teda ka "Met~~h~~odismi saareks". Ehk küll Metodisti kiriku liikmete arv siin väga suur ei ole, aga nad on siin laialdaselt tuntud ja neil on tuhandeid sõpru, nagu nad ütlevad. Et Kuresaare kirik kõige vanem Metodisti kirik meie maal on, siis kutsutakse teda Metodisti kiriku "ema kirikuks" Eestis. Selle nime peale on tal küll õigus, sest temast on välja läinud misjon mitmele poole meie maal; M. Prikski asutatud on mitmed kirikud mannermaal ja alguses ka registreeritud Kuresaare kiriku osakonnana. Ka on tal kõige enam liikmeid ja vist ka rohkem mõju, kui ühelgi teisel Metodisti kogudusel meie maal. Nagu osakondade nimekirjast näha on ka Muhus osakond, kuid Hiinus imelikul kombel mitte. Opetaja Prikski kirjutab, et teda küll mitu korda on sinna

kutsutud, aga et tal aja ja kohaste tööjõudude puudusel ei ole veel võimalik olnud seal osakonda asutada. Teiselt poolt aga (jutuajamisel stud.theol. Sakseniga 14.okt.1924) kuulen, et seni Methodistidel seal pinda pole olnud, sest Hiius töötanud suure mõjuga baptisti jutlustaja Kaup⁶. Nüüd olevat see ära läinud Hiiu saarelt ja sellepärast vahest ka metodistidel enam lootust töö võimaluse ja tagajärgede peale. Võib olla on ka priiusulised, keda ju Hiiumaal palju, konkurrentideks metodistidele. Üldiselt ei saa aga salata, et metodistide mõju saartel suurem on, kui kusagil mujal, mis küll seletada võib mitmesuguste põhjustega; nagu saarte elanikkude kalduvustega, Ew.-Luteri õpetajate puudusega, Metodismi kiriku vanadusega mannermaaga võrreldes, aga teatav osa langeb vist küll ka õpetaja Priik^oski isiku peale, kes kahtlemata üks kõige parematest Metodisti õpetajatest meie maal on.

Suurem osa Met/~~h~~odisti kiriku liikmeid Kuresaares on tulnud Ew.-Luteri usust, Greeka Katoliku usust on tulnud umbes 20% ja baptisti ja prii/~~k~~ogudustest ainult mõned üksikud. M.Prikosk püüab siin ka kõikide usklikkude vahel elavat ühendust luua. Selleks korraldab ta iga aasta vanal Mihklipäeval -13 oktobril "Ühendatud usklikkude konverentsi" Saaremaal, milles Met/~~h~~odistid alga-
tajat^t osa etendavad, aga kõik võivad osa võtta.

Pildil näeme sarnasest konverentsist osavõtjaid 1921.aas-
tal.

Et mul Kuresaare met~~h~~odisti kirikuga võimalust ei ole olnud koha peal tutvuneda, siis toon siin sealsete Ew.-Luteri kirikute liigete arvamisi nende kohta. Ühed ütlevad, et nad muud ei ole, kui valeõpetajad, ja et kui M.Prikask koguduse asutas, siis oli selles ainult ^{noorim} ~~uu~~ hmu, sest tal oli siin võimalus õpetajaks saada. Teised peavad neist lugu, kiidavad neid, et nad usklikud ja vagad inimesed on, et neid täiesti võib usaldada - näituseks peab üks kaupmees just met~~h~~odistidest teenijaid - nad ei varasta ja ei valeta. Siis leitakse, et nende juures olla osasaamine hoopis südamlikum, kui kirikus (õp.Bäuerle kiri 22.X.24). Isiklikult kalduksin ma küll täiesti viimaste arvamiste poole, nii palju, kui mul võimalust on nendega tutvuneda. Ka M.Prikaski isiku kohta ei tahaks ma kuidagi halba arvata, nii palju, kui tunnen teda ta kirjadest ja kui "Kristliku Kaitsja" toimetajat. Et met~~h~~odistidel Saaremaal siiski mitte liiga palju liikmeid ei ole, nagu meie nende võrdlemisi pika tegevuse aja (15 aastat) peale vaadates arvata võiksime, seletavad nad sellega, et nad väga tagasihoidlikud ja ettevaatlikud on. Tagasihoidlikud

selles mõttes, et nad ei käi peale, et igaüks, kes nende juures käib, peab ka nende kiriku liikmeks hakkama, ja ettevaatlikud selles mõttes, et ei võta kaugeltki mitte iga inimest kahel käel vastu, kes sinna tulla tahab, vaid kaaluvad enne kõik tema tuleku põhjused läbi ja võtavad siis ka alles proovi peale. Mõnele liikmele Kuresaare Met~~h~~odisti kirikus on äratõukavaks saanud, et met~~h~~odisti Tarvitajate Ühisuse "Sõber" autod ka pühapäiviti veavad, nimelt raha eest, nii et nad ei saa enam M. Prikaski juure armulauale minna, missuguse mõtteviisi vastu mulle esile toodi, et järjekindel olles ei tohiks siis üks usklik pühapäeval ka ilmaagi raudteel ega autol sõita. Kuid õigeks ei kiitnud ka see met~~h~~odisti õpetaja, kellega ma selle üle rääkisin, seda teguviisi selles mõttes, et kui see kedagi pahandab, siis ei peaks seda ka mitte tegema, mitte sellepärast, et see iseenesest patt oleks, vaid just, et see nõrgemat venda pahandab.

Kuresaare met~~h~~odisti kirikul on omad iseäralised jooned välja kujunenud, mida mannermaal kuskil pool leida ei ole. Nii on seal viisiks, et kiriku liige, linna tulles, mitmesuguseid produktisi õpetajale toob. Võib olla, on

see seal veel jäänud rahva hingesse, et õpetajale peab viima endise aja Ew.-Luteri kombe järele. Jseäranis palju tuuakse siis, kui mõni pidulik juhtumine on kirikus. - näituseks 1924aasta augustis, kui ära peeti Kuresaares Balti ja Slaavi misjoni konverents. Pidulikkudel juhtumistel tehakse seda küll ka mujal Met~~h~~odisti kirikutes meie maal. Siis on Kuresaares veel sisse seatud iseäralised armastuse söömaajad, kuhu ka võõraid vaeseid kutsutakse. Ka need on ainukesed sellesarnased meie maa metodistide juures. Mannermaal on olemas küll teatud juhtumistel armastuse söömaajad, aga mitte võõrastele küll aga viiakse vaestele sagedasti Met~~h~~odisti kiriku liikmete poolt andeid koju.

Järgmine met~~h~~odisti kirik meie maal on Tapal. Tapa kirik on sellega esimene met~~h~~odisti kirik meie mannermaal. Tema asutaja ja kauaaegne juht on Karel Kuum.

Karel Kuum oli taluperemees, vallakooli haridusega, kes pöördud sai Kristuse poole ühel Vennaste koguduse koosolekul - kaua enne seda, kui ta met~~h~~odismist midagi teadis. Tema hea sõber oli Vassili Täht juba enne, kui viimane met~~h~~odistiksi oli saanud. Korra tuli W.Täht Karel Kuumile külasse ja jutustas, et tema on nüüd me-

Nendest läks 1920. aastal, kui Rakverele oma kogudus
 todist ja soovitas ka oma sõbrale selleks hakata. Viimane
 asutati 4 meest, 11 naist ja 7 last - kes olid enamasti
 ei teadnud muidugi, mis see tähendab, ja kui ta selle
 Tapal koguduse Rakvere, Kunda ja Haljala osakondades. Sel-
 üle selgusele oli jõudnud, siis ütles ta; kui meth/odism
 lega peaks praegu Tapal metodisti kirikus olema 18 meest,
 sarnane on, siis olen mina juba kauemat aega met/odist.
 30 naist ja 8 last. Tõepoolest on aga praegu 34 meest -
 12. veebruaril 1912a. läks K. Kuum Peterburisse, kus Dr.
 aast praegu loetakse kaks õpetajat, kum enne üks oli,
 Simons ta Piiskopliku Met/odisti kiriku jütlustajaks
 kes ära läks, 26 naist ja 8 last. Kõik on tulnud Ev.-
 vastu võttis. Sealt tagasi tulles, hakkas ta Tapal evan-
 luteri usust, peale kaks meestrahva, kes on tulnud
 geliseerima ja teisi usklikka enese ümber koguma. 2.(15.)
 juulil 1912 aastal tuli Dr. Simons Tapale ja võttis neid
 tani Karel Kuum. Selle aja jooksul on tal olnud mitmesu-
 esimest korda armulauale. Seekord oli armulaua käijaid
 guseid kahepörkamisi politseiga ja protsesside, mis
 19, kuid met/odisti kirikusse jäi neist ainult 10.
 Pärast seda käis Dr. Simons veel kolm korda Tapal armu-
 kokupörkamiste alguses kohalikku õpetajat, kes ei valli-
 lauale võtmas, siis aga anti kõik vaimulikud toimetused
 K. Kuumi hooleks, kes küll veel oli ilma diakoni õnnistu-
 takistana. Selleks oli politseil algus sellepärast, et
 seta - misjoni töö algul meie maal tuli seda väga sage-
 rungid K. Kuumi õrkhortoris, kes koosolekuid peeti, si-
 dasti ette.

Esimesel aastal, see on

1912	aastal	oli koguduses	meest. 3	naist. 7	lapsi	-
1913	"	tuli juurde	" 1	" 1	"	-
1919	"	- " -	" 3	" 7	"	5
1920	"	- " -	" 3	" 15	"	4
1922	"	- " -	" 3	" 3	"	6
1923	"	- " -	" 3	" 6	"	-
1924	"	- " -	" 1	" 2	"	-
Kokku:			" 17	" 41	"	15.

Nendest läks 1920.aastal, kui Rakveresse oma kogudus asutati, 4 meest., 11. naist. ja 7 last - kes olid enamalt Tapa koguduse Rakvere, Kunda ja Haljala osakondades. Sellega peaks praegu Tapa met~~h~~odisti kirikus olema 13 meest, 30 naist ja 8 last. Tõepoolest on aga praegu 14 meest - sest praegu loetakse kaks õpetajat, kuna enne üks oli, kes ära läks, 26 naist ja 8 last. Kõik on tulnud Ew.-luteri usust, peale kahe meesterahva, kes on tulnud Greeka-katoliku usust. Õpetajaks oli Tapal 1912-1921. aastani Karel Kuum. Selle aja jooksul on tal olnud mitmesuguseid kokkupõrkamisi politseiga ja protsessisi, mis isegi kuni Senatisse on läinud. K.Kuum süüdistab nende kokkupõrkamiste alguses kohalikku õpetajat, kes ei sallinud sektante ja sellepärast politseid saatis koosolekuid takistama. Selleks oli politseil õigus sellepärast, et ruumid K.Kuumi era korteris, kus koosolekuid peeti, ei vastanud õieti seaduses ettenähtud koosoleku-ruumidele. Kuid koosolekuid peeti protsesside ajal edasi ja ka kohus ei sundinud nende pidamist katkestama. Ilmasõja ajal tuli politsei jälle korra koosolekule ja käskis koosolekut silmapilk lõpetada, mida K.Kuum ei teinud ja talle tehti vastuhakkamise pärast protokoll, mille

tagajärjel ta kubernereri poolt otse kolmeks kuuks aresti mõisteti, missuguse aja ta ka Paide vangimajas ära istus. Pärast 1917.aasta revolutsiooni anti K.Kuumile jälle luba vabalt jutlustada ja 10.detsembril 1919.aastal registreeriti Tapa Piiskoplik Met~~h~~odisti kirik Rakvere-Paide Rahu-kogus. 1921.aastal määrati K.Kuum Pärnu ja Tapa anti ühes Rakverega J.Karlsoni kätte. Viimane elas Rakveres, käies ^{Raks} korda kuus Tapal jutlustamas. Pärast seda töötas lühikest aega Tapal J.P.Karlson ja pärast teda, kuni 1924.aasta sügiseni A.Mikkow. Kuresaare konverentsil 1924. määrati Tapale K.Kuumi poeg Aleksander Kuum, kes ehk küll met~~h~~odisti jutlustaja poeg - kauemat aega ühestki usust midagi teada ei tahtnud, - ta oli ohvitser Vene väes. Kuid 1920.aastal pöördus ta isa mõjul ja et ta tah- tis nüüd hakata met~~h~~odisti õpetajaks, siis saadeti ta seminari Frankfurti Maini ääres. Seal oli ta kõigest kaks aastat ja määrati nüüd oma isa kauaaegse kiriku peale, ilma et oleks lastud tal seminari lõpetada. Seminari lõpetada ei ole veel keegi meie maa met~~h~~odisti õpetajatest saanud, sest jutlustajatest on suur puudus, küll looda- vad mõned neist veel sinna tagasi minna. Et A.Kuumil ei ole veel diakoni õnnistust, siis määrati Tapale H.Söte,

kes seal käib armulauale võtmas. Tapa kirik on küll
 üks vanematest Methodisti kirikutest meie maal, aga mitte
 nii väga edenenud ja suur, kui seda oodata võib. Sellest
 ütleavad methodistid ise, et K.Kuumil oli küll and ärata-
 miseks, kuid mitte organiseerimiseks. Ka on tal, nagu
 näeme, mitmesuguste takistustega võidelda olnud. K.Kuumi
 kutsutakse tema välise sarnaduse pärast suure usupuhasta-
 jagamethodistide ringkonnas Eesti Methodistide Martin
 Lutheriks". Pärast tema äraminekut on Tapa kirik kauemat
 aega ilma otsekoohese juhatajata olnud, nii et tal are-
 nemiseks mitte liiga soodsaid olusi ei ole olnud. 1923. ja 1924.
 aastal ehitati Tapale Methodisti kirik Kesk tänavale,
 sest Tapa alevis ühtegi protestantlist kirikut ei olnud.

Kiriku torn on juba
 praega ümberchi-
 tusel - ta talle
 palga võrgu.

Tapa Püskopliku Methodisti Kirik.

Kirikus on umbes 500 istekohta, peale selle saal „Epworth League'ile" ja õpetaja korter, nagu see kõigis met/odisti kirikutes, ja teda rehkendatakse 7500 dollarit väärt, mida muidugi Piiskopliku Met/odisti kiriku misjoni selts maksis. Kirikut õnnistas 17. augustil 1924. aastal superdend Dr. Simons - kuid õnnistuse pidust osa võtma olid tulnud met/odisti õpetajad Eestist ja ka Lätist. Väljaspool met/odisti kirikut seisjatest kõneldsid kiriku avamise puhul Tapa alevivanema nimel ühe kohalise kooli direktor, kohalik politsei jaoskonna ülem ja kohalik sõjaväe esitaja ning Willem Ernits. Tapa politsei jaoskonna ülem, kes kirikule soojalt õnne soovinud, oli seesama, kes ennemalt K. Kuumi arreteerinud ja kellega viimasel sagedasti kokku-

paatunud
olnud.

na Piisk
odisti ri-
ku altari
kum ja
me kool.

Pärast Tapa kiriku asutamist ei ole meie maal enam nähtavat edu ~~met~~hõdismi tööl kauemat aega. Algas ju ka 1914. aastal sõda, mille tõttu kõikide tähelepanu sai pöördud mujale. Ka mobiliseeriti suurem osa MetHaapsalusse. Haapsalus kasvas see osakond välja vennaste kogudusest ja üksteisega algatajatest ühtlasi ka esimene juht oli August Mikkov. August Mikkov oli kaupmees ja pöördus ühe vennaste koguduse koosolekul 1906. Pärast seda töötas ta kauemat aega Vennaste koguduses, kuni 1918. aastal ühel osal Vennaste koguduse liikmetest igatsus tõusis püha kirja ja Vennaste koguduse seaduse põhjal isekeskis altari sakramendi jagada - Ap.t.2₄₆ (A.Mikkovi kiri 18.X.24). Selle sisseseadmiseks palusid nad siis Martin Prikaski. Tõenäoline on, et Püha Ohtusöömaaaja omavahelise väljajagamise tarvidus neil ka M.Prikaski mõjul sündiski, viimane kirjutab, et ta Haapsalus osakonna asutas lühikest aega seal elades, sest Saksa okkupatsiooni alguses oli ta Tallinnas

ja ei peasenud kohe tagasi Saaremaale. 9.märtsil (24.veebr.) 1918.aastal jagaski M.Prikask siin Püha Ohtusöömaaega välja ja seda loetakse nüüd Haapsalu Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku alguseks. Edaspidiseks Püha Ohtusöömaaja väljajagajaks valiti siis A.Mikkov, M.Prikaski soovitusel, sest esimene mõistis vene ja saksa keelt - ta oli Haapsalu linnakoolis seda õppinud. Sel ajal ei soovinud see hulgake siiski veel mitte Vennaste kogudusest välja astuda, kui aga neilt Vennaste koguduse valitsuse poolt kindlasti nõuti, et nad omast uuest sisseseadest peavad loobuma, kui nad edasi kogudusesse tahavad jääda, siis pidasid nad paremaks lahkuda. Nad pidasid oma koosolekuid Aug.Mikkovi majas Ehte tänaval 7 kuni 1920.aastani, ilma et nad oleks kindlamini korraldatud olnud. Siis tahtsid nad aga kindlamat korda, mille loomises neile jällegi abiks oli M.Prikask, kes neid 1920.aastal, kui Kuresaare Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku osakonda registreerida lasi. Siis üüriti juba suurem korter ja töö omandas laiema ulatuse. Kuid ka üürikorter jäi kitsaks ja nii otsustas Dr.Simons, kes siin mõned korrad oli käinud,

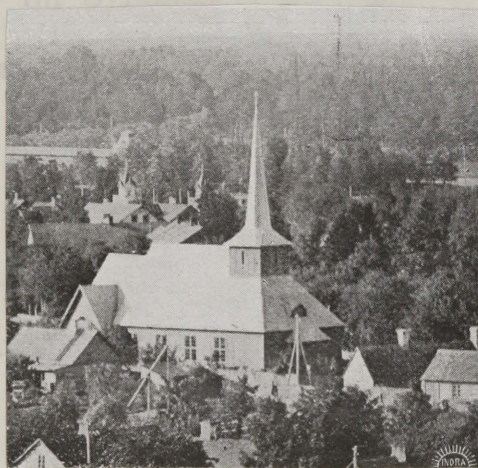
Met~~h~~odisti kiriku Misjoni seltsilt uue kiriku ehituseks
raha paluda. Selleks osteti 1921.aastal plats ja taheti

Haapsalu Metodisti Kirik.

ehitamist alata. Kiriku plaanil leiti aga riigi tehnika
osakonna poolt tehnilisi vigu, mis ei lubanud ehitust
ette võtta. Kuid tehnika osakonna juhataja ja tema abiline,
insenerid Johannson ja Habermann, lubasid ise plaani
valmistada, mida nad ka tegid, ja nii on kirik ehitat-
tud Eesti stiilis (Methodism in Russia, Latvia, Lithuania
and Estonia); ta maksis 8000 dollari. Kirik sai

valmis 1922. aasta suvel. Ta pearuum mahutab 400 inimest ja temaga ühenduses olev pühapäeva kooli ruum ^{150 ruumist ja} õnnistati 23. juulil piiskop Nuelsoni poolt. Õnnistamise pidustustest võttis osa ka Vabariigi Siseministeeriumi esitaja, kes Siseministrilt õnnesoovi telegrammi ette luges. Kirjeldades Haapsalu kiriku õnnistamist, toovad met~~h~~odisti lehed jutustuse, kuidas aastat 30 tagasi, selle maatüki selleaegne omanik leidnud seal, kus kirik praegu asub, maad kaevates, ühe saksa keelse piibli ja ühe surnu luud.

Haapsalu met~~h~~odisti kirik kaugelt vaadates.

Juba sel ajal arvatud, et seal kohal, kus on olnud ennem või saab seal korra olema elava Jumala tempel, -viimane oletus on nüüd teostunud. Seni oli olnud Haapsalus tegev

koguduse juhina A.Mikkov ja nooruse töö juhatajana F.Tombo. Uude kirikusse määrati Johannes Karlson õpetajaks, kes umbes samal ajal, kui kirik valmis sai, vanemaks õpetajaks õnnistati. Siin näeme, nagu ka mitmel teisel pool, et linnadesse ja isearanis sinna, kus kirikumajad juba olemas - püütakse seada enam arenenud jõudusi. J.Karlson töötas Haapsalus ühe aasta. Juba järgmisel misjoni konverentsil Kovnos määrati ta sealt ära, Tartu, ja Haapsalusse määrati nüüd Martin Krüger, kes seal praegugi töötab. Martin Krüger on olnud ühe aasta Frankfurtis Maini ääres Metodisti seminaris vabakuulajana. On aga nüüd omad eksamid misjoni konverentsi juures ära teinud, nii kaugele, et on saanud diakoni õnnistuse. Tal ei näi mitte liiga hea algharidus olevat, mida ka see tõendab, et ta ei võinud seminaris korralikult kaasa õppida ja eksamisi teha, - aga muidu näikse temast hää mulje jääma ümbruse peale, millest ka õpetaja Mühlen kirjutab: tahan nendega (metodistidega) enam tuttavaks saada, neil on nüüd uus juhataja, keda heaks kiidetakse (õp.Mühleni kiri 21.X.24),

Kui nüüd Haapsalu Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku arene-
mist arvudes tuua, siis ei ole esimeste kahe: 1918. ja
1919. aasta kohta kindlaid teateid. Siis ei olnud teda
ametlikult veel olemas - on teada, et esimesest sakramendi
väljajagamisest osa võtsid umbes 15-20 inimest. 1920. aas-
tal, kui kirik ametlikult registreeriti, oli 15 inimest -
4 meeste- ja 11 naisterahvast. Järgnevatel aastatel on
kiriku liikmete arv kujunenud, nagu allpool näha:

Asutamise ajal oli	4 meester.	11 naister.
1920 aastal tuli juurde	- "	1 "
1921 " " "	1 "	7 "
1922 " " "	1 "	6 "
1923 " " "	3 "	14 "
1924 " " "	5 "	10 "

Kokku: 14 meester. 49 naister.

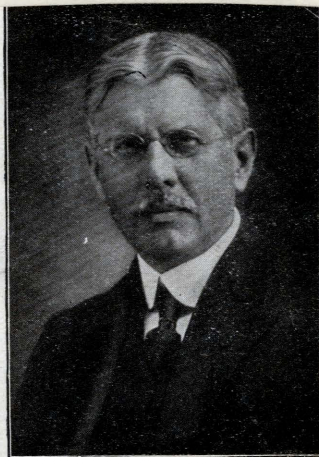
Sellel peaks olema liikmeid 63. Kuid neid on ainult
61 - 2 on lahkunud mulle teadmata põhjustel. Koguduse
liikmete lapsi on 13. Suuremalt osalt on need kõik Ew.-
Luteri usust tulnud. Ainult 7 ^{on} Greeka-katoliku usust,
1 priikogudusest ja 4 teistest Met~~h~~odisti kogudustest
tulnud, Haapsalusse elama asudes. Kirikul on osakond

Method
Jär

t, kellel meie maal presbyteri õnnist

kirjutaksin siin temast mõne sõna. T

lihtsõõ [redacted] sõjast

Piskop J. Kuelsen.

52

Asus esialgu Tampere, nüüd aga Helsingis. Temas valmis-
tatakse Soome jaoks õpetajaid ette ja sellepärast on
seal õieti vähe õppijaid - praegu 6. 1915.aasta lõpul
mobiliseeriti J.Karlson vene väkke ja võttis ilmasõjast
lihtsõdurina osa. Pärast seda on ta ka Eesti sõjast
osa võtnud velskerina. 1920.aasta juunis sai ta sõja-
väest vabaks ja asus septembris samal aastal Rakveresse
tööle. Siin asutas ta siis 7.novembril 1920.aastal se-
nise~~et~~ Tapa osakonnast ja mõnest uuest poolehoidjast Rak-
vere Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku. 31.juulil 1921.aastal
õnnistati ta diakoniks ja määrati ta ka Haapsalu uue ki-
riku peale, kus ta 1923.aasta sügiseni oli ja kust ta
Tartu Met~~h~~odisti kogudust organiseerima saadeti, kus ta
praegu töötab. Nähtavasti peetakse J.Karlsonist Met~~h~~odis-
tide ringkondades lugu, sest ta määratakse ikka suurema-
tesse keskkohadesse ehk uuesti ehitatud kirikute peale
tööle. Kui nüüd Rakvere kiriku juure tagasi minna, siis
leiame, et tal asutamise ajal oli 25 liiget.

1921	aastal	oli	tal	Liikmeid	mehi	5	naisi	25
1922	"	tuli	juurde	"	-	"	"	8
1923	"	"	"	"	3	"	"	12
1924	"	"	"	"	-	"	"	-
kokku					"	8	"	45

Sellel on Rakvere Methodisti kirikus praegu 53 liiget. Kuid need on täisliikmed - prooviliikmeid on 17, sellega siis 70 täiskasvanud liiget ja lapsi on 20. Kui 1922.a. juulis J. Karlson Haapsalusse määrati, siis asus Rakvere tööle Hans Söte ja 1923. aasta sügisel määrati siia Jaan Puskay. Viimane on õppinud Norras Kristiaanias ja siis veel Frankfurtis Maini ääres, viimases ainult vabakuulajana. Tal ei näi ka põhjanevat üldharidust olema, aga eksamisi andes on jõudnud juba diakoni astmeni. Kui inimest, kiidetakse teda metodistide ja mittemetodistide ringkondades ja mina võin isiklikult öelda, et ta väga vastutulelik ja lahke on, kuid kiriku töös ei näi tal edu olevat - tema tegevuse ajal ei ole mitte ühtegi uut liiget Rakvere Methodisti kirikusse juurde tulnud.

Rakvere Methodisti kirikul on ostetud ehitusplats väikese majaga Laada tän. 19, kuid on õige halvad ruumid - suvel peeti ~~siin~~ iga pühapäeval koosolekuid Vallimäel ^{veebis}. Osakõndasi on kaks: Haljalas ja Port-Kündas, kus selleks seatud manitsejad töötavad. Ka lubatakse seal äranägemise järel isegi teiste kirikute liikmeid jutlustada, nagu Vennaste kogudusest ja baptistide seast. Haljalas

Liikumata varasest Pärnu metoodisti kirikust ei ole -
 peetakse koosolekuid ühe kiriku liikme juures kodu, Kundas
 aga ühes kooli klassis ja suuremad koosolekud tsemendi
 vabriku "pidu kuuris". Rakvere kiriku liikmetest on 34
 tulnud Ew.-Luteri ja 1 Greeka katoliku usust. Ulejäänud
 on teistest Metoodisti kogudustest tulnud. 1921.aastal

1921.aastal 30.augustil asutas Karel Kuum Pärnu Piiskopliku Metoodisti
 kiriku. Asutamise ajal oli mehi 4 ja naisi 3, seega 7 liiget.

1922 aastal tuli juurde 38 liiget

1923 " " " 34 "

1924 "Karel Kuum Pärnu metoodisti L. harrastusruumi" 20

mängib ta pool H. Kuumi.

Kokku: 99 liiget.

koosolekuid peetakse üuri korteris. Pärnu Metoodisti ki

Neist on mehi 14, naisi 76 ja lapsi 9. Siin olen pida-
 rikul on osakond Viljandis, kas ühes erakorteris
 nud lapsed ka üldiste liikmete arvu juurde kirjjutama,
 sest nii on mullu andmed saadetud. Töötanud on Pärnus kuni

1924.aasta sügiseni Karel Kuum, sest ajast aga töötavad nü

veel õpetaja ameti kandidaat W.Ojasson, kes kaks aastat

1922.aastal Metoodisti kiriku, mis siis hiljem, kui ta

on õppinud Frankfurti seminaris ja noorem õpetaja E.Raud,

Tallinnas Metoodisti kiriku, viimase osakonnaks

kes on olnud varem Saaremaal vallakooliõpetaja ja end ise

loeti, kuid on Kuresaare konverentsil jälle iseseisvaks

on valmistanud metoodisti õpetajaks, konverentsidel eksami-

teha otsustatud. Nissi Metoodisti kiriku asutaja W.Mein-

si tehes.

vald on alkoholi lõpetanud. Ta oli usklikkude vanemate

Liikumata varahdust Pärnu met/odisti kirikul ei ole -

*Karel Kuum Pärnus rõnutoolil, kannuvooruni
mängib ta poeg A. Kuum.*

Koosolekuid peetakse üüri korteris. Pärnu met/odisti kirikul on osakond Viljandis, kus ühes erakorteris koos käiakse. Met/odisti kiriku liikmetest Pärnust on tulnud 88 Ev.-Luteri usust ja 11 Greeka-katoliku usust.

N i s s i s asutas Wilhelm Meinwald aprilli kuul 1922.aastal met/odisti kiriku, mis siis hiljem, kui ka Tallinnas met/odisti kiriku asutati, viimase osakonnaks loeti, kuid on Kuresaare konverentsil jälle iseseisvaks teha otsustatud. Nissi met/odisti kiriku asutaja W.Meinwald on algkooli lõpetanud. Ta oli usklike vanemate

Ew.-Luteri usust, 4 Otsaka kooliliku usust ja 1 laps on laps, kes teda õpetasid piiblit lugema. 26.juulil 1913. aastal piiblit lugedes, sündis temas pöördumine. Edasi on ta end siis iseõppimise teel hakanud Piiskopliku Metodisti kiriku nõuetele vastavalt ette valmistama õpetaja kutse vastu ja praegu on ta jõudnud selle astmeni, mida nimetatakse õpetaja ameti kandidaat metodistide juures - tähendab, teda on lubatud konverentside eksamitele. Kiriku asutamise ajal oli Nissis 2 meest, 3 naist ja 2 last. Praegu - 1924.aastal - on 4 meest, 5 naist ja 3 last - seega kokku 12 inimest. Liikmed on tulnud kõik Ew.-Luteri usust. Koosolekud peetakse ühes talu peres, kus ruumid maksuta on tarvitada.

W.Meinvaldi juhatuse alla kuulub praegu ka L i h u l a ringkond, kus Tapa metodisti koguduse liige Jda Jõekallas oktoobri kuul 1922.aastal evangeeliumi kuulutuse tunnid sisse seadis. Hiljem saadeti siia A.Mikkov, kes 10^{kuud} töötas, kuni Lihula W.Meinvaldi juhtimise alla määrati. Lihulas oli alguses 4 meest, 13 naist ja 1 laps. Juurde on tulnud iga aasta kaks liiget - ära jäänud selle aja jooksul 2 - nii et praegu on 4 meest, 15 naist ja 1 laps - kokku üldse 20 liiget. Neist on tulnud 15

Ew.-luteri usust, 4 Greeka katõliku usust ja 1 laps on sündinud Met~~h~~odisti kirikus. Siin on W.Meinvaldil abiks üks kohalik jutlustaja. Koosolekuid peetakse üüri korteris.

~~Tallinn~~.

Tallinnas, nagu nägime, katsuti metodistlist misjoni alustada juba 1910. ja 1911a., kuid seekord ilma tagajärgedeta. Uuesti kavats~~e~~^t siin tööd alustada, kui~~d~~ Dr.Simons Peterburist oli sunnitud lahkuma ja 1920.aastal pikemat aega Tallinas elas. Siis määrati ka 1921.aastal Haapsalu misjoni konverentsil 27-31 juulini Tallinna tööle M.Prikask, kes ühtlasi, nagu meie teame, Eesti piiskopliku metodisti kiriku superdendiks oli. Kuu aega pärast määramist, peab õpetaja uuel kohal olema ja võime arvata, et M.Prikask septembris 1921a. juba tööle asus Tallinnas. Tema töö tagajärjel saigi siis 3.märtsil 1922a.Tallinnas met~~h~~odisti kogudus asutatud - asutajateks loet^{as} M.Prikask'i, Dr.Simonsi ja Dr.Rafalovskyt. Asutamise ajal oli liikmeid 7, - 3 meest ja 4 naist. 1922.aastal tuli juurde 38, 1923a. - 37 ja 1924a.-27 liiget, nii et praegu on Tallinnas 109 liiget. Siit tuleb maha arvata Nissis asuvaid liikmeid 12, nii et

jääb 98 liiget, ka lapsed on siia juurde arvatud. Nad
on suuremalt osalt tulnud ~~Ew. Luteri~~ usust, ~~m~~ined üksikud
grieka-katoliku usust. Õpetajakas oli siin 1922. a. sep-
tembrini M. Prikask. Tema järeltulija on praegu Tallinna
metodisti õpetaja F. Tombo. Ferdinand Tombo on keskkooli
lõpetanud ja pärast seda masinaehitus/tehnikat õppinud.
On siis Eesti valitsuse algul olnud keskkoolis matemaatika
ja joonistuse õpetajaks. Siis on ta metodisti õpetaja
kutsele hakkanud end ette valmistama - viibides selleks
tüki aega metodisti seminaris Frankfurdis Maini ääres,
kus ta vabakuulajana kõiki aineid kuulanud, mitte teata-
vas kindlas klassis olles. On siis Tallinna tööle mää-
ratud ja eksamisi ära andnud kolme aasta kursuse ulatu-
ses. Tal on praegu diakoni õnnistus. F. Tombost ütlevad
tema ametivennad, et ta on suur tormaja laps - sarnane,
keda mõnikord hulga hinge kinni pidades kuulavad, kes
võib oma vaimustust edasi anda ja sütitada, aga kelle
lubaduste ja tähtsuse peale ilmaski kindel olla ei või.
Ta on praegu hingega oma metodistlike töö juures ja
paneb halvaks ja mõistab hukka kõiki teisi uskusi.
Nii kirjutab ta näituseks mullegi, küsimuse peale, mis

usust on ta koguduse liikmeks tulnud: suurem hulk surnust
 Luteri usust ja ka pimedat „*кривославный*“ või
 „*православный*“ usust. (F. Tombo kiri lhk. 2). Tema
 on kahtlemata toonud kaasa selle sallimatuse, mis praegu
 Eesti Metodistide häälekandja „Kristlik Kaitsja“ väljendub.
 Ta on sallimatum, kui ükski teine metodistlik töötegija
 meie maal. Kuid töö^{ks} näiks tal edenevat, iseäranis noorte
 seas. Tallinna Piiskoplik Metodisti kirik asub omas
 majas, Suur Pärnu maanteel 19.

Tallinna Piiskoplik Metodisti kirik.

Opetaja lähemate abilistena töötavad Tallinnas üks
 kohalik jutlustaja ja viis manitsejat, kuna osa tööd

ka Nooruse Uhingu "E.L." liikmed teha aitavad. Osakond on Tallinna metodisti kirikul praegu Harju-Madises.

Nissi loetakse veel praegu ka Tallinna alla, kuid õieti ta seda enam ei ole, ^{Kuresaare konverentsi määruste järel} sellepärast tõin tema eraldi. Peale selle on 1924.aastal Kuresaare konverentsil Tallimasse määratud venelaste seas tööd tegema B.Neljubin, kes seda tööd ka juba alustanud on.

B. Neljubin.

T a r t u PiiskoplikuMet/odisti kirik on asutatud
meile tuntud õpetaja Johannes Karlsoni poolt.

Joh. Karlson.

Nagu nägime varem, on siin 1911. ja 1912. aastal evangeli-
satsiooni katseid tehtud met/odistide poolt, aga taga-
järgedeta. 1923. aasta Kovno misjonikonverentsil määrati
siis Joh. Karlson Tartu tööle. Ta asus siia elama septemb-
ris ja pani met/odisti kirikule aluse 28. oktoobril 1923a.
Esimesed liikmed sellest uuesti asutatud kirikus olid
õpetaja Karlson ise, tema naine ja ta äärm. Siin tahaksin

vähe kõrvale kalduda, et tähelepanu selle peale juhtida, et met~~h~~odisti õpetajatele igal pool agarad abilised on nende naised ja proua Karlson küll üks neist kõige agaramatest on. Et ma eraldi Tartu met~~h~~odisti kiriku eluga tutvunenud olen, siis pean ütlema, et ma siinse kiriku elu omale ilma proua Karlson'ita ette kujutada ei saa. Ta on pühapäevakooli juhataja, ta õpetab laulukoori ja soolo lauljaid, ta võtab muidugi igast koosolekust osa, mille lõpul ta väljaminejatele kirjandust müüb, ta tunneb iga kiriku liiget hästi - ta on igale hea sõber. Samuti võtab kiriku elust osa ka pr. Karlson' ema. Need kolm otsustasid Tartu met~~h~~odisti kirikule aluse panna, kui olid ruumid leidnud koosolekute jaoks Gildi tänaval ühes endises "Postimehe" trükikoja ruumis. Ja oma kiriku esimesel aastapäeval võisid nad küll tagasi vaadata tagajärjerikka töö peale. Selleks oli Tartu Piiskoplikul Met~~h~~odisti kirikul juba liikmeid 46: 7 meest ja 39 naist - peale selle veel 3 last.

Koosolekute osavõtjate arv on aga alati märksa suurem - vähemalt 70-80 inimest. Kõige vähem inimesi on pühapäiviti enne lõunat, kus võõrad vist on oma

kirikutes. Praegune kiriku ruum mahutab enesesse kõige enam 200 istujat, aga pidulikkudel koosolekutel, nagu kiriku aastapäeval ja noorte pühal on see ruum nii täis, et vaevalt veel ruumi on seista.

Õpetaja Karlsoni hooleks on Kuresaare konverents ka Valga töö määranud, aga seal on tal võimalik olnud ainult paar korda jutlustada, ilma et oleks kirikule seal alust pannud. *The Lord's*

Samasugune lugu, kui Valgaga, on ka Narvaga. Siin on töötanud 1924. aasta suvel *J. P. Karlson*, kuid kirikut asutanud ei ole. Koosolekuid peeti erakorteris, samuti ka pühapäevakooli.

J. P. Karlson on ka õpetaja ameti kandidaat - valmistab end konverentsidel eksamisi andes õpetaja ameti vastu. Kuid ta saadeti varsti siit ära Kuresaarde ja Narva tööd on sest saadik käinud korra vaatamas Rakverest J. Puskay. Ta on pidanud siin ühe koosoleku, ühenduses pühapäevakooliga. Kuresaare konverentsil määrati Narva-Eesti töö peale A. Tõns, kes on käinud kaks aastat seminaris Frankfurtis Maini ääres ja valmistab end konverentsi eksamite vastu, ja Vene töö peale soomlane Hjalmar Salmi, kes kauemat aega juba Venemaal ja Soomes on olnud üks

agaramatest Met~~h~~odisti kiriku tegelastest. Nad on seal tööle asunud, aga kuidas nende töö tagajärjed olema saavad, seda võib alles hiljem öelda. Peale juba nimetatud kohtade on Kuresaare konverentsil veel Paide ja Võru üles võetud, kui kohad, kuhu tuleks jutlustajaid määrata, aga tööliste puudusel ei ole seal seni mingit tööd tehtud.

Sellega oleks siis Piiskoplikul Met~~h~~odisti kirikul Eestis praegu 925⁻ liiget. Kolm selleks otstarbeks ehitatud kirikut: Kuresaares, Haapsalus ja Tapal, oma majad koosolekute pidamise ja õpetaja korteri jaoks Rakveres ja Tallinnas. Iseseisvaid kirikuid (kogudusi) on praegu üheksa: Kuresaare, Tapa, Haapsalu, Rakvere, Pärnu, Nissi, Lihula, Tallinna ja Tartu. Neil kirikutel on praegu 19 osakonda mitmel pool maal - peale selle suur hulk (Saaremaal üksi 95) jutlustamise kohti, kus met~~h~~odisti õpetajad, kes sagedasti sõidavad mööda maad evangeliseerimas, jutlustavad. Viimasel ajal, kus töötajaid väheneb, tekib osakondi nurgasti puure - üldiselt on met~~h~~odistide töö meie maal väga lühenenud, ehk null hoiatatakse jutlustajaid sinna minemast, kus nad tööd järgemööda jätkata ei suuda.

Misjoni viisidest.

Misjoni tegevus algab sellega, et määratakse mõni õpetaja teatud kohta jutlustama. Kui ta jutlusel tagajärgi, ^{on} siis asutab ta seal neist, kes tema jutluse mõjul ärkanud, väikese kiriku. Kogudus vastaks siin küll enam meie mõistetele, aga piiskoplik met~~h~~odisti kirik tarvitab kirik, ka iga üksiku koguduse kohta. Tahavad nad ju võimalikult täpselt kinni pidada algristikoguduste korraldustest, ~~ja~~ et meie Uues Testamendis ei leia vahetegemist üksik koguduse ja terve ristikoguduse vahel, neid mõlemaid nimetatakse "ἐκκλησία" ja kui üksiku maa (ehk provintsi) kogudustest kõneldakse, siis nimetatakse neid "ἐκκλησίαι". ^{sis ei tee ka metodistid seda vahet ja nimetavad nii kogu üksik kogudust kui ka üldist kogudust, "ἐκκλησία" kirik} Nimetage kirik ka üksiku koguduse kohta, tahavad nad näidata, et see on täiesti iseseisev üksus. Selles uuesti asutatud kirikus jätkab siis muidugi õpetaja jutlustamist, aga ka kõigile koguduse liikmetele tehakse kohuseks oma ümber misjoni tööd teha. Sest nemad on nüüd Jssandat tundma saanud, ja ta on end neile, kui halastaja ja armuline Jeesus ilmutanud, - siis ei tohi nemad rahule jääda, kuna nende kõrval inimesed vaeva ja murega rõhutult patu all hoigavad, hukka lähevad ja surevad. Nad ei tohi

mitte loota, et selle jaoks on õpetajad ja jutlustajad. Siis oleks nad nagu üks Inglise minister, kelle käes oli kuninga armuandmise kiri kuue inimese jaoks, kes selle kirja sisu oli teatanud oma nõunikule edasisaatmiseks ja see jälle oma sekretärile; aga minister ei olnud vangimajast vastust saanud, et seal on teate kätte saadud. Öösel, enne surmanuhtluse täidesaatmist ei saa minister magada ja läheb oma kirjutuse tuppa, kus kuninga kiri laual, ja hirmuga küsib ta oma nõunikult, kas on vastust vangimajast. Selgub, et sekretär on unustanud teadet edasi saatmast. Saadik ratsahobusel saadetakse teatama, aga ta jõuab alles siis sinna, kui juba 5 on surmatud, ainult ühel suudab ta veel elu peasta. Samane kui selle ministri saatus, ootab kõiki neid, kes teiste peale loodavad, sest suur ülekohus on armu sõnumid tunda, aga neid mitte edasi anda (Kr.Kaitsja 2.1920.).

Kiriku liige hoidku end sealjuures valehäbi eest. Ka ei pea eneselt mitte küsima, kas see ka viisakas on? Ta ei pea mitte tagasi kohkuma, kui teda ta töö juures välja naerdakse. Et kindlasti teada oleks, kus peab ja võib kuulutada, selleks loetakse üles isegi kohad: erakorte-

rites, kantseleides, töökodades ja naabruses, laevadel ja raudteel. Sarnase agara töö tagajärjel tulevad paljud vähemalt kuulamagi nende õpetajat ja seal on jälle pöördumise võimalus palju ligemal.

Teine viis laialisemaid rahvahulkasid oma kirkuga tutvustada, on tänava-misjon. See piirdub seni meie maal pühapäevaste palvetundidega lageda taeva all. Tartus, näit. peeti neid palvetunda maist kuni oktoobri keskpaigani pühapäiviti kell 5 politsei platsil. Kuulajaid oli, kui mina neist osa võtsin, ehk küll juba hiline sügis oli, 3-400. Suur osa kuulajatest seisis kogu aeg vagusalt - oli ka muidugi neid, kes tuli ja läks. Leidus ka neid, kes tulid väljakutsuvalt kärarikkalt, aga takistavaks nad siiski ei saanud, peale mõne purjus mehe, sest ligi saades hakkas neil siiski nagu häbi ja nad jäid vait. Korra näituseks, ^{tuli} üks salkkond noorimehi kõvasti naerdes ja kõneldes, tungis rahvast läbi peaaegu kuni jutlustajani. Kuid siis jäid nad äkitselt vait, ja läksid peaaegu kiki- varbil ja mahalöödud silmadega minema. Leidus ka neid, kes mööda minnes pead paljastasid. Jutlus on neil koosolekutel äratavat laadi, kirjeldatakse kõige raskemaid

patte ja kutsutakse nende vastu võitlema enese ja teiste juures, et inimene tuleks õndsale äratundmisele, et ta on Jumala laps. Inimesed meie maal on kahevahel oma õndsuse pärast. Sest ühed õpetavad eksikombel, et inimene ei või millalgi teada, kas ta on Jumala laps, enne kui ta pärast surma seda näha saab. Teised selle vastu ütlevad, et kõik inimesed on Jumala lapsed, mis ka õige ei ole, sest Joh.1,12 seisab, et mitte kõik ei ole Jumala lapsed, vaid nii mitu, kui teda vastu võtsid, neile andis ta meelevalda Jumala lapsiks saada, kes tema nime sisse usuvad." Tähendab, mitte kõik inimesed ei ole Jumala lapsed, vaid need, kes Jeesuse Kristuse sisse usuvad, aga igaüks, kes Jeesusesse usub ja oma pattu kahetseb, võib kindel olla, et ta on Jumala laps. Alguseks ja lõpuks lauldakse mõnd luteri-usulistele tuttavat koraali. Lõpuks antakse teada, millal Piiskoplikus Metodisti kirikus palvetunnid ja jumalateenistused on. Neid koosolekuid ei peeta mitte iga pool järjekindlalt, suuremalt jaolt mõnikord suve jooksul; nii palju kui mul teada, on neid ^{käesoleval} ~~tänava~~ aastal

ainult Tartus ja Rakveres sihikindlalt peetud. Kõige enam armastab neid pidada õp.J.Karlson. Kui sarnaselt huvitatud saanud inimesed nüüd tulevad palvetundi, siis märkavad nad, et siin ei olda nii kuri nende kirikute vastu, kui nad seda ehk kuulu järele arvasid, mis neid siinse kiriku vastu sõbralikumaks ja jutluse vastu vastuvõtlikumaks teeb. Mulle ütles üks tuttav: "Metodistide juures võib käia, nad kuulutavad Jumala sõna, nagu kirikuski ja ei teota kedagi." Jutlus, millest edaspidi pikemalt, on äratuslist laadi. "Ühe omaduse peale, mis küll inimest/sunnib, oma elu üle järele mõtlema ja kõigist patust lahti saada püüdma - on ~~ek~~kataloogiline moment nende jutluses. Tuuakse palju näitusi, mis tõendama peavad, et Kristuse vasttane vaim (Anti-christ) praegu ilmas valitseb. See avaldub occultismis, spiritismis ja teosoofias, selles, et Saksamaal kümne päevast nädalat tahetakse sisse seada, et paljudes koolides usuõpetus puudub ja terves kommunistlises Venemaal. Juutide Palestiinasse rändamine on tundemärk, et Kristus pea tulema saab. Ühes omas jutluses ütleb õpetaja K., et teadusemehed on piibli põhjal välja rehkendanud, et ^{umbes} 1953a. algab tuhande aastane rahuriik. ^{mida ta aga tõentada ei või} Ta ütleb sealjuures, et see küll vale on, kui adventistid tahavad tündi ja päeva

päeva teada, millal Kristus tuleb, sest Issand ise on
öelnud, et seda keegi ei tea, ~~aga kirjade järele võib~~
~~aasta küll kindlaks teha ja see on 1953.~~ Et aga ^{ja 1000 aastase rahurüügi tulemise aja} teadlaste
arvamised Kristuse sündimise aja ^{kohta} lahku lähevad,
siis ei või ~~praegu~~ aastat täpselt teada ^{on ainult ar-}
vata, et ta lähemal ajal tuleb. ^{Sellest ei ole küll kindel, kuidas tuleb, aga täpselt}
^{teada, et ta tuleb, et Kristus tuleb, ja ta tuleb} Kristuse peatset tulekut
tähendavad ka imed, mida usklikud väga mitmel pool on
näinud. "Kristlik Kaitsja" 2.1920. on neid palju üles loe-
tud. Sealjuures on ikka nimetatud koht, aeg ja inimesed,
kes seda on näinud. Väga palju on nähtud valget risti
taevas - sagedasti tervete maakohtade elanikkude poolt,
mõnikord jälle põlevate tähtedega kirja taevas: "Jeesus
tuleb pea" ehk "Õnnistatud Jeesus", ehk "varsti tuleb
Jeesus, sinu Õnnistegija," Soomes on 1919.aastal kirikus
üks käsi teatud laulu nummert näidanud ja üks hääl käski-
nud seda laulda. Lehe toimetaja ütleb need imetähed on
kahel otstarbel antud 1) Jumala rahvast ootamises jul-
gustada ja 2) julgeid patuseid tähelepanelikuks teha,
et siis Jumala rahvas ootamises elavamaks saaks ja lei-
jad külmad järelmõtlemisele ärkaks. Kui inimene küll aru
saab, et ta peaks pöörama ehk juba pööranud ongi, siis

ei pea see teda mitte eksitama, kui tema endine kirik, katoliku kiriku eeskujul, ütleb, et ta on oma iidade kiriku majja jätnud ja lahkusuliste juure läinud. Sest üks isik, või kirik, mille poole Kristus end tunnistas selle läbi, et ta tema tööd õnnistab, patuseid vaimulikust surmast elule tuues, ei või mitte ekslik kirik olla. Ei ole ometi õige ütetus "väljaspool kirikut ei ole õnnistust (õndsust), küll on aga õige: ilma Kristuseta ei ole õnnistust." Jgal pool, kus on usu ühendus Kristusega, seal on ka armastuse ühendus usklikekudega (Kr. Kaitsja 6.1921). *hakkades neile kristlike kaitsjate*

Olen püüdnud tuua mõned misjoni viisid Piiskoplikus ~~M~~ethodisti kirikus, millel mõju on. Siia juure võiks vahest veel seda lisada, et jutlustajate ja koguduse vahel ei ole ^{sagidasti} mitte liiga suurt hariduslist vahet meie maal. Teiselt poolt aga ei või öelda, et jutlustajad ei oleks mitte oma töö jaoks ettevalmistatud. Aga nad on rahvale nagu palju ligemal ja inimestel on nende vastu suur usaldus. Kui ma korra ühelt jumalateenistusest osavõtjalt küsisin, kas ta on ~~M~~ethodisti kiriku liige ja eitava vastuse sain, siis arvas ta, et ma tahaksin liikmeks astuda, aga ei julge, ja ütles, ma mingi aega

julgesti õpetaja juure, ta olla väga lahke ja võtta mind kohe vastu. Selles oli ta üsna kindel, ilma, et ta ise millalgi õpetajaga kõnelenud oleks. Pärast teenistust tuleb õpetaja koguduse sekka, ajab mitmega juttu ja kõik on rahul äraminnes.

Lõpuks tuleb küll veel toonitada peale tungi iga üksiku inimese peale. Ei lepita mitte sellega, et kantslist jutlustatakse, vaid püütakse ka kõiki, kellega kokku puudutakse, võita. Ka jutustab õpetaja K.: ma sõitsin rongis Tallinnast Tartu ja algasin seal rahvaga juttu, pakkudes neile „Kristlikud Kaitsjad“. Ei ostetud. Üks naine ütles, ta ei tahtvat Jumalast midagi teada, sest ta olevat näinud, kui halb on usklikkude elu. Seal nägin ma siis, kui palkane pimedus tema hinges valitses. „Naine“, ütlesin ma, „kui ka kõik inimesed peaksid halvad olema ja valetama, siis on ometi üks, kes on tõde ja jääb tõeks, see on Jumal.“ See naine ütles ka, et ta on näinud mind politsei platsil jutlustamas, aga tal ei ole aega olnud kuulata. Ja, kui aega ei ole kuulata, siis ei saa midagi Jumala juures. Aga ma ütlesin talle – ta tulgu ometi korra

kuulama meie juure puhast evangeeliumi ja kui ta on
siis kaks, kolm kuud järjekindlalt käinud ja lahtise
südamega kuulanud, siis tuleb ta kindlasti Jeesuse
juure, sest ei ole kedagi, kes ei oleks tulnud, kui ta
on nii kaua otsekoheselt kuulnud puhast Jumala sõna.

Üks kaasaaitav tegur misjoni tööpõllul meie maal on
abi, mida Ameerika Piiskoplik Metodisti kirik pärast
sõda Venemaale ja Balti riikidesse saatis. Kuigi abi
saadeti esimesel joonel muidugi, et hädakannatajatele
toeks olla, siis on sellel siiski misjoni maik juures.
Sellega, et appi tullakse igale poole, kus häda on,
näidatakse end kahtlemata kristliku ligimesearmastajana
ja et Ameerika Piiskoplik Metodisti kirik abi saata
suutis, see on kindlasti tema liigete ohvrimeelsuse
läbi tingitud. 1924a. peakonverentsil Springfieldis
tuuakse ka esile, toonitades, et pind, mis
selle abi läbi loodud, on soodne ja sellepärast teda
ka ärgasutama peab. Selle juures rõhutatakse ka meie
maadel asuvaid met~~h~~odisti kiriku lastekodusid ja muid
heategevaid asutusi, ja öeldakse, et Ameerika kirik
nende jaoks enam abi peaks andma, et mitte seda head

rahvas ise niivõrra, 74

arvamist kaotada, mida kohalikkudel elanikkudel temast on. Kuulsin ühelt tuttavalt, et tema tädi, kes Haapsalus Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku liikmeks on astunud, öelnud: Aga miks ma ei pidanud siis nende juure minema, nad on ju nii head, mõtle, kui palju häid asju nad, kes meile saatsid."

Pöörmisest.

~~Kuul~~^{inimesed J. juure} tulevad, seda olen ma ise näinud. Ühel laupäeval koosolekul, mis kannavad väga evangelisatsiooni koosolekute laadi, kus üleskutsutakse veel täna pöörama oma Jeesuse poole, sest ei ole teada, et see homme juba hilja ^{ole} hakkas üks naisterahvas, kes juba kauemat aega käis koosolekutel ja laulis koguduse laulukooris, kramp-likult nutma. Koosolek lõppis ja paljud, suuremalt jaolt kõik mitte-liikmed -kuulajad läksid ära. Õpetaja käis nagu harilikult ja ajas koguduse liiketega üksikult juttu. Kui ta selle naisterahva juure jõudis, seletas see talle, kui väga ta oma pattude raskust tunneb, tahab Jeesuse juure tulla, aga ei saa, sest tunneb, et Jeesus ei võta teda vastu. Ta palus õpetajat tema eest paluda. Siis põlvitasime kõik ja õpetaja palus. Siis palus naisterahvas ise niivõrra, kui nutt tal seda lubas, siis

mitmed teised - mehed ja naised. Teisel päeval oli see naisterahvas väga õnnelik, sest ta oli oma pat- tude andeksandmisest tundnud, pöördunud ja Jumala lapseks saanud. See mõjus ka teiste ^{peale}. Pühapäeval jumala- teenistuse ajal nuttis üks teine laulukoori liige, kes paar päeva enne seda oli hukkamõistnud met~~h~~odistide viisi jutlustada ja adventiste mustata, kuna ometi viimastel rohkem õigust olla, näituseks hingamise päeva pühitsemisegagi, kui esimestel. Ta oli aastate kaupa adventistide juures käinud, aga ei olnud nende kau^u Jeesuse juure tulnud - nüüd oli ta oma Jeesuse leidnud, nagu ta pühapäeva õhtul kindlasti teadis. Ainult kuradiga tuli tal veel võitlust pidada, kes igal pool just nüüd tegevuses oli ta vastu, aga kartust tal tema ees enam ei olnud. Pöördumised tulevad met~~h~~o- distide juures meie maal ikka ^{ühenduses} raske hingevoitlusega, kus suur vastupanek on kutsele pöörduda, enamasti ikka käib sellega ka füüsiline äritus, värisemine, nutt ja higistamine kaasas. Väga harva tuleb pöördumist piibelt lugedes ehk isegi magades ette. Piibli lugemise juures on ^{nende} op. W. Meinwald korraga omandanud õndsuse tunde.

"Uks teine naisterahvas, kes pöördunud juba peaaegu aasta tagasi, seletab umbes sama, ^{mis sel pool muutatud naine} et sel päeval, kui tema Jeesuse juure tuli ja veel nädal pärast seda, küü-
sas teda saatana kõige kurjemini. Jgale poole katsus ta temale takistusi teele seada. Näituseks häbi, inimeste ees. Ta ei julgenud palvetada oma mehe juuresolekuil, kes seekord veel ~~ärkanud~~ ei olnud. Uhel õhtul ütles ta oma mehele, et tal rahu ei ole - ta peab palvetama, aga ei saa - ei julge. Ta mees aitas teda põlvili langeda ja sellega oli siis ka saatana poolt sisseantud häbi kadunud - ta palvetas ja sai rahu. Kaks kuud pärast seda ärkas ka ta mees. Sellest ajast peale on ta mees täiesti uus loom - ta ei ole veebruari kuust (siis oli ta pöördumine) kuni oktoobrini ühtegi halba sõna oma naisele ega lastele öelnud, kuna seda ennemalt sagedasti juhtus. Ta on täiesti maha jätnud suitsetamise ja joomise, mis naisele ennemalt pinnaks silmas. Võib olla, ei oleks see naisterahvas mitte nii kergesti Jumala lapseks saanud, nii arvab ta ise, aga see oli just sel ajal 1923. aasta sügisel, kui Emajõgi üle kallaste ajas ja vesi paljudesse korteritesse sisse tungis. Ka nende korteris oli vesi ja nad pidid

kusagil teiste juures elama, kuna kõik nende asjad vees olid. Troosti otsides hakkas ta käima met~~h~~odistide juures ja sai pöördud - kui ta neli nädalat seal käinud. Nüüd ei ole tal ühtegi muret ei riiete, ei söögi, ei korteri ega teiste ilmalikkude asjade pärast. Ainult oma hinge pärast - et ta tagasi ei langeks, ära oma Issandast ja seegi mure ei ole rõhuv, sest ta teab, et Jeesus teda aitab. Sealjuures ei jäta üks pöördunud met~~h~~odist mitte oma igapäevast tööd kõrvale - ta te~~u~~b seda kohusetruult edasi, ainult peahuvi ta elus on teisale pööratud. Tuleb ~~kuin~~ ka muidugi vastupidiseid juhtumisi ette, kus pöördunud inimene ei jää pühitsuse elu sisse, siis astub ta ise kirikust välja ehk teda kõrvaldatakse. Ei tulda ka mitte alati met~~h~~odisti kiriku sellepärast, et seda õigeks kirikuks peetakse, vaid mitmesugustel teistel põhjustel. Nii on käesoleval aastal end keegi õpetaja K. poolt Tartus ristida lasknud (ristimine ei pea kellegile komistuse kiviks saama, õpetab met~~h~~odisti kirik, ja kes seda just soovib, et teda teist korda ristitakse, ~~ja~~ see peab seda ka saama), sest ta ei olnud kindel, kas ilma selleta saab õndsaks. Pärast ristumist ei mõtlenud-

gi ta enam met~~h~~odistide juure minna, vaid käib hoolega
omas kirikus, olles kindel, et nüüd on kõik tehtud õnd-
sakssaamiseks. See on muidugi üksik juhtumine, mida ma
siinkohal ainult sellepärast tõin, et ta õige isäralik
on. Muidu valdab kirik hoolega selle järele, et ta siis
liikmed ka jääksid pühitsuse elusse. Tahab ju ~~met~~hodisti
kirik olla, algristikoguduse eeskujul, tõsine hingehoiu
kirik, kus iga liige oleksteise hingehoidja ja manitseja.
Et aga see praeguste olude juures ilma kindla korrata
läbiviidav ei ole, siis jaguneb iga üksik kirik klas-
sidesse, milles keskmiselt 12 liiget. Kus aga liikmeid
veel vähe - võib olla isegi 30-40, seal on mõnes kohas
ainult üks klass. Igal klassil on oma juhataja, kelle
vastutuse all tema liikmed on. Klass tuleb kokku korra
nädalas, kus siis liikmed omast nädala elust jutustavad,
omad kiusatused ja patud esile toovad, abi ja tuge ot-
sivad üksteiselt. Kui mõni liige on loid ehk elab patust
elu, siis manitseb teda klassi juhataja. Kui ta manit-
sustel tagajärgi ei ole, siis on ta kohustatud sellest
õpetajale teatama, kes oma korda manitseb, kui ka see
ei aita, siis otsustatakse seda kogudusest välja heita.

Sealjuures ei võeta tal võimalust ära kiriku tagasi
tulla, kui ta end parandab. Nõutakse ~~aga~~ ühelt kiriku
liikmelt, et kõik, mis ta teeb, oleks Jumala auks, nagu
Kol. 3₁₇ ja I Kor. 10₃₁ ^{See nõuab} Seda tuleb alati meeles pidada.
Kui keegi ei tea, kas teatud asi on lubatud ehk ei, siis
küsigu ta eneselt, kui ma seda teen, on see siis Jumala
auks? Nii näituseks on lugu tantsuga - teda ei saa lu-
bada, sest on selge, et tantsides on võimata Jumalat
austada - tantsimise vastu on aga ka veel teine põhjus,
tema läbi on korda saadetud suur kuritegu, tantsiti ju
Kristuse päivil Ristija Johannese pea otsast ära. See
on ainult üksik näitus nõuetest, mis ristiinimesele sea-
takse. Iga sammu peal elus peab usklik mõtlema, kas ta
tegu on Jumala meelepärast ja kui ta tegu iseenesest ka
mitte halb ei ole, võivad olla kahtlased tagajärjed, siis
ei tohi ta seda teha. Nii ei tohi usklik noormees uskma-
ta tütarlapsuga abielusse heita ja ümberpöördult, sest
kui tal usuga tõesti tõsi taga on, siis on abielu nende
vahel sarnasel juhtumisel võimata. Ka riietamises peab
usklik erineva maailmast. Ei sünni mitte kokku tõsise

pühitsuse eluga, kui kantakse moodsaid riideid ja mitmesuguseid ehteid, nagu kõrvarõngaid, käevõrusid. Herrad ei pea kandma mitmesuguseid Jimmy ülikondasid ja saapaid, sest igaüks peab omale aru andma, mis vaim see on, mis neid sunnib niimoodi riides käima ja aru andes tuleb ta kindlasti otsusele, et see vaim ei ole Jumalast. Nii ulatab kiriku kari ka riiete peale, mis Ameerika Methodisti kirikus küll nii ei näi olevat. Kiriku liikmete omavaheline läbikäimine on väga elav ja osavõtlik. Ei või see ju siin ka õieti teisiti olla, sest kirik on meie maal noor ja väike ja võib vahetõttu sellepärast soe ja südamliselt olla. Kui keegi kiriku liige haigeks jääb, siis käiakse teda vaatamas ja aidatakse teda jõudu ~~mõnda~~ mööda. See ei ole mitte niimoodi Ameerika Methodisti kirikus, kus sarnane abiandmine enam terve kiriku, kui organisatsiooni, ehk selleks eriti asutatud seltside hooleks olla (Kr.K. 11.1921.Aug. ~~Robert~~ Randt Method.õpetaja New-Yorkist). Ka õpetajal on väikse kiriku liikmete arvu juures suurem võimalus olla iga üksiku tõsise hingekarjane, millel muidugi suur tähtsus on kiriku liikmete vaimlises elu arenemises.

Jumalateenistus.

Jga jumalateenistus algab koguduse üldlauluga. Siis astub keegi vendadest (kas manitseja ehk kohalik jutlustaja) üles, palvetab, loeb teksti ja käsitab seda homil~~u~~tiliselt veerand kuni pool tundi. Siis loeb keegi teine mingisuguse teise teksti ja käsitab teda umbes sama kaua. Nende kahe kõne vahel lauldakse salm ehk paar. Siis astub õpetaja ise kantsli, ja palvetab teist korda ja loeb kolmanda teksti, mida ta pool tundi, kuni tund käsitab. Järgneb kolmat korda palve, mis lõpeb „Meie Isa'ga“ siis on jälle laul, ja lõpuks õnnistab õpetaja kogudust. Kui siis leidub, kes tahavad sel päeval Jeesuse juurde tulla, siis jäädakse veel väheks ajaks paigale ja palvetatakse, nagu ma seda misjoni viiside all kirjeldanud. Niisugust iseloomu kannavad laupäeva õhtused ja pühapäeva ~~hommikused~~ ^{õhtused} jumalateenistused seal, kus õpetaja töötab. Osakondades, kus õpetajat ei ole, peavad kas kohalikud jutlustajad, manitsejad ehk lihtsalt mõned koguduse liikmed jumalateenistust. Ka ei ole igakord kolm kõnelejat, võib ka neli ehk rohkem olla. Ka tuleb ette et üks ehk kaks kirja seletavad. Suuremalt jaolt siiski kolm. Ka ei ole osakon-

dades koosolekud nii sagedased - paljudes kohtades peetakse neid ainult pühapäiviti. Kui jumalateenistus on armulauaga ühendatud, siis on õpetaja kõne enam pihti kõne laadi, agamuidu on jumalateenistuse kõik samasugune. Pärast hariliku jumalateenistuse lõppu lähevad võõrad ära ja jäävad need, kes tahavad armulauast osa võtta. Kusjuures ka mitte metodisti kiriku liiketele on lubatud osa võtta, kui nad tunnevad end selleks ettevalmistatud. Selle juures tuletatakse meelde, et inimene võib Kristuse ihu ja verd omale ka hukatuseks süüa ja juua, kui ta ei tee seda kahetseja ja puhta südamega. Välja jagatakse meie maal viina ja leiba, ringis põlvi-
C 66/2
tavale rahvale, kusjuures leib inimese enese kätte antakse. Vein on Ameerikas selle jaoks eraldi tehtud ilma alkoholita, kuna meie juures seda veini tarvitatakse, millel müügil olevatest kõige vähem alkoholi. Mõnes kohas, näit. Tapal praegu tarvitatakse lihtsalt limonadi. Armulaua talitus lõpeb palvega.

Iselaadi kannab neljapäevane koosolek. Selles seletatakse järjekindlalt mõnd pühakirja osa. Käesoleval aastal seletati Tartus mai kuust alates Johannese Ilmutamise raamatut. Selle seletab juba õpetaja ise.

See peaks olema rohkem ühise koguduse publikumile. Mõnes kohas puudub talle ka publikum laadi and, sellega et läbi rääkimised oleksid, aga enamasti kehtib see, et ei ole läbi rääkimistest osavõtta. Osa tuleb ikkagi õpetajal enesel kõnelda.

Koosolek algab lauluga ja palvega ja lõpeb palve ja lauluga. Väikest lahkuminekuid tuleb selle juures üksikute kirikute vahel ette. Nii ei olnud Kuresaares pühapäeva õhtupoolist palvetundi. Ameerikas on nii sisse seatud, et vönikutele võimalus antakse laupäeva õhtul kõnelada, kuna muidu õpetajad ise enamasti kõnelevad, ka Eestis on vanemates kogudustes kalduvus sinna poole. Vaimulikkude talituste jaoks on ^{trükitud} ilmunud 1924. aasta augustist ^{saadik} käsiraamat, tõlgitud peakiriku määrustest, - seni on iga õpetaja ise oma tõlke järele ametitalitusi pidanud.

Tahaksin siin kohal veel paar sõna öelda laulu kohta Piiskoplikus Methodisti kirikus. Väga sagedasti lauldakse Lw. Luteri kiriku laulusi. Niisuguse korral ütleb õpetaja rahvale sõnu ette. Lauldakse aga ka köster ^{Klaas} ~~Hagemann~~'i kokkuseatud lauluraamatust "Laulud Talle kiituseks". Siis ei öelda sõnu mitte ette, nähtavasti eeldakse, et see raamat koosolekust osavõtjatel on. 1924. aasta suvest on hakanud trükist ilmuma "Piiskopliku Methodisti kiriku lauluraamat", millest kuni oktoobri keskpaigani on ilmunud kaks väikest vihku 68 lauluga. Suurem osa laulusi on siin tõlgitud

suurtest Piisk, ~~Met~~hodisti kiriku lauluraamatutest
 "The Methodist Hymnal" ja "Gesangbuch der Bischöf-
 lich Methodistischen ~~Gemeinde~~ Kirche in Deutschland
 und der Schweiz." Palju laule on ainetel luuletanud
 H. Söte, kes ka muidu enamasti kõik laulud on tõl-
 kinud. Kaks laulu on lauluraamatust Talle kiituseks
 (Nr. 11 ja 49). Ew. ~~Luteri~~ kiriku lauluraamatus oleva-
 test lauludest on järgmised nr. 8: Oh kuningas, kes
 elu jättsid (kõik salmid), nr. 62 Oota hing, oh oota -
 siin: Armas hing, oh oota, muidu täiesti sama,
 nr. 65 - ma kumardan sind armuvägi, nr. 66 - Võta nüüd
 Issandat, vägevat kuningat, kiita, nr. 67 - Kiida nüüd
 Issandat, minu süda, 1, 3, 5, 6 ja 8 salm ja nr. 68 -
 Sull', Sull' Jehoova, tahan laulda 1-4 ja 7 salm.
 nr. 59 on Luteri laul Ein' feste Burg ist unser Gott"
 M. Lappu tõlkes. Ew. ~~Luteri~~ lauluraamatu komisjoni
 poolt välja antud kogus "Vaimulikud laulud" asuva-
 test lauludest on nr. 28 - Jhusam Jeesus - H. S. tõlge
 Saksa keele järele, nr. 48 - See töö on Sinu Jeesus
 Krist - H. S. tõlge ja nr. 64 - Oh võta mind mu Jumal-
 kõik kolm iseseisvate tõlgete järele. Laul nr. 2 on
 A. Kallase "Jehoova oma vägev käsi". Paljud laulud

on Punschelti viiside järele: nr. 8-P.138. Nr. 13
-P. 386, nr. 19-P. 246, nr. 25-P. 208, nr. 26-P. 15, nr. 33
-P. 229 ja nr. 39-P. 9. Sagedad on koguduse ja koori
vastastikud laulud - nii nr. 10, 14, 20, 21, 29, 30, 32,
40, 43, 51, 53, 55, 56, 60. Raamat trükitakse baptistide
K.U. "Kulvaja" juures Keilas. Lauldakse suure vai-
mustusega ja tuntakse ka laulu viisid, ehk küll
sagedasti ilma kaasmänguta tuleb laulda. Harmooniu-
mid on Kuresaares, Haapsalus, Pärnus, Tallinnas,
Tapal, Rakveres, Lihulas ja Tartus, aga kindlat or-
ganisti ei ole kusagil, mängib kas mõni koguduse
liige ehk jälle õpetaja ise. Muusika peale pannak-
se Piiskoplikus Met~~h~~odisti kirikus suurt rõhku. Kui
õpetaja võib laulda, siis laulab ta koosoleku jook-
sul, millal ta heaks arvab. Kuulsin Tartus korra ülu-
sat laulu Balti riikide lastekodude direktori J.
Witt'i poolt. Kuid Eesti enese õpetajate poolt
ei ole ma üksik-laulu kuulnud, ehk küll paar õpe-
tajat ka meil ilusalt laulavad. Enamasti igal met~~h~~o-
disti kirikul meie maal on oma laulukoor ja sage-
dasti ka mingisugune keelpillide koor. Nii on
Kuresaares segakoor 25 lauljaga, (kuid peale selle

on laulukoorid ka mitmes osakonnas), mis asutatud 1913. aastal ja keelpillide koor 15 mängijaga, asutatud 1918. aastal, mõlemaid juhatab õpetaja Prikask kes sõjaväe teenistuses olles on olnud 6 aastat muusika kooris. Tapa segakoor on asutatud 1917. a. Karel Kuumi noore poja Aleksandri poolt. On aga vahepeal tegevuse lõpetama pidanud juhi puudusel. Nüüd, kus seal töötab käesolevast aastast saadik jälle Aleksander Kuum, seekord juba jutlustajana on ta uuesti ellu kutsunud segakoori, milles nüüd 30 liiget ja alustanud 12 liikmelise meeskoori. Ka Pärnus on Aleksander Kuum segakoori asutanud,

A. Kuum.

kui ta isa siia õpetajaks määrati ja praegu on seal

25 - 30 lauljat. Tallinnas töötab 40 liikmeline segakoor ja 50 liik-
meline keelpillide koor - mõlemad juhatab F. Tombo. Peale selle on siin
Metodisti kiriku poolt korraldatud „muusika kuu“, kus 16 inimest
viiulit õpetust saavad.

Haapsalus on segakoor asutatud 1922. aastal ja
juhatajaks on siin gümnaasiumi õpilane Johannes
Tamverk, kellest õpetaja M. Krüger arvab - temast
saavad tulevikus Eestisse helilooja. Keelpilli-
koori on M. Krüger ise asutanud 1924. aastal ja ta
koosneb gitarredest, mandoliinidest ja ühest
viiulist, - ülepea 8 mängijat. Rakveres töötab 15-
liikmeline segakoor. Nissis on keelpillide koor,
mis koosneb kolmest gitarrest ja ühest viiulist.
Ka Tartus on segakoor, kus 31 liiget loetakse. Nii
näeme, et igalpool enamasti, kus Piiskoplik Metho-
disti kogudus töötab, seal ta ka kohe muusikalisel
alal tegevust alustab, mis küll meie rahva juures,
keda loetakse üldiselt väga muusikalikuks, head
pinda peaks leidma. Meil ^{maal} on ^{muusika} helipar kohas: Kure-
saares, ^{Tallinnas} Haapsalus ja Nissis isegi oma vaimlikud
keelpillide koorid. Et laulu-, samuti ka keel-
pillide kooridest osavõtjad on enamasti väheste ko-
gemustega ja väheste haridusega inimesed ja et neil

ka mitte liiga vilunud juhtisi igalpool käepärast
ei ole, siis ei ole see, mida nad pakuvad, ka väga
kunstiväärtusline, aga sellepärast ei või head ta-
het ja usinust, mis selle juures on, tähelepanemata
jätta - Kus kümned, võib olla, isegi sada korda
tuleb lauljatel sama laulu läbi laulda, enne kui
temaga esineetakse; ja sarnase hoolsa töö juures ei
jää ka tagajärjed täiesti tulemata.

J u t l u s .

Jutlus, niihästi kutseliste õpetajate, kui ka
võhikute poolt, on täiesti evangelisatsioonil laadi.
Tahetakse sundida inimest pöörmisele tulema, kir-
jeldades enese, kui ka teiste pöörmise lugusid,
kuidas siis uus elu algab ja missugune õnn ja õnnis-
tus selles sisaldub. Juba siin maa peal, kõnelemata
veel õndsusest taevas, kuhu saamises üks usklik
täiesti kindel võib olla, sest Jeesus on seda töota-
nud kõigile, kes tema sisse usuvad. Olen kuulnud õpe-
tajat hüüdvat: ma tean kindlasti, et, kui mind praegu
peaks Teie keskelt ära võetama, et minu hing läh-
heb otse ülesse igavesesse õndsusse! Kirjeldatakse
elavalt seda surnut seisukorda, mis praegu meie maa

kristlaste juures valitseb. Surnud seisukord ei valitse mitte üksi usuvaenulistest ringkondades, vaid ka just inimeste juures, kes oma kohut kiriku vastu täidavad, ja endid sellepärast ristiinimesteks peavad. Need on, kui vanem poeg tähendamise sõnas "drakadunud pojast", nagu variseõrid, kes Jumala lapsi määratsejateks nimetavad ja neile isegi politsei "kaela saadavad", nagu seda on tehtud 19. aastasajal vennaste kogudustega. Viga on tehtud selle seisukorra juures meie maa senise kiriku poolt, kes õpetab, et inimene on ja jääb vaeseks patuseks ja surebgi patusena - sellega on tehtud vesiseks Jumala sõna, on kaotatud vägi, mis tal on ja millest Jeesus ise öelnud: need sõnad, mis mina teile räägin, on Vaim ja elu (Joh. 6⁶³). Sellel Jumala sõnal on võim oma lapsi õndsaks teha juba siin maa peal, neid kes jäävad Tema juure elavas usus, kes on ära tundnud nagu Peetrus Joh. 6⁶⁸ b, et Jeesusel on igavese elu sõnad. Aga eelpool nimetatud õpetuse läbi on meie vaene, vaene õnnetu maa pimeduses, ta on väga kaugel Jeesusest, aga seda ei märka ei kart, ega karjased. Viimased on kui "aadrilaskjad" evangee-

litumite kallal - nad on evangeeliumil vere välja
lasknud ja see evangeelium, mida nad pakuvad, ei
valgusta. On mõned isegi niikaugele läinud, et nad
ütlevad: Jeesus ei olegi Jumala poeg, see on Jeesuse
pea otsast äravõtmine - sellepärast peab Jumalat
paluma, et ta laseks õieti ja tagajärjekalt kuulu-
tada neil, keelel on õige äratundmine, et vaene
Eesti rahvas, kes liigub pimeduses, saaks viidud
valguse juurde. Kui inimesed osa saavad valgusest, s
siis on neil ka kindel teadmine juba siin maa peal,
et nad õndsad on, sest Kristus on töötanud, kes tema
sõna usub, see saab õndsaks. Mul on jäänud tunne,
ka sarnast õige sütitavat ägedat jutlust kuuldes,
et siin tegemist ei ole siiski mitte sihiliku meie
maa kirikute laimamisega, vaid et seda tõsiselt
tuntakse, kui suurt pahet ja püütakse teha, mis
kuidagi võimalik, et seda seisukorda, mis loetakse
olevat äärmiselt halb, parandada. Ütlesin, et kir-
jeldat^{du}akse seisukorda pärast pöörmist maa peal ja
kindlat teadmist osasaamisest taeva õndsusest. Kir-
jeldatakse ka veel seda rõõmu, mis just sel silma-
pilgul taevas on, kui keegi pöörab. Ei ole aga sugugi

küllalt, kui keegi ainult omas südames pöörab, ta
 peab seda ka avalikult teiste ees tunnistama, et
 omast pöörmisest õndsust tunda, sest "südamega us-
 takse õiguseks ja suuga tunnistatakse üles õnnis-
 tuseks (Room.10, ¹⁰). Sarnane avalik tunnistus on
 sagedasti takistajaks pöördumise juures, sest kar-
 detakse inimeste naeru, aga just seda ongi tarvis,
 seda nõutakse ka Ebr.13, ¹³ "siis mingem nüüd tema
 juure leeri taha ja kandkem tema teotust". Kir-
 jeldatakse sagedasti just seda rõõmu ja õndsust,
 mida õige Jumala laps tunneb, kui tema oma Jeesuse
 pärast saab teotust kanda. Kutsutakse üles ikka
 just tänna veel tulema Jeesuse juure, et seda õnd-
 sust pärida. Negatiivset külge, pörgut tema hirmu-
 dega, ei ole ma kuulnud ^{at} toonitavat, ehk kui mõnikord
 siis täiesti möödaminnes. <sup>18) Kui keegi on tõesti, mille õndsus, selle südab, et alluuse hõlmas
 pöördumise Jumalalt, küllalt rumal on aluse on teadmisel ja selle
 pöördumise kaudu.</sup> küll toonitatakse aga ku-
 radi tegevust siin maa peal, mille eest end hoida
 tuleb, ja ka taevast ihutakse selle peale, kes oma
 südame kõvaks teeb ja Jeesuse poole ei pööra, mööka.
 Jutluse keel on lihtne ja piltlik. Piiskopliku
 Metodisti kiriku õpetajad ütlevad ise, et nad püüa-
 vad lihtsate lugude kaudu, lihtsat evangeeliumi

inimestele liigdale tuua ja selgeks teha. Võib olla on selle juures ka Ameerika emakiriku mõju, kes kõik praktilise elu kohaselt seletab. Eksegees lühed sagedasti meie omast lahku, seda võib osalt sellega seletada, et piibel algusest/lõpuni on inspireeritud. Inspiratsioon käib kõikide meie kaanoniliste raamatute kohta, kuna Apokriiva raamatega lugu teine on. Ka tõlked võivad olla vigased ja on seda sagedasti. Mõnikord tundub, et õige omavoliliselt püha kirjaga ümber käitakse, et oma õpetust õigustada. Nii näituseks, et oma kiriku täiskarskust püha kirja põhja peale viia, seletatakse, et Kristus Kaana pulmas tegi alkoholita värsket viina, mida seal maal laua juures tarvitati, see mõjus kainevalt inimeste peale, kes enne olid palju joonud ja hoidis neid ära kõlvatustest. Homileetilise teksti käsitlemise juures ollakse sagedasti osav, rahvapärane ja arusaadab. Kuid võib ka õige iseäralikku homileetilist käsitlemisviisi leida.

Nii näituseks kuulsin käsitletavat Luuk. 10.25-37 järgmiselt. Üks noor käsitundja küsis Jeesuselt, kuidas tema igavest elu päris. Siin juhitakse tähele-

panu selle peale, kui tähtis see on, et noored inimesed tulevad sarnaste sügavate küsimustega; ehk küsitundja siin küll Jeesust kiusama tuli, aga tema küsimus oli sügav. Edasi seletatakse, et inimene ei saa ise omaks õndsaks saamiseks midagi teha, sest ta jõud on selleks väike ja kõik on tema jaoks ka juba tehtud, tal on ainult tarvis vastu võtta Jumala armu. Siiski on üks abinõu ja see on suur armastus Jumala vastu, kes on saatnud Jeesuse Kristuse, keda meie näeme käesolevas tekstis halastaja Samaaria mehena. Nüüd järgneb tähendamise sõna sümbooliline seletus. Üks inimene tuli Jerusalemmast, mis on koht, kus asub Jumal ja tema tempel - tähendab ühest väga pühast kohast alla Jeeriko, mis on ära neetud linn juba sellest saadik, kui Jsraeli lapsed ta Josua ajal ära hävitasid - tähendab - ta läheb pühast paigast-teise-neetud paika. Paljud inimesed lähevad oma elus samuti alla poole - Jumalast kaugemale, kuni nad viimaks sellel teel langevad lõplikult patu - nagu röövlite kätte ja nende juhid, nagu preester ja levitid ei aita neid mitte - nad ei saagi aidata, sest neil

ei ole ei öli, ei veini, ei looma, kuhu haavatut
panna - nad ei ole ise veel pöördunud, nii ei või
nad ka teistele teed näidata. Ka nemad on samal
teel allapoole minemas ja võib olla langevad ka nemad
patu ohvriks. Kuid teed mööda käib Samaaria mees -
ta teab, et see tee on hädasohtlik ja sülleparast
käib ta siin, et otsida neid, kes on haavatud ja
tal on ka öli, ja vein ja loom kaasas. Samaaria
mees on ^{nagu muu äldud} Jeesus. Ta seob kinni patu haavad ja viib
ta ühte kohta, kus ^{hinge} ~~teha~~ eest hoolt kantakse. Seal
annab ta kaks teenari raha haavatu ^{est} hoolitsemiseks
ja lubab tagasi|tulles veel seda tasuda, mis rohkem
on kulunud. Jeesus ei jäänud ise inimeste sekka, kuid
ta jättis omad apostlid ja 2 teenari raha - Vana ja
Uue Testamendi - inimestele. Kui kellegile piibel
küllalt selge ei ole - kui talle kahest teenari-
rahast küllalt ei ole, siis seletab talle seda Jee-
sus oma teisel tulemisel. Salmid 36 ja 37 jäetakse
kasutamata. Nii jutlustas õp.R.Pärnust 24.okt.1924
Tartus.

"Ütlesin, et jutlus Piiskoplikus Metodisti kiti-
kus on peaaegjalikult äratav. Kuid selle kõrval on

ka jutlust, kus õpetatakse, kuidas ~~ja~~ siis ka Jee-
sus juure jõuda, kuidas elada selles ilmas, kui-
das oma eluga üles näidata, et sa oled tõesti Juma-
la laps, et sa ka oma eluga, mitte üksipõhjadega ei
kanna tunnistust Jeesusest. Kutsutakse ülesse ka iga
kõigevähiksema patugeest end hoidma, sest väike patt
on Jumala silmis niisama hirmus, kui suurgi. Ei pea
mitte pattu tegema, lootes, et Jumal omast suurest
armust annab meile meie patud andeks, kui meie aga
palume. Sest patud saame meie küll andeks, aga selle
patu mürgid jäävad meie hingesse, nagu auk järele
jääb, kui meie naela seinast välja tõmbame. -
Jutlustajalt nõutakse, et ta ilmaki ei tohi kaeba-
ma. da selle üle, et tal mitu jutlust päevas pidada,
et tal selle pärast materjalist puudust tuleb, ehk mi-
nuta võsib, sest neil peab ju ühendus olema elava kon-
veehallikaga ja Jumal ütleb ise: Minu like on hea ka
ja minu koorem on kerge. vähemalt saame haridus-
olen P a l v e. mõnda college'i sisse astuda. Tähes-
dab, Palve peale pannakse Piiskoplikus Metodisti
Kirikus suurtrõhku. Temast ollakse otsekoheses ühen-
duses Jeesusega, kes uskliku palvet kuuleb ja oma

abi ei jätta saatmata. Sarnast otsekohest ühendust Jeesusega nõuab Methodisti kirik igalt liikmelt, see on tingimata tarvilik, kui keegi tahab selle kiriku liikmeks saada ja liige olla. Kui õpetaja kirikus palub, siis võtab sellest terve kogudus osa tasa keel "jah" öeldes iga mõtte järele, sellega näidates, et ka tema sama palub. Palve lõpul ütleb kogudus ühes õpetajaga amen.

Õ p e t a j a d .

Et õpetaja ameti peale ettevalmistama hakata, selleks peab muudugi pöördunud inimene olema. Ka peab soovija oma osavust koguduse ees kõneldes näitanud võimalikult ka kjuha mõnda ärkamisele üritanud olema. Siis annab talle tema koguduse õpetaja soovitus, mille põhjal teda mõnda Piiskopliku Methodisti seminari ehk instituuti vastu võetakse, ehk ka aasta konverentsil proovieksamile. Sealjuures maksab Ameerika kohta müüru, et tal peab vähemalt samane haridus olema, et võib mõnda college'i sisse astuda. Tähen-dab, meie oludel oleks see umbes keskkooli haridus. Kuid seadus lubab iseäralistel oludel ka väljavõtteid. Sarnasel korral otsustab aastakonverents, jutlustaja

teenuseid ja andeid silmaspidades, kas talle luba-
da proovieksamile tulla ehk seminari astuda. Meie
maal, ja võib olla üleüldse misjoni konverentside
piirkonnas, ei ol^uda eelhariduse suhtes mitte liiga
v^äh^eki. Siin ~~on~~ ^{on} ~~ole~~ ^{on} ühtegi, kellel ~~oleks~~ ^{on} olnud kesk-
kooli haridus õpetajaks õppima hakates. Selle eest
on aga eeleksami programmi, ~~näit~~. Venemaal, mille
järele ka meil enamasti käiakse, grammatika, ajalugu
ja geograafia üles võetud, mida mujal ei ole.
Teeb keegi eeleksami rahuldavalt ära, siis rehken-
datakse teda esimesse klassi ja järgmisel aastakon-
verentsil peab ta selleks aastaks määratud kava
läbivõtnud olema ja sellest eksami teha suutma.
See kordub ka teisel aastal. Ei suuda keegi kahe
esimese aasta jooksul määratud kava läbi võtta,
siis pikendatakse tähtaega ühe aasta võrra, Kuid
kolme aasta jooksul peab õpilane kahe aasta kursu-
se läbi võtnud olema, muidu kaotab ta edasiõppimise
õiguse. Kui kahe esimese aasta eksamid rahuldavalt
on ära tehtud, siis õnnistatakse õpilane diakoniks,
ehk nooremaks õpetajaks. Kahe järgmise aasta pro-
grammi peab diakon jällegi kõige hiljem kolme aasta

jooksul läbi teinud olema, muidu kaotab ta õiguse kunagi banemaks õpetajaks saada. Teda ei loeta siis õpetaja seisusesse, ta on küll diakoni õnnistus ja ta võib ka armulauda välja jagada ja laulutada, aga muidu ei kuulu ta mitte täisõigusliste õpetajate hulka. Kui diakon aga järgmiste kahe ehk kolme aasta jooksul omad eksamid rahuldavalt ära teeb, siis õnnistatakse teda piiskopi poolt vahemaks õpetajaks ehk presbyteriks. Kui keegi mõnest metodisti õpeasutusest - seminarist ehk instituudist tuleb, siis jäetakse talle harilikult need eksamid ära, mille peale tal tunnistus on ette näidata, et ta neid on õppinud. Kui kellelgi on sarnane tunnistus, et ta juba kõik ained on kuulanud, siis

võib ta diakoniks õnnistatud saada ja aasta pärast presbyteriks. See on ainult meie juures nii, sest on misjoni ringkond, mujal peab diakoniks ja presbyteriks õnnistamise vahel vähemalt kaks aastat olema. Kuid Eestis ei ole veel sarnast tarvidust tulnud, sest keegi ei ole seminari lõpetanud, on seal kõige kauem kaks aastat olnud ja suuremalt jaolt kõik eksamid konverentsidel teinud.

Et vähegi ettekujutust saada, mida üks met/ho-
disti õpetaja, kes Eestis täiskasvanute õpetajana
tahab tööle hakata, peab teadma, toon siin kohal
Vene programmi, mille järele enamasti need õpetajad,
kes end ise on ettevalmistanud ja konverentsidel
eksami annud, on õppinud. Selle programmi
on 1911. aastal kokku seadnud ~~piiskop~~ piiskop
Burt. Viimasel ajal on mitu noortmeest Frankfur-
tis Maini üdres õppinud, need on siis osalt Saksa-
maal maksva programmi järel töötanud ja sellepärast
toon ka Saksamaa programmi paralleelselt
Vene omaga. On lubatud üksikute maade õpetajatele
üksikuid aineid nende emakeeles õppida ja siis
ka eksami teha, sest eksami komitees on esitajaid
igast rahvusest. Ka on põhimõte maksev, et komitee
iga maa kohaselt eeleksami aineid muudaks, nii et
igal tuleks oma grammatikas ja ajaloo ning kirjanduseloos
eksami teha. See viimane ei ole siiski
vist veel senini läbi viidud, sest oma emakeele
kirjutamine jätab nii mõnegi piiskopliku met/ho-
disti kiriku õpetaja juures soovida. On ju ka
eksamineerimise kava Balti riikides alles välja-

töötamisel, seda ei ole mul korda läinud isegi Dr. Simons'ilt, eksami komitee esimehelt, saada, nii et ta vist juhuslist laadi kannab oma kõrvalekaldu- mistes Vene ja Saksa programmidest.

Vene programm.

Saksa programm.

E e l a i n e d .

1. Vene keele grammatika -Bogdanoff.	1. Suurem P.M.K.kate-
kismus - Rast .
2. Vene ajalugu -Platonoff.	2. P.M.K.kord (Discipline)
I-IV.
3. Geograafia -Kruber-Grigorieff.	3. Wesley elu -Winchester.
4. P.M.Kiriku kord (Discipline)
I-IV jagu.	4. Väljavõtted õp. J. Wes-
ley kirjatöödest-
Welch.
5. Normal katekismus	5. Saksak al ^{kõneline} Met. ajalugu
Roser.
6. Wesley elu -Telford.	6. Märkus: Viimasest kirjutada
tuleb üks kirjatöö, milles
vähemalt 1000 sõnad.
7. Kirjutatud jutlused-jut-
lustamise üle.
L u g e d a	6. Ameerika ajalugu-James ja
Sanford.
1. Jutlused I - Wesley.	7. Kristlik kogemus-Merrill.
2. Jeesuse elu- Farrar.	8. Kirjatöö kandidaadi hari-
duse käigu, pöördumise ja
jutlustamise kutse üle.
3. Käsiraamat proovi-
liikmetele - Burt.	9. Kirjatöö ühe piibliliku
teemi peale.

Esimene aasta.

Vene programm.

Saksa programm.

1. Kristliku õpetuse
süsteem I ja II. Schneider.	1. Uus Testament -Weber-
Deinzer.
2. üldine ajalugu (vana aeg)
Karjaeff.	2. U.T. ajalugu - Ball.

3. Piiblitlugu I -Kurtz.

3. Evangeelium-Hannan.

4. Vene retoorik -Abramoff

4. Homileetika -Murtz ehk
Burt.

5. Homileetika -Burt.

Lugeda:

6. P.M.K. kord(Discipline)V-IX.

1. Metodismi ajalugu-Bremers
võljaanne.

7. Kirjutatud jutlus lunas-
tuse üle.

2. Jnmiik ülespidamine-
Colvin ja Bagley.
(Hermann Behavior)

L u g e d a:

1. Jutlused II - Wesley.

3. Kodaniklus ja moraalne re-
form - Langdale.
(Citizenship).

2. Kuidas kõnelda rahva
ees -Spurgeon.

4. Head õpetajad Jeesusest
Kristusest -Mc Dowell.

3. Teadus ja piibel -
Betlex.

(Good Ministers of Jesus Christ)

5. The Boy Problem -Förbush.

Teine aasta.

1. Kristliku õpetuse III ja
IV jagu. Schneider.

1. W.T. Sissejuhatus -
Weber-Deinzer.

2. üldine ajalugu (keskaeg)
Karjaeff.

2. Kirikulugu -Walker.

3. Piibli (aja)lugu-Kurtz.

3. Usuline, kõlbline kasvatus-
Hertzler.

4. Kirikulugu-Kurtz.

4. Kristlik karjane (Pastor)
Gladden.

5. Vene liter. ajalugu I
Wezelenoff.

L u g e d a:

6. Loogika -Chelpanoff

1. Kirik linnas-Leete - ehk
(The church in the city)
maa kirik ühiskonna teenis-
tuses - Earp.

7. Kirjutatud jutlus önd-
sakssaamise üle usus.

2. W.T. kristlik vaade-Eiselen.

L u g e d a:

1. Wesley journal.

3. Pühap. kool printsiibis ja
praktilas - Meyer.

2. Tule keel - Arthur.
(The tongue of Fire)

4. (Jugendlehre) Noorusõpetus
-Foerster.

3. ~~Kristliku~~ misjoni ot- aasta. 5. Usuline tahe - Pfennigs-
sustav tund - ~~Mott~~. dorf.
(Decisive hour of
Chr. Missions) Kolmas aasta.

1. Kristliku õpetuse süsteem V. 1. Kristlik pühitsuse
Schneider. elu - Paulus.

2. üldine ajalugu (uus aeg) 2. Kristliku usalduse põhi
Karjaeff. (Foundation of Christ-
ian Relief) - Strickland

3. Vene liter. ajalugu II. 3. Sotsioloogia sissejuha-
Nezelenoff. tus - Hayes.

4. Psühholoogia - Nečajeff. 4. Beacon lights of Prophe-
cy.

5. Methodismi ajalugu I - 4. Prohvetlikkuse juhtivad
Bulgakoff. tuled - Knudson.

6. Etika - Paulus.

7. Inglise ehk Saksa 1. L u g e d a :
grammatika - Gaspey - Sauer.

8. Kirjutatud jutluskraati- 1. Isik(lus) ja kristlik
sündimise ehk pühitsuse- elufilosoofia - Pfennigsdorf.
elu üle, (Persönlichkeit u. die Le-
bensphilosophie).

2. Kirik ja tööstuse kon-
struktsioon.

3. Luteri elu - Rade.

1. Franz Asbury elu - Mains. 4. Önn - das Glück - Hilty.

2. Tuhat küsimust metho- 5. Methodist Review.

- dismist - Wheeler.

- (One thousand questions
on Methodism)

3. Pilgrims Progress - Bunyan.

Neljas aasta.

Vene programm.

Saksa programm.

1. Kristliku õpetuse süsteem <i>iv</i> Schneider	1. Kr. õpetuse süsteem - Schneider.
2. Methodismi ajalugu - Bulgakoff.	2. Paulus ja tema kirjad - Hayes.
3. Vene õige-usu kiriku ajalugu Smirnoff.	3. "Valimisjoni" sotsiaalne seisukord - Faunee.
4. Filosoofia ajalugu - Paulsen.	4. Inimsoo usud - Soper.
(The Religions of Mankind)

5. Poliitiline ökonoomia

L u g e d a :

Ischupoff

6. Sotsioloogia - Kovalevsky.	1. Kas tunned maad" - Schneller.
"(Kennst du das Land?")
7. Emakeele grammatika	2. Elu probleem - Eucken.
(kui kandidat ei ole veneel)	3. Kristliku teoloogia üldjooned - Clarke.
8. Kirjutatud jutlus sakramentide üle.	4. Methodist Review.
(Methodistline ringvaade).

L u g e d a :

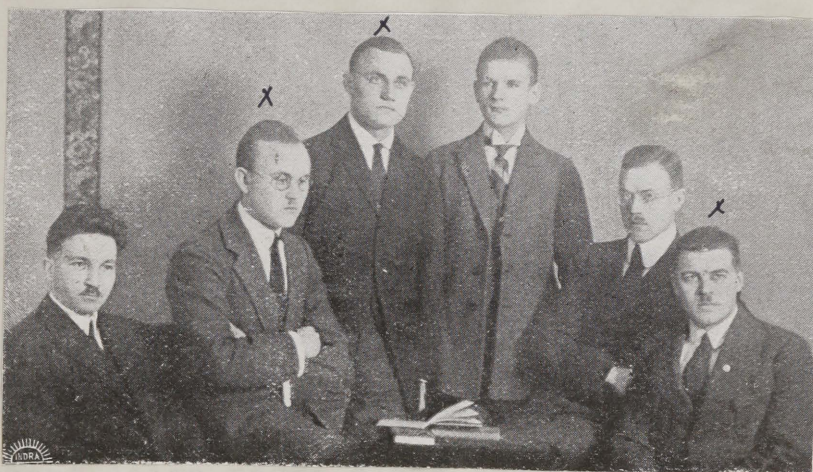
1. Apologeetika - Luthardt.
2. Vene sektid - Margaritoff.
3. Europa ja Methodism - Burt.

Nagu nendest programmidest näha, on Venemaa jaoks ka palju keskkooli aineid sees, et kandidaadi üldharidust täiendada. Kui palju nendest programmidest kinni

peetakse meie maa õpetajate eksamineerimisel, on raske
öelda. Mul paistab selle järele, kui palju mul juhus on
olnud nendega tutvuneda, et neile neist küll kergendusi
on tehtud, kuid kindlat ei või ma öelda, sest ei ole otse-
koheseid vastuseid nende küsimuste peale saanud. Küll ^{ei} ole
ju suurem osa meie maa Met~~h~~odisti õpetajaid veel eksami
kava läbi teinud, kuna ju ainult neli presbyteri on.
Praegu töötab Eestis õpetajaid, kellel presbyteri õnnistus,
neli: Martin Priisk - Kuresaares, Johannes Karlson -
Tartus, Hans Söte - elab Tallinnas, lastekodu ~~inspektorina~~,
aga on ka vanemaks õpetajaks Tapal ja Hjalmar Salmi -
soomlane, kes aga kauemat aega Venemaal on töötanud ja on
nüüd Kuresaare misjonikonverentsil 27.aug.-1 septembrini
1924. aastal. Narva on määratud venelaste seas Met~~h~~odismi
misjoni tööd tegema. Diakoni õnnistuseni on jõudnud neli:
~~Jaan Puskas - Rakveres, P. Karlson - Kuresaares, B. Neljabin~~
~~Tallinnas vene töö peal ja A. Künm - Tapal.~~ Edasi leheküljel 106

Pörs, l. 110. Peale sarnaselt ettevalmistatud täieõigusliste õpetajate on Piiskoplikus Met~~h~~odisti kirikus veel nõnda nimetatud kohalikud jutlustajad. Selleks võib saada iga koguduse liige, kes selleks kutset tunneb, nõutud määraval piibliga tuttav on ja seda piiskopliku met~~h~~odisti kiriku

E.Raud - Pärnus, kes veneajal Saaremaal vallakooli-
õpetaja on olnud ja nüüd konverentsidel eksami andes
diakoniks on saanud. M.Krüger - Haapsalus, F.Tombo - Tal-
linnas ja J.Puskay - Rakveres. Kolm viimast on lühemat
ehk pikemat aega käinud seminaris Frankfurtis Maini ääres.

Grupp Wene ja Balti misjonari konverentsi õpetajate
seminaris Frankfurtis Maini ääres. Nendest on kolm
õpilast: A.Tõns, G.Ojasson ja A.Kuum.

Ka nemad on oma eksamid konverentsidel andma pidanud,
vähemalt nendes ametes, mille üle neil seminarist tunnis-
tust ei olnud. Opilastena, tähendab sarnaste õpetaja
ameti kandidaatidena, kes oma eksamises veel ei ole
jõudnud diakoni astmele, töötavad kuus: Wilhelm Meinwald -

Frankfurt
Lihulas ja Nissis, J.P.Karlson - Kuresaares, B.Neljubin-
Tallinnas, A.Kuum - Tapal, A.Tõns - Narvas ja E.Ojas-
son - Pärnus. Nendest teeb W.Meinwald misjoni konverentsi
juures eksamisi, ilma et ta kuskil oleks õppinud, kuna
teised kõik teatavat aega Frankfurti seminaris on käinud.
Tähelepanemiseväär on, et meie maa õpetajatest ei noore-
matest ei ka vanematest ei ole ^{kugi} seminari lõpetanud, Mulle
seletati seda nähtust sellega, et töölisi hädasti tarvis
on ja neil aega ei ole niikaua seminaris olla, et neid
aga sinna saadetakse silmaringi laiendama ja mõnes asjas
ka õpetust saama. See näib küll õigus olevat, aga ka teine
põhjus ei ole vist täiesti võimata ja nimelt see, et neist ^{mõnel} ~~st~~
seal vahest liiga raske oleks kaasatöötada. Sest seminar
Frankfurtis Maini ääres on Saksa valitsuse poolt tunnis-
tatud kõrgemaks, kui keskkool ja nõudmised seal peaks
siis olema õige valjud, kuna suurema osa met~~h~~odisti
õpetajate kohta meie maal ei saa öelda, et neil võiks
olla ettevalmistav põhjanev üldharidus. Vahest saab
edaspidi lugu üldhariduse suhtes paranema. Nii kirjutab

Frankfurti muusika õpetajad.

Prof. Dr. Liiring.

Prof. Spöri.

Director O. Melle.

Dr. Scharff.

Prof. G. Sommer.

ajakiri "Methodism in Russia, Lithuania, Latvia and Esthonia"; et uuesti avatud Riia met~~h~~odisti instituu-
dis, kus õpetajaid ja ka diakonissisi kavatsetakse
ette valmistada - õpilased kõik ühtlasi ka üliõpi-

Fakultet ja kakse õpetast Riia instituudis.

H. Palmi

J. Witt.

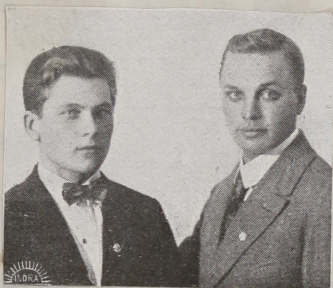
G.A. Simons.

W. Rafelowsky.

lased on. Muidugi on nad seal esimeses joones lätlased, kuid instituut on määratud kõikide Baltiriikide jaoks ja et ~~Met~~hodiisti seminarides ja instituutides õppimine prii on ja ka ülespidamine, siis ehk võib olla hakkavad ka eestlased edaspidi seal end põhjalikumalt ette valmistama. Loodetakse isegi õpilasi pärast õppimist instituudis end Inglismaale täiendama saata, sest nagu näha, on nende peatöö praegu Riia ülikoolis, kuna nad instituudis peaaesjalikult ingliskeelt õpivad.

Praegu on selles Riia instituudis kaks eestlast

Philip G i l d e m a n n ja Eduard W a l d m a n n , ,

Ph. Gildemann. E. Waldmann.

kes küll sealjuures Ulikoolis ei õpi. Frankfurti semin-
naris ei ole praegu ühtegi eestlast.

M. Seminar Frankfurts Mari ääres ,

Edenik. 105.

seisukohalt seletada oskab. Sarnaste agaramate koguduse liikete jaoks korraldab õpetaja teatud kursused, kus ta neid ettevalmistab, et nad jällegi nelja aasta jooksul eksami ära annaks küll mitte aasta-ega misjoni konverentsil - vaid ringkonna ehk poolaasta konverentsil. Neilt nõutakse, et nad oleksid tuttavad piibli sisuga, metoodismi katekismusega, metood. ajaloo, kirikukorraga ja Wesley jutlustega. Metodistliku töö algusel meie maal on kohaliku jutlustaja nimi antud ka ilma sarnaste eksamideta neile, kes end väärilistena näitanud - nüüd nõutakse aga nimelt eksamisi. Kohalik jutlustaja võib jutlustada ja koosolekuid pidada iseseisvalt ja teeb seda sagedasti metodisti kiriku osakondades, maal, kus õpetajat ei ole, aga ka seal, kus õpetaja on, viimase juhatusel. Kui kohalikul jutlustajal on iseäralised teenused, kui ta on silmapaistvat osa etendanud metodismi laialilaotamises, siis võib ta diakoni õnnistuse saada, mis tal siis õiguse annab Püha Öhtusöömaaega välja jagada ja laulatada. Teda nimetatakse sarnasel korral: kohalik jutlustaja diakoni õnnistusega ja talle antakse juba suurem ringkond klass, kes nagu nägime, paljudel kordadel õpetaja kohut täidavad, sest neil ei ole mitte nii kitsates piirides.

iseseisvalt juhtida. Sarnaseid diakoni õnnistusega koha-
likke jutlustajaid töötab praegu Eestis kolm: Karel Kuum,
keda Kuresaare misjoni konverentsil määrati Saaremaaale
Torku, August Mikko - keda samal konverentsil määrati
Saaremaaale Põide ja Johannes Tindse, kes töötab Haapsalu
ringkonnas asuvas Nigula osakonnas, sealjuures mõeldakse
Nigula osakonda iseseisvaks ringkonnaks teha. Peale kohalik-
kude jutlustajate on õigus jutlustada veel manitsejatel.
Neid valmistab ette ja lubab kõnelda koguduse ees koha-
lik õpetaja. Manitsejaid on igas piiskoplikus met^hodisti
kirikus, sest iga õpetaja peab oma esimeseks kohuseks
neid ette valmistada, et oleks alati ^{misju} kes koos-
olekul Jumala sõna kuulutaks. <sup>Üksikud pühitsemise koolikandid, et võimaldaks olla mitmekordsed ja rahva-
huvitatud - selleks soovetakse sageli k. kõne kestusel rahva poolt küsi-
museid, millele peab ka vastust saadakse.</sup> Manitseja nimetus annab
neile veerandaasta konverents. Harva tuleb küll ette, et
lubatakse ka mõnel koguduse liikmel jutlustada, kes ei
ole veel manitseja, kuid seda ikkagi õpetaja loaga. Lõpuks
olgu veel tähendada, et kõik jutlustajad jagunevad oma
õiguste järele klassidesse. Kõrgem neist on pastorate -
vanemate klass, kuhu kuuluvad peale presbyterite ka dia-
konid. Järgmine on ilma diakoni õnnistuseta õpilaste
klass, kes nagu nägime, paljudel kordadel õpetaja kohut
täidavad, sest neil ei ole mitte nii kitsastes piirides,

nagu seda mujal kohal on, kui teatud tunnistusi taskus ei ole, ei saa ka õpetajaks" (A.Kuumi kiri 16.X.24).

"Uks Frankfurti seminari professoritest vastanud korra ühe Marburgi ülikooli usuteaduse professorile, kes küsinud, mis vahe on õieti õpetajate ettevalmistuses Ew.-luteri ja Methodisti kirikus: meil peab inimene juba enne õpetaja olema, siis alles saadakse ta õppima, Teil on see ümberpöördult," ja see on ka teataval määral tõesti nii. Kolmas klass oleks siis kohalikud jutlustajad, nende seas ka need, kellel küll diakoni õnnistus, aga mitte selleks nõutavad eksamid. Edasi tulevad manitsejad, jutlustajad vennad ja teised. Minu tähelepanu on selle peale juhitud, et Methodisti õpetajalt nõutakse kolme asja: 1. Et ta valmis on igal ajal ja igal pool Kristust kuulutama - mida nad ka teevad, jutlustades sagedasti mitu kordagi päevas, olles reisijutlustajad. "Uks nende õpetaja arvas, et tema ühe aasta jooksul rohkem jutlustab, kui Ew.-luteri õpetaja nelja aasta jooksul. 2. Et ta valmis on igal ajal Kristuse pärast surema, sest kuulutamine on ainult üks väike osa Methodisti õpetaja ametist - palju suurem peab olema tema tegevus ja eeskuju. 3. Et ta valmis on igal ajal 24 tunni jooksul

kohalt lahkuma - tähendab teise kohta minema, kuhu juhatus teda määrab. Metodisti õpetajad on ju õieti reisijutlustajad ja meie maal määratakse neid teatud kohale aastaks, kusjuures neid muidugi ka varem võib ära saata ja ka edasi jätta mitmeks aastaks. Seda õpetajate ümberpaigutamist peetakse väga oluliseks ja kasulikuks koguduste arenemise mõttes ja sellepärast võib ka osalt aru saada, et ta on pandud niisuguse suure nõudmise järele, kui seda on teine nõudmine.

Kui nüüd mõni sõna veel üldisest muljest jutlustajate üle ütelda, siis pean tähendama, et see on äärmiselt mitmekesine. Leidub neid, kes täiesti on sarnased, nagu meie oleme harjunud enestele sektantide jutlustajaid ette kujutama, kes peaaesjalikult nutuselt kõneldes, igast kirja kohast võivad mitmesuguseid sümboolilisi asja välja lugeda, aga ka neid, kes nähtavasti (ja neid on kõige enam haritud ^{te hulgas} nende seast) küll tõsise veendumusega kuulutavad, et on tarvis Jumala juure tulla, aga toon on hoopis teine ja tunne on, et neil mitte suuri tagajärgi nende töös olema ei saa, sest kihid, kellele nad jutlustavad, ei vasta nende mõtteviisile.

Selle tõttu läheb nende kõne kuulajast nagu mööda, vähemalt ei suuda teda sundida omast kirikust, kus ju enamasti samuti kõneldakse, lahkuma. Kuid siiski olen näinud korra, kus sarnane met^hodist-jutlustaja, ehk ta küll ei tarvitanud ühtegi kaasaaitavat võtet - kõneles ainult suure vaimustusega, tõmbas enesega kaasa inimesi nii, et umbes 10% kuulajatest "ärkamisele" tuli. See oli üks tõsine met^hodistiline koosolek, nagu nad seda ise nimetasid, kus siis ühiselt põlvili olles paluti, kus iga ärakaja ka ise kõneles - teised tema palvet aamen ja halleluuja" ja teiste vahelühüetega katkestasid. Sel koosolekul oõi palju parem mõju, kui ma seda kunagi sarnaselt ärkamise koosolekult oleks ootanud - tund^{us}, et siin on tegemist tõesti Püha Vaimu otsekoheste tööga. Nende kahe äärmuse vahel on rida mitmesuguseid ülemineku astmeid ja nad leiavad omale kõige mitmekesisemal viisil väljendust koguduse elu ja viiside juures.

Tuleks vahest veel tähelepanu juhtida diakonisside - koguduse õdede peale. Neid on seni ettevalmistatud Berlinis ja Hamburis sellekohastes diakonisside majades. Tööle on alles Kuresaare misjoni konverentsil esimesed neist määratud koguduste juure~~te~~le: Kuresaarde, Tallinna

ja Tartu. Kaks eestlast õde on Riigastööle määratud, sest neist, kes Lätimaalt õppima saadetud - ei lõpetanud keegi oma õppimist. Üks õde õpib praegu Hamburis.

Tallemas ei tööta praegu sinna määratud õde mitte, sest tal ei ole võimalik aland sealseste halbade korteri olude tõttu eneselt korteri anda ja peab sellepärast Haapsalus elama, kus ta siis ka ajutiselt töötab. (F. Tombo kiri lmk. 4)

Õdede ühannu olus õpetajatele nende tegemises abiks olla. Et Piskoplik Metodisti kirik meie maal peale oma peavõimude: inimesi elavale vistrusele äratada, veel sihtis ka: poorme ja kõlmatu elu vastu võitlemise, meeste laste ja tööta tööliste eest hoolitsemise, üldkaarduslike kursuste, nagu muusika, keelte, laulu, näputöö ja muu selle sarnase korraldamise, siis on õdedel siin ka tööpõld aotamas.

P ü h a p ä e v a — k o o l i d .

"Üks väga tähtis tegevuse-ala Met~~h~~odisti kirikus on pühapäeva, koolid. Juba Wesley ajal oli Met~~h~~odisti kirikul pühapäeva koolisi mitmel pool ja Wesley ise on neid pidanud kõige ideaalsemaks ja Jumala meelepärasemaks tegevuse alguseks usu alal. Sest ajast on Met~~h~~odisti kirik igal pool pühapäeva koolisi~~d~~ pidanud üheks paremaks abinõuks oma kiriku propagandas. Sellepärast langeb suur rõhk igal pool, kus ka Piiskoplik Met~~h~~odisti kirik oma tegevust algab, pühapäeva kooli peale, Pühapäeva koolide jaoks on siin, nagu iga asja jaoks, oma kindel organisatsioon, ~~eesotsas~~ peavalitsusega "Board of Sunday Schools" Chicagos. Pühapäeva kooli kirjanduse jaoks on ise oma väljaandja, kelle hool on kõikide Piiskopliku Met~~h~~odisti kirikute jaoks kogu ilmas kirjandust ja õpeabinõusid muretseda ja välja anda. Mul ei ole põhjust siin kohal pikemalt pühapäeva koolide peavalitsuse üle ja üldorganisatsioonide üle kirjutada ja ma lähen sellepärast üle üksiku kiriku pühapäevakooli juurde, et vaadelda pisut Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku pühapäeva koolisi meie maal. Iga

üksiku kiriku juures peab olema kohalik pühapäevakooli osakond "Local Sunday School Board", mis loetakse abitoetajaks üldisele - pühapäeva koolide osakonnale (peavalitsusele). Esimesse kuuluvad kohalik õpetaja, kõik pühapäeva kooli tegelased ja õpetajad ja kohalik pühapäevakooli eestseisja, keda osakond enese seast valib. Meie maal ei ole sarnased osakonnad veel välja kujunenud. Juhtimine seisab täiesti õpetaja käes, kes ka pühapäevakooli õpetajaid ette valmistab (M. Priks teeb seda Kuresaares korra nädalas), ehk kui tal teisi jõudusi käepärast ei ole, ise kõiki lapsi õpetab. Muidugi vaatab ta hoolega ümber, et leida ka teisi laste õpetajaid, valmistab nad ette ja peagi on tal juba hulk abilisid. Kuni 1922. aasta keskpaigani töötasid Piiskopliku Metodisti kiriku pühapäevakoolid meie maal õpetaja äranägemise järele. Tema valis tekstid, millest rääkida, ja viisid kuidas neid seletada. Siis oli ka loomulik, et igas üksikus pühapäevakoolis teist teksti käsitati. Juuni kuust 1922. a. hakkab aga "Kristlik Kaitsja", mida sel ajal ju välja annab meie maa metodistide vaimline juht M. Priks, tooma Ameerika ja Inglismaa pühapäeva-

5. Kõik need, kes on pühapäevakooli tekstid, nii et meie maa met~~h~~odisti pühapäevakoolides ühes tuhandete teiste koolidega käsitatakse sama lugu. Et lugu lastele võimalikult armsaks teha ja ligidale tuua, selleks laseb pühapäeva koolide kirjanduse väljaandja trükkida piltisi pühast kirjast. Need on seeriate kaupa keppide külge kinnitatud, nii et neid kokku rullida saab. Pildid on elavates värvides ja hästi kujukad. Iga sarnase pildi seeria juures on trükitud tekst ja selle seletus inglise keeles. Viimasel ajal on "Kristlik Kaitsja" hakkanud neid seletusi tõlkima, nii et nad kõigile kättesaadavad oleks. Et pühapäevakooli õpetajatele põhjalikumalt ettevalmistust anda, selleks peetakse teatavaid lühikeseajalisi kursusi. Nii oli Tallinnas 1924. aastal 4-9 märtsini sarnane kursus maksuta kõigile osavõtjatele järgmise töökavaga:

1. Laste ja noorte hingeteadus.
2. Pädagoogika
3. Usk ja Kristuse isik rahvaste ajaloos
4. ~~Et~~ikeetika (prakt. piiblitarvitamine p.-kooli töötegijatele). Praktilised katsetunnid ja läbirääkimised.

5. Mis nendega teha, kes on pühapäevakoolist väljakaasvanud.

6. P.-kooli tähtsus, ajalugu ja otstarbe.

7. Pühapäevakooli juhatus.

8. P.-kooli organisatsioonid ja korraldus.

9. Õpetuse meetodid.

10. Laul ja kirjandus.

11. Pühapäevakoolide pidud.

12. Laste võitmine pühapäeva koolile ja Kristusele (Kr.K.2.1924).

On arusaadav, et pildid, millest eelpool jutt oli, laste huvi aine vastu märksa tõstavad. Et lastele veel enam meelehead teha, selleks on trükitud väikesed pildikesed, ka värvides, mida vahetevahel neile välja jagatakse.

*Pühapäeva kooli
lastele välja*

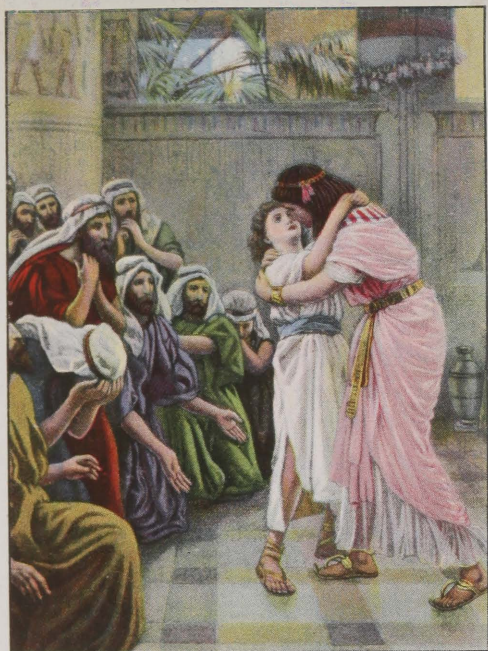

*hlt, nagu neid
jagatakse.*

COPYRIGHTED AND PRINTED BY PROVIDENCE LITHOGRAPH CO., U.S.A.

MOSES, THE BOY WHOM GOD SAVED

Trusting him at all times.

COPYRIGHTED AND PRINTED BY PROVIDENCE LITHOGRAPH CO., U.S.A.

JOSEPH FORGIVING HIS BROTHERS

Memory Verse: Forgive us our debts, as we also have forgiven our debtors. Matt. 6:12.

COPYRIGHTED AND PRINTED BY PROVIDENCE LITHOGRAPH CO., U.S.A.

MARY AND THE BABY JESUS

Memory Verse: Thou shalt call his name Jesus: for it is he that shall save his people from their sins. Matt. 1:21.

Mulle ütles üks Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku õpetaja neid pilte näidates, väimustusega: nende piltidega meie neid (lapsi) koos hoiamegi". Ja ei saa salata, et nende pühapäevakoolidel palju osavõtjaid on. ja nad just pühapäevakoolide läbi palju poolehoidu võivad. Seda teavad met~~h~~odistid ja sellepärast on pühapäevakool üks esimestest asjadest, millega nad rahvast tutvustavad uude kohta asudes. Sagedasti, kui üks met~~h~~odist läheb võõrasse linna äratuskoosolekut pidama, on sellega ühenduses ka pühapäevakooli pidamine (J. Puskay kiri 9. okt.) Lapsed on vanaduse järele gruppides umbes 10 ühes grupis, aga kõikidel grupidel seletatakse sama

teksti, nii võetakse 7 aasta jooksul kõik läbi, mis piiblist lastele pakkuda tahetakse.

Kui nüüd väikest pilti pakkuda arvudes Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku pühapäevakoolidest meie maal, siis võiks siin vahest järgmist esile tuua. Asutatud on pühapäeva koolid igal pool enamasti kogudusega ühel ajal, kui mitte juba ennemalt, sest nii pea, kui misjonär kuhugi tööle asub, asutab ta pühapäevakooli, kuna koguduse asutamiseni tal ometi aega läheb, enne kui ta liikmeid leiab. Pühapäevakoolisison järgmiste kirikute juures järgmiselt: Saaremaal, kus 13 osakonda Met~~h~~odisti kirikul peale Kuresaare^{on} 14 pühapäevakooli 365 osavõtjaga. Ennemalt on laste arv pühapäevakoolides 500 ümber olnud, aga nüüd olevat kohalikud Ew.-Luteri õpetajad neid vanemaid lubanud ^{kogudusest} välja heita, kelle lapsed met~~h~~odisti pühapäevakoolis käivad ja sellega olevat seletatav laste arvu vähen~~em~~ine (M.Prikuski kiri 18.X.24). Tapal ja tema osakonnas Simunas on kummagis 1 pühapäevakool - sellega Tapa ringkonnas 2 pühapäevakooli, kokku 90 lapsega. Haapsalus ja Haapsalu kiriku osakonnas Nigulas on nimekirja järele osavõtjate arv 184, kohalik õpetaja aga arvab osavõtjaid läbisegamini ~~olevat~~ 140.

Tartu Piiskopliku Metodi kiriku pühapäevakool
oma tegemise algusel 1923. aasta sügisel.

Rakvere kirikul on 3 osakonda maal ja üks muidugi Rak-
veres. Pühapäevakooli õpilaste arv neis on nimekirja
järele sada. Pärnu pühapäevakoolis loetakse keskmiselt
50 õpilast.

Tallinnas töötab küll ka pühapäeva kool,
aga osavõtjate arvu ei ole veel kahtlus võrre võrre
tada saada. Tean aga, et siinsel pühapäeva koolil ka oma kal-
piliik on, mida F. Tombo juhatab. Laulukoor on ka pühapäeva kooli juures.

Lihulas töötab pühapäevakool 45 lapsega, Nissis aga
on pühapäevakool, mis alguses 35 lapsega on töötanud,
oma tegevuse seisma pidanud jätma, sest Ew. Luteri usu-
lised vanemad ei ole oma lapsi lubanud võõrausuliste
juurde kooli minna, kirjutab sealne metodisti jutlustaja
W. Meinvald. Tartus on nimekirjas 175 last, kuhu juurde
veel 139 „juniori“ ühingu liiget tuleb arvata, kuna
neid küll märksa vähem pühapäevakoolist korralikult
osa võtab, siiski on neid osavõtjaid suur hulk. Nii
oleks siis Piiskopliku Metodisti kiriku pühapäevakoolist
osavõtjate laste arv nende kiriku liikmete arvuga võr-
reldes, väga suur, mis küll tunnistust annab, et nende
tegevus lapsi huvitada suudab. Oleks veel tähendada, et
grupis lastele ainult jutlustatakse 15 minuti jooksul,
siis tulevad nad kõik kokku õpetaja ehk pühapäevakooli

juhataja juurde, kes neile pildi näitab, neid küsib ja ka tahvlile joonistades, veel seletab. Nagu näeme, on meetod üks uuematest. Uks tegur, mis lapsi õige huvitab, on aastas korra ära peetav "Pühapäevakooli püha". Selleks on siis terve päev laste jaoks. Kirik on nende eneste ehitatud, nende eneste koor laulab, ka üksikult, duette ja kvartette laulavad nad sagedasti. Nemad ise deklameerivad piibli salmisi ja vaimuliku sisuga jutustusi. Kõik see on lastele äärmiselt huvitav ja kaasakiskuv ja peab ka uute pühapäevakoolist osavõtjate meelituseks olema. Pühapäevakoolist võivad osa võtta lapsed 3-16 aastani. Aga juba kui nad 13 aastaseks saavad, siis loetakse neid "Junior

Epworth League" ehk nagu meie maal seda kutsutakse, "Junior ühingu" liikmeks. *Tuleb ette, et arutatakse pühapäevakooli sead, kus ei oleks uude meetodist lood. Hiti on 1929/30. aasta talvel A. Kuruon Pärnu maale ühisk. rahakassa pühapäevakooli 13 lapse asutand, mis praegugi edasi töötab, ühe uude meetodist puhatusel.*

"Junior ühingu" liikmed käivad edasi pühapäevakoolis, kuid neil on vilunud juhatajad. Peale selle on "Junior ühingu" liikmetel veel üks kord nädalas piiblitund, mida meie maal pea väljavõtteta õpetaja ise juhatab. Junior ühinguid on Eestis Metodisti kiriku juures. Kuresaare Tallinnas 30-40 liikmest 20 liiki, Haapsalus 23 liiki ja Tartus 139 liiki. Sellest ei või veel mitte järeldada, et mujal lapsi üle 13 aasta vanuseid pühapäevakoolis ei ole. Neid ei ole

aga veel mitte suudetud "Junior Ühingusse" koondada, sest meie maal on ju kõik veel saamisel.

Veel suuremaks saades, saavad lapsed juba noorte ühingu "Epworth League'i" liikmeks. Sealjuures võib "Epworth League'i" liikmeks ka väljaspoolt astuda.

"Epworth League" asutati mineva aastasaja keskel Clewlandis, Ohios, vendade Wesley mälestuseks, ja kannab nende sündimise koha nime. Tema alla on ühendatud nüüd kõik metodisti kiriku nooruse ühingud. Tema siht on noorust kasvatada teadlikule ja elavale vagadusele, talle abiks olla vaimlise puhtuse alalhoidmises ja armus kasvatamises ja teda armastuse tööle juhatada. Tema liikmed võivad olla noored - soovitav mitte alla 14 ja üle 34 aasta vanad. Tal on neli peaosakonda, millest liikmed osa võtta võivad selle järele, mis neid huvitab: 1. Vaimlik elu, 2. Misjon ja evangelisatsioon ehk maailma misjon, 3. sotsiaalne töö ja 4. Haridus ja puhkus ehk kultuur osakond. Sellele vastavalt on "E.L." oma märk - valge neljaharuline rist pealkirjadega ja keskel punane rist.

Tartu "Juunior Epworth League" 1924. aasta kevadel.

Kõik need osakonnad töötavad selles sihis, et kirikule abiks olla. Meie maal töötab "Epworth League" praegu iga suurema kiriku juures. Kuressaares asutati ta 1922. aastal 10 liikmega, nüüd on temas liikmeid 50. Tapal on "E.L." praegu 32 liiget.

Haapsalus asutati "E.L." 1922a. ja temas on praegu 31 liiget ja Rakveres asutati tema 1921. aastal ja oli asutamise ajal 8 liiget, nüüd osakondades kokku 45. Rakveres eneses on ta alguses õige suureks kasvanud, aga siis ära lagunenud, nii et ta praegu ainult osakondades olemas.

Pärnu "Epworth League".

Pärnu, kus "E.L." nagu Kuresaares, Tapal ja Haapsalus, sai

1921.a. asutatud, on praegu liikmeid 40. Tartu "E.L." on asutatud käesoleva (1924) aasta algul ja liikmeid on temas 21. Tallinna Noorte ühing saab 30. novembril uus aastat vanas ja temas on 100 liikme ümber. 1924. aastal asutati "E.L." keskküti, mille

"E.L." juht Eestis on Tallinna Methodisti koguduse "E.L." õpetaja F. Tombo. Tema asutamise juures on mõnikord arusaamatusi juhtunud methodistide ja Sinise Risti "C.E." vahel, viimased süüdistavad esimesi, et nad nende Ühingu sissetunginud ja seda "E.L." iks ümberteha püüdnud, lõhesid sünnitades, ja siis osa liikmetega välja astudes "C.E."st. Sarnaseid teateid on mul Rakvere ja Haapsalu kohta ja ei ole selle tõttu, nagu näha, veel praegugi mõlemate ühingute vahelkord liiga sõbralik (nagu selgub jutuaajamisest stud.theol. Sakseniga 14.X.24 ja M. Krügeri kirjal. 8.okt.24). Kuid Haapsalu õpetaja kirjutab (21.X.24), et methodistide Noorte ühing praegu on sõbralikus vahekorras Ew.-Luteri palvemaja noorte koosolekutega ja et nad alles 19. oktoobril 1924. aastal on käinud palvemajas Ew.-Luteri kiriku noori tervitamas. Tähtsasti on vahelkord siin jälle südamlük, nagu sda sealse "E.L." aastapäeva kirjeldusest näha.

Sellest pidustusest võtsid nimelt osa "C.E." mängukoor
 ja "C.E." esimees Marley ja tegelane Sirotkin. "E.L."
 aastapäeva pühitsemine aratab armastust tema liigetes ja
 huvi tema vastu külalistes. Peale selle on iga aasta mis-
 joni konverentsi piirides kõikide tema alla kuuluvate
 pühapäevakoolide, junior ühingute ja "Epworth League'i"
 konverents, kust saadikud igast asutusest osa võtavad
 ja seal suure vaimustuse tagavaraga oma töö vastu tagasi
 tulevad - nagu see enamasti ikka konverentside tagajärg on.

Wene ja Balti misjoni pühapäevakoolide ja "Epworth League'i" konverents
 1923. aastal Riias.

Et E.L."i peale ka karskuse küsimuses suuri lootusi
 pannakse, nagu seda tehakse iga Piiskopliku Met/odisti
 kiriku tegevuse alal, siis näeme üleval oleval pildil
 ka meie karskuse tegelast Willem Ernits'at, kelle laia
 ilmavaadet metodistlikes ringides küllalt imestada ei
 suudeta. Et ta, olles sotsialdemokrat, ometi töötab nende
 kirikuga käsikäes. Ja W.Ernits näikse Met/odisti kiri-
 kust küll iseäraliselt huvitatud olevat, ta on käinud
 paljudel nende konverentsidel ja ka veel viimasei P.M.
 kiriku misjoni konverentsil Kuresaares. Ka on Met/odisti
 kiriku esitajatel ja W.Ernits'el olnud 1923. aastal ühine

Metodisti kiriku esitajate ja karskuse tegelaste ühine pildiaanne 1923. a.

*H. Söte. Dr. Simon. H. Salu. J. Karlson
 W. Ernits. P. Gors'koff.*

nõupidamine karskuse töö asjus, millest osavõtjaid viimasel pildil näeme.

Kuresaare misjonikonverentsil võeti rida resolutsioone karskuseliikumise kohta vastu. 1. Kõige pealt kutsu-

takse ülesse kõiki Balti riikide rahvaid, rahvaesitust, valitsusi ja kirikuid võitlema alkoholismi vastu üleüldse ja eriti alkoholi salaveo vastu ühest riigist teise.

2. Iga Balti riigi Met~~h~~odisti kirik asutagu vähemalt kolmeliikmeline karskusetöimkond, mis ühineks Balti riikide Met~~h~~odistikiriku karskuse toimkonnaks.

3. Vähemalt korra kuus peaksid korraldatud saama igas Met~~h~~odisti kirikus süstemaatilised loengud karskuseküsimuse kohta ja vähemalt kord veerandaastas loengud arstide poolt alkoholi tarvitamise füsioloogilise kahju kohta.

4. Igas Met~~h~~odisti kirikus tuleks asutada karskuse selts, kui sarnast seal ümbruskonnas ei ole, mis oleks üleriiklise karskuse organisatsiooni osakond - sellest hoolimata et Met~~h~~odisti kiriku liikmed juba iseenesest täiskarsk-lased on. 5. Peetakse soovitavaks, et kõik Met~~h~~odisti kiriku õpetajad koolides karskuse tunde annaks, karskuse kõnesid peaks ja noorsoo karskuse ühinguid asutaks.

6. Palutakse "Board of Temperance and Public Morals" of the Methodist Episcopal Church" toetada karskusetööd Balti riikides igas ^{ühes} tuhande dollariga. Sellega rahaga antakse välja karskuse kirjandust, toetatakse karskuse ajakirju ja määratakse auhinde alkoholismi puutuvate ^{ta} võistlusteemidele iga maa ülikoolis.

Kuigi palju ei ole neist kavatsustest veel teostada suudetud - oli ju Kuresaare konverents ka alles 1924. aasta augustil, kuid ka ilma selletagi teeb ~~Met~~h~~odisti~~ kirik ~~kõik~~ meie maal, nagu igal pool mujal, juba oma harilikus töös palju kihutustööd alkoholi vastu.

Peale nimetatud organisatsioonide on ~~Met~~h~~odisti~~ kogudustes veel ette nähtud "Vendade ühingud" ja "Naisseltsid". Vendade ühinguteks ühineksid ~~Met~~h~~odisti~~ kiriku meesliikmed. Kuid kõikidest ~~Met~~h~~odisti~~ kirikutest on ainult Tartus sarnane ühing olemas - tema asutati alles 11. oktoobril 1924 ja on temas praegu 8 liiget.

Naisselts oli olemas juba varem Kuresaares, kus ta sõja ajal tegev oli, praegu on ta seal ainult nime järele. Et ^{Naisseltside} nende tegevust äratada, töötati välja 1924a. algul "Piiskopliku ~~Met~~h~~odisti~~ kiriku Naisseltsi põhikiri, Eestis". Selle järele on seltsi otstarve: kirikute

üldiste ja rahaliste huvide toetus järgmiste kohustuste enese peale võtmisega: a) majandusliste ülesannete täitmine kiriku pühadel, b) õpetaja korteri mööbli, vaipade ja eesriiete eest hoolitsemine, c) kiriku-teenrit aidata korras pidada kirkut, e) kristliku vaimu alalhoidmine naisseltskonnas, hoolimata sellest, kas nad on Methodisti kiriku liikmed ehk ei, f) olles Meth.kiriku välismisjoni seltsi liige, peab Selts välismisjoni vastu huvi äratama ja raha koguma. Neid seltsi ei ole suudetud aga veel enam ellu kutsuda, kui Tallinnas ja Tartus.

Sisemispon.

Sisemisponi alal on algust tehtud meie uue Methodisti kirikus mitmel alal. Kõige pealt on koguduse liikmetest asutatud nõnda nimetatud „päevapraiate organisatsioon“, mis peab selle eest hoolitsema, et haigete, mahajäetute ja vabatahtlike eest igapäevast ja hingeliselt hoolt kantakse. See organisatsioon on peamiselt Tallinnas välgu arenevad, kuna teistes Methodisti kirikutes teinud ja ta tööst midagi kuulda ei ole. Peab selle arendamisega veel mitmeid asutusi, millest järgnevatel lehekülgedel put.

Lastekodu.

"Üks Piiskopliku Met/odisti kiriku suurematest tegevuse aladest on armastuse töö, mis meie maal peab aitama suurelt ka nende misjoni tööd kergendada. Armastuse töö alalt oleks nimetada kõige pealt laste varjupaigad, mida seni Balti riikides on avatud Tallinnas, Riias ja Kovnos.

Tallinna Piisk. Met. kiriku lastekodu.

See on võinud sündida muidugi ainult Ameerika kiriku abiga. Et seda abi saada, selleks kirjeldatakse elavates värvides häda, mis maades valitsemas ja toonitatakse ka seda, et katoliku kirik Balti riikides hakkab oma kihutustööd

tegema, mis viimastel ka nende suurte käepärast olevate summade pärast raske ei ole, ja sellepärast protestantlised kirikud kõik oma tähelepanu peavad juhtima selle peale, et ta siin liiga head pinda ei leiaks. Juhitakse muidugi ka selle peale tähelepanu, et lastest, kes sarnastes kodudes kasvatatakse, saavad kõige paremad töötajad kiriku tööpõllul. Nagu öeldud, töötab Tallinnas sarnane lastekodu. Tema avati oktoobris 1923.aastal ja mahutab enesesse praegu 20 last, 10 poiss- ja 10 tütarlast, 2-8 aastani. Lastele püütakse elu siin võimalikult armsaks

Tallinna P.M. kiriku lastekodu karnaudikud ja personal.
 Keskel lastekodu inspektor H. Sõte.

teha, nendega palutakse, lauldakse, õpitakse, mängitakse, neile jutustatakse, neid armastatakse" (H.Söte kiri 17.X.24). Hoolekandjat personaali on 5 isikut, *inspe*ktori H.Sötega üheskoos. Lastekodu seisab arstliku ülevaatuse all, arst käib korra nädalas, esmaspäiviti, lastekodus. Senini on lastekodu ülevalpidamiseks enam, kui 95% Amerika kirik kannud, kuid ajajooksul loodetakse, et Eesti Piiskoplik Met~~h~~odisti kirik teda ise ülevalpidada suudab, nagu see juba Soomes sündivat. Kui varandusline seisukord lubab, siis loodetakse kasvandikka seni lastekodus pidada, kuni nad täiskasvanud. Lastekodude direktoriks Balti riikides on õpetaja John Witt, kelle üle-

Balti riikide P. M. riiku lastekodude direktor
John Witt.

vaatuse alla ka Tallinna lastekodu kuulub.

Teine asutus, mida Ameerika Piiskoplik kirik Tallinnas
ülalpeab, on sõjapõgenejate kodu ühes väikses majas
Suurel Pärnu maanteel, kus ka kõik teised Tallinna Piis-
kopliku Met^hodisti kiriku asutused on, mida uuesti korda
on seatud ja milles seitse tuba vene sõjapõgenejate jaoks.

Püsk. Met. kiriku sõjapõgenajate kodu
Tallinnas.

Oieti oli see maja sõjapõgenajate kodu kuni 1923a. sügiseni
nüüd on ta vene pagulastele odava hinnaga välja üüritud,
mis viimastele Tallinnas valitseva korterite puuduse ja
kalliduse tõttu muidugi suureks abiks on.

Selle sisemisjoni töö kõrval, mis meie maal küll veel suuremalt jaolt Amerika rahaga tehakse - on mõeldud juba ka välismisjoni peale Eestis, nagu ka teiste Balti Balti riikide Meth~~o~~disti kirikus. Nii-
gi Meth~~o~~disti kirik annetama 50 dollari ühe paganate maal ülespeetava „päevakooli“ jaoks. Päevakool on harilik algkool, mis ülalpeetakse enamasti mõne Meth~~o~~disti kiriku juures. Päevakool, mida Eesti üleval peab, on Koreas - ka, Läti oma Hiinas ja Leedu oma Jaapanis. Sellel aastal oli aga Kuresaare konverentsini Eesti Meth~~o~~disti kirik ainult 4375 marka kokku saanud selleks otstarbeks. Seda seletatakse sellega, et õpetajad päevakooli nagu unustusesse olid jätnud ja loodetakse jõuluks kindlasti nõuetava summa kokku saada.

Kiriku valitsemine.

Piiskopliku ~~Met~~h~~o~~d~~i~~sti kirikus on ülemaks võimuks üldine ehk peakonverents (The General Conference), mis iga nelja aasta järele Amerikas kokku tuleb ja kust osa võtavad vaimuliku ameti kandjad ja ka võhikud. Sinna oma delegaati saata ei ole meie maa ~~Met~~h~~o~~d~~i~~sti kirikul veel õigust, ehk ta küll ühenduses on Läti ja Leeduga, sest neil kolmel maal on veel nii vähe liikmeid ja vaimulikku, et aastakonverentsi, mida nad ühiselt peavad, nimetatakse misjoni konverentsiks ja misjoni konverentsil ei ole õigust osa võtta peakonverentsidest. See peakonverents valib peale ~~uu~~u piiskopid ehk kindralsuperdendid, määrab neid kohtadele neljaks aastaks ja avab, kui tarvis, uusi piiskopkondi. Praegu on Piiskoplikul ~~Met~~h~~o~~d~~i~~sti kirikul Europa jaoks kolm piiskoppi ja meie maa ~~Met~~h~~o~~d~~i~~sti kirik ühes Läti ja Leedu kirikutega kuuluvad ajutiselt Kopenhaagenis asuva piiskop Anton Basti alla. Piiskop Basti alla on nimetatud konverents alles 1924. aastast peale määratud, sest meie maa ühes Läti ja Leeduga on Põhjamaade (Daani, Norra, Rootsi ja Soome) hulka arvatud. Piiskop Basti käes on siis ka Eesti Piiskopliku ~~Met~~h~~o~~d~~i~~sti kiriku peajuhtimine. Tema abiks on superdent Dr. G. A. Simons, kes asub praegu

liikmeks saada. Kohalikud juttustajad ja ka muida võhi-
Riias ja kelle alla kuuluvad ainult Leedu, Läti ja
kud ja võivad võivad luba saada pealtkuulamiseks.
Eesti kirikud. Superdient saab piiskopi poolt 6 aasta
misjoni konverentsi ülesanne on kiriku tegevuse üle
peale määratud. Tema abilisteks on igal maal misjoni
nõupidada ja otsustada, õpetaja ameti peale valmista-
sekretär, meie juures Martin Prikask Kuresaares. Enam
jaid eksamineerida, õpetajate töö üle valvata ja tarvi-
arenenud Metodisti kirikutes ühinevad mitu üksikkirikut
likul korral neid tagandada, mitmesuguseid komisjone
ühe nime nimetatud "pastori" alla - see on vahest vastav
valida ja neid püüda "sisimusi" hoida.
Ew.-Lutheri kiriku praostkondade, aga meie maal ei ole
Sarnased misjoni, ehk kus nad suurema kiriku esitajad
seni veel sarnaseid ringkondi. Kolmel nimetatud maal on
on, aastakonverentsid (viimaseks võib iga misjoni konverents
iga aasta ühine konverents - misjoni konverents. Nagu
nimetatud saada, kui temas juba 25 täisõiguslikku õpetajat-
ma juba nimetasin, on misjoni konverents sama, mis
presbyteri on) etendavad suurt osa Piiskoplikus Metodisti
aastakonverents mujal, aga tal ei ole õigust saadikuid
kirikus. Oma arengusajaga algusel kuulus meie maal vene-
nimetada peakonverentile. See misjoni konverents kannab
maaga ühes, mille ees ja ju seekord oli, 1924. ja
1924. aasta Kuresaare konverentsist saadik nime Balti
Soome misjonikonverentsi alla. Ainult üks kord "Eesti
ja Slaavi misjoni konverents." Misjoni konverentsist
maa Metodisti kirik Soomega ühes töötada ja nimelt 20-24
võtavad ainult vaimulikud osa. Juhatab teda alati piis-
junini 1911. aastal Vaasas. Aasta varem St. Micheli aasta-
kop ehk ta asemik, vahel ka tema asetäitja. Ka misjoni
konverentsil oli juba meie maast jutt olnud ja siis 188-
konverentsil on täisõiguslised ja prooviliikmed.
tama määratud W. T. Th. Eesti koguduse esitajana võttis W. Th.
sest osa W. Th. Th. sest oli ja ainult Kuresaare kogudus
sel ajal olemas - osa võttis küll ka W. Th. Th. Th. Th.
õppima hakata - neil ei ole hääleõigust. Kui nad kaks
ole olnud meie maal suurt osa aastat
aastat on olnud prooviliikmed, siis võivad nad päris-

liikmeks saada. Kohalikud jutlustajad ja ka muidu võhikud ja võõrad võivad luba saada pealtkuulamiseks. Konve-

Misjoni konverentsi ülesanne on kiriku tegevuse üle nõupidada ja otsusi teha, õpetaja ameti peale valmistajaid eksamineerida, õpetajate töö üle valvata ja tarvilikul korral neid tagandada, mitmesuguseid komisjone valida ja muid päevaküsimusi harutada.

Sarnased misjoni, ehk kus nad suurema kiriku esitajad on, aastakonverentsid (viimaseks võib iga misjoni konverents nimetatud saada, kui temas juba 25 täisõiguslist õpetajat-presbyteri on) etendavad suurt osa Piiskoplikus Metodisti kirikus. Oma arengumiskäigu algusel kuulus meie maa Vene-maaga ühes, mille osa ta ju seekord oli, ~~etend~~ ja

Sõome misjonikonverentsi alla. Ainult üks kord sai meie maa Metodisti kirik Soomega ühes töötada ja nimelt 20-24 juulini 1911.aastal Vaasas. Aasta varem St. Micheli aastakonverentsil oli juba meie maast jutt olnud ja siia töötama määratud W.Täht. Eesti koguduse esitajana võttis *Wassa* ~~saalt~~ osa M.Prikak, sest oli ju ainult Kuresaare kogudusel ajal olemas - osa võttis küll ka W.Täht, aga tema ei ole edaspidi meie maal suurt osa etendanud. Juba Vaasa

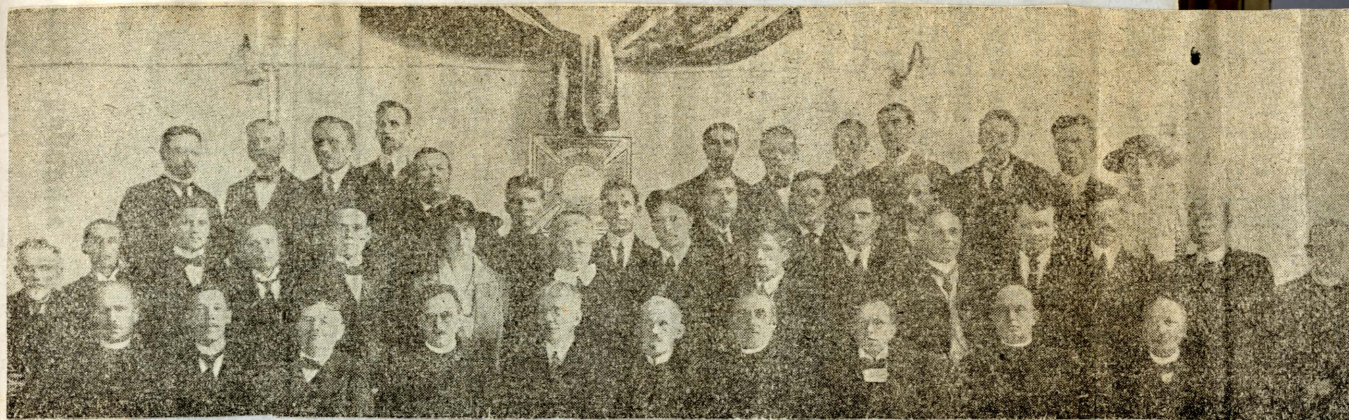
misjoni konverentsil otsustati Vene tööd Soome omast lahutada ja Venemaa jaoks asutada "Vene misjoni Konverentsi", mille alla siis ka muidugi kõik meie maal asuvad Metodisti kogudused pidid kuuluma. Esimene "Vene misjoni konverents" peeti ära 8-12. augustini 1912. aastal Kovnos, kus Tapale määrati seal juba 1912. aasta algusest töötav Karel Kuum ja Tartu Emil Rikken, kuna Tallinn vakantseks jäi. Seda konverentsi juhatas esimest korda piiskop John Nuelson.

Teine "Vene misjoni konverents" peeti ära 26-29. juunini 1913 Wirballenis, kus Eestis töötavate õpetajate hulkas muutusi ette ei võetud. 1914. aastal peeti "Vene misjoni konverents" Peterburis. 1915. aastal, kus paljud Metodisti õpetajad sõjateenistusesse pidid astuma, sest neid ei vabastanud nende õpetajaamet mitte - nad olid Vene riigis lubatud sektantidena, ei peetud siis enam mitte "Vene misjoni konverentsi" ei eraldi, vaid jällegi Soomega ühes.

Järgnevatel aastatel ei ole sõjaolude tõttu korralikult töötada suudetud ja alles 1920. aastal on võimalik olnud aastakonverentsi pidada, kust ka Eesti

Piiskoplik Met~~h~~odisti kirik osa võttis. See aastakonverents peeti ära 11-16. augustini ¹⁹²⁰ ~~H~~elsingis. Siin otsustati 1920. aastal De Moine ¹ Peakonverentsi lubaga Venemaale ja Venemaast tekkinud uute riikide Eesti, Läti ja Leedu jaoks eraldi misjoni konverentsi sisse seada, mis nime kannaks „Vene ja Balti misjoni konverents.“ Sellega läks Eesti jälle tagasi piiskop Nuelsoni alla, kuna ta Soomega kuulus Põhjamaade Met~~h~~odisti piiskopkonna alla, mille juhiks määrati 1920. aastal piiskop A. Bast Kopenhagenis. Sest Europas oli kaks uut piiskopkonda asutatud ja nimelt Pariisi, mille alla kuuluvad Prantsusmaa, Põhja-Aafrika, Jugo-Slaavia, Bulgaaria ja Hispaania ning Jtaalia aastakonverentsid ^{ja} Kopenhageni, mille alla kuuluvad, nagu juba nimetatud Põhjamaade: Daani, Norra, Rootsi ja Soome aastakonverentsid (Soomes on ka juba aastakonverents, kuna seal veel 1912, kui meie ~~M~~et~~h~~odisti kirik ühes Venemaaga sinna kuulus, oli misjonikonverents); kolmas piiskopkond on endiselt Zürichis ja tema alla kuuluvad Helveetsia, Põhja-Saksa ja Lõuna-Saksa aastakonverentsid, Austria, Ungari ja ^{Wnu ja} Balti misjoni konverentsid.
Vene ja Balti misjoni konverents ^{//} peeti esimest korda

27-31. juulini 1921. aastal Haapsalus ära. See oli esimene misjoni konverents Eesti alal. Selleks oli konverentsil tarvitada Haapsalu lossi kirik, millest "Kr. Kaitsja" kirjutas, et Ew.-Luteri kiriku konsistorium seda talle tarvitada ^darmud. Siin juhatas jälle piiskop Nuelson, kes omas kirikus väga armastatud ja lugupeetud näikse olevat. Ta võidab aga ka teiste poolehoidu, nii kirjutab tema kohta Haapsalu Ew.-Luteri õpetaja M., et ta nii kõrge seisukoha peal seisab, et temaga rõõm on läbi käia (kiri 21.X.24). Haapsalu konverentsil määratakse ka iga üksiku maa jaoks eraldi ringkonna superdend - Eestisse M. Prikask - kes kõik käivad nelja maa üldise superdendi ja laekahoidja Dr. C. A. Simonsi alla. Järgmine "Vene ja Balti misjoni konverents" peeti ära 26-31. juulini 1922. a. Riias. Siin leidakse, et töö ühtlusele kasulik ei ole, kui igal maal on oma superdend ja kaotatakse sellepärast üksikutes maades superdendi koht^pära, nii et jääb endiselt nelja maa jaoks üks superdend Dr. Simons.

Riia misjoni konverentsist osavõtjad 26-31. mail 1922. aastal.

Kuid üksikutesse maadesse nimetatakse, kui superdendi
ligemad abilised, misjoni sekretarid. Eestisse määratakse
selleks misjoni sekretäriks M. Prikask. Et Venemaa ja
Balti riikide jaoks otsustatakse Riias instituuti asu-
tada, kus ette valmistataks õpetajaid ja diakonissisi,
siis määratakse selle direktoriks Dr. G. A. Simons.

Kolmas "Vene ja Balti misjoni konverents" peetakse jär-
jekorras Leedumaal. Nimelt 1-5. augustini 1923. aastal
Kovnos. Sellest konverentsist võttis osa ka Villem
Ernits, kes olles Balti riikide karskuse liikumise
juht ja karskusetegelane vene seltskonnas Tartus
preester Gorskoff. Sellest konverentsist võtab osa

kokku tuli juba teist nime. Et Balti riikide
konverents 1924. aastast peale õhjamaade piiskopi

us n. katonku prussu, us metodist' õpetaja ja uus sotsiaal demokraat.

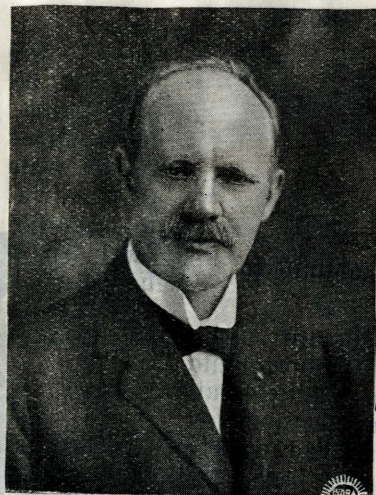

P. Gorski. J. A. Simons. W. Bruits.

viimast korda ka Tartu Noorte Meeste Kristliku Ühingu juht G.F. Robinson, kes oli kutse poolest ~~Met~~hodisti õpetaja ja sellepärast juba Haapsalu konverentsist osa võtt~~is~~. Kovno konverents oli ka viimane „Vene ja Balti misjoni konverents“, sest 1924. aasta peakonverentsil Springfieldis oli otsustatud Balti riikide tööd Nõukogude Venemaa omast lahutada. Sellepärast kannab misjoni konverents, mis Kovno konverentsi otsuse põhjal (eelmine konverents määrab alati järgmise konverentsi koha, kuna piiskop aja määrab) Kuresaarde kokku tuli juba teist nime. Et Balti riikide misjoni konverents 1924. aastast peale Põhjamaade piiskopi alla

kuulub, siis kutsus piiskop Bast Kuresaare konverentsi
27-31. augustini 1924a. kokku. Siin tuli küsimus haru-

Kopenhaagenis annus Piisk.
Metodisti kiriku juurde
Anton Bast ei ole mitte
kuur usutraditsioon, nagu seda
oli piiskop J. Kuulm, vaid
on piiskopus ja annud oma
vaimu armu ja sügava
usku tõttu. Ta on oma
tegemist Metodisti kirikus
alustanud lihtsasti ja
temast kirjutatakse Metodisti

ajakirjades, et ta Kuresaare
konverentsi muudis puht Me-
todistlikuks koosolekuks, kus
oldi otsenoheseks palvetam-
duses Jumalaga, nagu seda
oli algriist kogudus. Teiselt
poolt kirjutab ap. Bäärle, et see
konverentsi metodistidele enam
kahju kui kasu toonud, sest
võttes ära need halvad panevad
lühemad seda halgama ja
Metodistid ei ole enam
piiskopist nagu vaimustatud.

tusele, missuguse nime all peaks nüüd Eesti, Läti ja

Leedu misjoni konverents töötama. Et 1920. aasta pea-

konverentsi otsuse põhjal Balti misjoni kuuluvad Venemaa

ümbritsevad Balti ja Slaavi riigid, siis otsustati

Dr. Simonsi ettepanekul nimetada edaspidi mainitud maade

konverentsi "Balti ja Slaavi misjoni konverentsiks", sest

neis maades on palju sadad tuhanded venelast ja ka Rooma

võib aga ka ainult korra aastas kokku tulla, ja see
 katoliku usku slaavlasti, kelle seas töötamist Met~~h~~odismi
 misjonilt esimeses järjekorras nõutakse. Ka Kuresaare

I Balti ja Põhja misjoni konverents Kuresaares 27-31. aug. 1924.

konverentsil viibis osalt Villem Ernits, kes konverentsi
 ajal mitmel pool Saaremaal karskuse kõnesid pidas ja ka
 karskuse seltsa organiseeris.

Järgmine konverents oma võimupiiri poolest on ringkonna
 ehk poolaasta konverents. Ta tuleb kokku kaks korda
 aastas ja teda juhatab superdient. Ringkonna konverents

võib aga ka ainult korra aastas kokku tulla, ja see näikse meie juures tarvilikult olevat. Osa võtavad temast kõik misjoni konverentsi liikmed, peale selle kohalikud jutlustajad, manitsejad, klassi juhatajad, pühapäevakoolides ja noorusühingute eestseisjad ja pühapäevakoolide õpetajad. Ringkonna konverentsi ülesanded on kristliku elu äratamise ja kristliku kasvatamise üle nõu pidada, kohalikke jutlustajaid eksamineerida ja tehtud töö üle aruandeid nõuda. Õiguse pärast peaks ringkonna konverents küll igal maal eraldi, kokku tulema, kuid seni on tulnud kokku kõigist maadest misjoni konverentsi piirides. Ka on need konverentsid olnud enam õpetuslist laadi, see tähendab, osavõtjatele on suuremalt jaolt mitmesuguseid ettekandeid peetud, et nende teadmisi laiendada. Nii on näituseks 1923. aastal Riias ärapeetaval ringkonna konverentsil puht praktilisi asju selgitatud, nagu evangeliiseerimine, prooviliikmete kasvatamine, kiriku kord, kirkute ehitamine ja ehituskunst, kirjandus ja ajakirjad ja palju muud sarnast käsitletud. Osavõtjaid on seal ainult 40, mis näitab, et suur osa, kes õigustatud oleks ^{ringkonna konverentsi} ~~neist~~ osa võtma, oma õigusi ei tarvita. 1924. aastal peeti ringkonna konverents Liibavis.

Ringkonna konverentsile järgneb veerandaasta konverents, mis tuleb kokku neli korda aastas ^{igas} üksikus kirikus.

Teda juhatab ka enamasti ringkonna superdent, mis meie maal tööle õige takistavaks kujuneb, sest superdent

Dr. Simons ei mõista Eesti keelt ja tuleb iga sõna tõlkida, sest suurem osa, kui mitte ^{koiki} terve veerandaasta konverentsi liikmetest ei mõista teisi keelesti.

Veerandaasta konverentsi liikmed on kohalik õpetaja ja igasugused jutlustajad, klassijuhatajad, majanduse hoolekandjad, pühapäevakoolide ja kõiksuguste kiriku juures töötavate ühingute ja komiteede eestseisjad ning peale selle need, keda konverents ise oma liikmeks valib. Konverentsi ülesandeks on kiriku majapidamise ja asjaajamise järele valvamine. Tema valib ^{hoolitsen} kõiksuguste ühingute ja komiteede eestseisjate ja kiriku eestseisuse valimine ja ka põhikirjas ettenähtud ühingute avamine.

Veerandaasta konverentsil valitakse manitsejad, võetakse vastu uusi liikmeid ja kõrvaldatakse liikmed, kes

kiriku kari vastu eksinud. Tema on üksik-kiriku valit-
suses juhtiv orgaan. Kuid konverentside vaheaegadel

juhhib koguduse ainelist ja välist osa kiriku eestseisus, mida veerandaasta konverentsil aasta peale valitakse.

{ Eestseisus on ka kiriku esitaja riigiasutustes ja kohtutes.

Sellelega oleks siis see pikk rida konverentse Piiskoplikus Met~~h~~odisti kirikus lõpul. Kuid põhikirjades seisab ka veel kiriku peakoosolek. Sellel ei ole ühtegi tegelikku tähtsust Met~~h~~odisti kiriku elu peale ja on ta ainult sellepärast seal, et seda Eesti Vabariigi seadused nõuavad. Tähendab, äärmiselt demokraatlik ei ole Piiskoplik Met~~h~~odisti kirik mitte, ehk küll ka teatavatel vohikutel võimalus on teataval määral kiriku vaimlisest ja majanduslisest juhtimisest osa võtta. Nad ei pease üksimisjonikonverentsile, mis küll kõige tähtsam konverents on. Piiskopil ja superdendil on õieti suurem võim, kui meie seda konverentside arvu juures arvata võiksime. Nad määravad õpetajad kohtadele, saadavad neid oma äränägemise järele mujale ja meil Eestis, kus kõik raha enamasti nende käest tuleb, on see võim tegelikult veel suurem.

Praegune Eesti Piiskopliku Met~~h~~odisti kirikute juhtimine läheb veel, nagu palju muudki, lahku üldisest Piiskopliku Met~~h~~odisti kiriku korrast, aga ta on ennem palju enam lahku läinud ja mida enam ta areneb, seda ligemale viiakse üldisele korrale. Sel moel loodetakse varsti ai-

nult üldist Piiskopliku Met/odisti kiriku korda maksuma panna.

Sissetulekutest.

Suurema osa kuludest kannab praegu meie maal veel Amerika Piiskopliku Met/odisti kiriku juures asuv Misjoni Selts. Tema maksab õpetajate palgad, ehitab kirikud, peab üleval laste-kodud. Ometi on ka kogudusel enesel omad väljaminekud - näit. korter, küte ja valgustus, milleks abi ei anta. Selleks on mitmesugused sissetuleku hallikad. 1. On süstemaatiline iga nädaline maks igal kiriku liikmel, mille suuruse ta ise on määranud. Ennemalt oli see ~~nnnn~~ maks kuupäiisi, aga nüüd on juba igal pool enamasti üle mindud nädala süsteemi peale. Sealjuures soovitatakse (igale kiriku liikmele anda) 52 ümbrikku, millele siis peale kirjutatakse otstarve, mille heaks. Neid on kolm: õpetaja ja koguduse ülevalpidamiseks, misjoni heaks ja lastekodu heaks Tallinnas. 2. Igal koosolekul tuletakakse meelde, et koguduse (on kanda) korteri ja valgustuse kulud ja palutakse selleks annetada kirikust välja minnes. Ka tänava-misjoni ajal käivad viimase laulu kestvusel korjajad ringi ja neile annetatakse küllalt ohtralt.

3. Sissetulekud "Naisabiseltsilt", koguduse päralt
olevatelt maa-aladelt Haapsalus, Tapal ja Rakveres
saadud keeduvili, mis läheb lastekodule, 4. Met~~h~~odisti
kirik on ~~sealine~~ "Uhendatud Usklikkude Tarvitajate Uhi-
suses" ^{"ühtse"} Seltsimehe" ja 1923. aastal asutati Kuresaares
puht~~met~~h~~odist~~line tarvitajate ühisus nime all "Uhen-
datud Usklikkude Tarvitajate Ühisus "Sõber", mille
puhas sissetulek läheb Jumala riigi töö kasuks ja
maksetakse ka võlga, mis Kuresaare kiriku ümberehitami-
se puhul tehtud. Tarvitajate Ühisuse "Sõber", millel
kaks kauplust Kuresaares, ärijuht on õpetaja M. Prikask.

Koguge kapitaali, ärge raistake raha!

Iga lofkuhoitud mark pange hoiule.
Rohus ei too raha mingit tulu, on
kardetaw hoida ja mõib kergesti ka-
duma minna. Raha hoiul kasvab
ajajooksul, protsente langes.

Raha mõtab hoiule

jookswale arwele nädalate ja kuude
viisi ja mitmesuguste tähtaegade
peale. Hoiusummade eest maksab
7—10%.

Ühend. Uskl. Tarw. Ühisus

"Sõber."

Sealsamast ostate ka kõik kau-
bad tohtlase hinnaga.
Tulge waadake ja otsustage ise.

Uhendatud Usklik-
"Sõber" kuulutus.

Kude Tarvitajate Ühisuse

Siin tuleb nähtavale õige praktiline joon Eesti
Met~~h~~odisti kirikus, mis vahest tuleb ühendusest
Amerikaga. Võib olla, on see aga seletatav M. Prikaski
ärimehe kalduvustega, sest mannermaal ei ole sarha-
seid ettevõtteid olemas, ja ei ole mannermaa Met~~h~~o-
disti kirik ka osaline neist sissetulekutest. - Kaup-
lused, samuti kui autodgi, millest eelpool kõnel~~is~~in,
on Kuresaare Met~~h~~odisti kiriku eri-ettevõtte. Mõnelt
poolt ei kiideta seda ka mitte heaks, sest et sarnane
joon mit~~te~~mele äratõukavaks on saanud, kuid avalikult
selle vastu ei ole senini ka keegi Met~~h~~odisti kiriku
juhtivatest jõududest olnud.

Katsutakse leida ka muidu mitmet moodi sissetulekuid.....
Nii müüakse praegu lastekodu heaks Kristuse pilti,
mis öeldakse olevat ainuke õige pilt Onnistegijast,
mida keiser Tibeeriuse käsul valmistatud.
sarnad sissetuleku hallikad Eesti Met~~h~~odisti kirikus.
Ei saa nimetamata jätta, et bagadasti alles kutsutakse
heldelt annetama. Tõukase ette viitakse lagusid,
kuidas kibuvise pakenine mitmele kogudusele õnnistatakse

Kristuse jult, mida müüakse Tallinna lastenude lehes.

Pidulikkude koosolekute puhul müüakse laululehti
ja pannakse ka lillesid vabatahtlikute annetuste eest ~~viide~~
Lillesid pannakse rinda küll igale - ja neile, kellel
võimalik ei ole midagi annetada. Need oleksid täht-
samad sissetuleku hallikad Eesti Met/odisti kirikus.
Ei saa nimetamata jätta, et sagedasti üles kutsutakse
heldelt annetama. Tuvakse ette näituseks lugusid,
kuidas kümnise maksmine mitmele kogudusele õnnistuseks

Handwritten title: "Jumalaga ja inimesega"

KRISTLIK KALIBLA "Eestimaa Piiskopliku Methodistide
on saanud. Tõsi küll, et öeldakse, keegi ärgu arvaku,
et ta Jumalalt õnnistust ja armu annete käbi osta
saab, aga ometi on kindel, et kui kristlane oma
annet jumalakartuses ja usus annab, siis J^umal ka
oma sõna, mida ta Mal.3, 10 tõotanud, kindlasti peab.
Öeldakse ka, palve on küll hea, aga palve ühes annete-
ga on parem, sest siis näeb Jumal, et inimene on
täiesti lahti mammona orjusest.

Ja pearrõhku panna „pühitusele elu peale, et Jumala rah-
vas valmis oleks oma peigmehe vastu minema, kui ta tu-
lab! Ühtlasi toob ta (Kr.K.) ka sõnumid Jumala riigi
võrre oma ja väljamaalt ja annab seletust püha kirja
õpetuste ja küsimuste üle.“ (Kr.K.1 1920.lk.2).

See on eesmärki pühad toimetajad ka kindlalt läbi viia.
Seda on hinge kosutav, õpetlik, kutsuv väljendamine
võimaldab vastu kõige suurele inimene enesele ja selle Jumala
ka armusele. Kutsuv ja rõõmne rahulepanu praeguse aja
olevate probleemide peale, et selle juures piltlik seada
ja rõõmustada, et Jumal ja K. Jumalalt. Nii mõistust on

M. Kiriku

af.p. 1920

1920.07.11

Teakirjandus ja kirjandus

"KRISTLIK KAITSIJA" Eestimaa Piiskopliku Metoodisti

koguduse kuukiri. Vastutav toimetaja ja väljaandja
M. Priksk.

Jlhub Kuresaares 1 kord kuus. Esimene nummer ilmub
Lehekuul 1920. "Tervituses" lugejatele ütleb toimetaja,
et kuukirja ülesanne on: "õiglaseks kaitsjaks olla
kõigi ülekohtu, patu, leiguse, valeõpetuse ja vaenu-
meele vastu." Sellepärast tahab ta ka omas lehes välja-
jätta "vaieldused ususeltside üle ja tühjad küsimused"
ja pearõhku panna "pühitsuse elu peale, et Jumala rah-
vas valmis oleks oma peigmehe vastu minema, kui ta tu-
leb! Ühtlasi toob ta (Kr.K.) ka sõnumid Jumala riigi
tööst oma ja väljamaalt ja annab seletust püha kirja
salmide ja küsimuste üle." (Kr.K.1 1920.lhk.2).

Seda eesmärki püüab toimetaja ka kindlalt läbi viia.
Sisu on hinge kosutav, õpetlik, kutsub välja võitlusele
kurja vastu kõige pealt inimeses eneses ja selle järele
ka ümbruses. Katsub jhhtida tähelepanu praeguse aja
elu väärnähtuste peale, on selle juures piltlik seda
ja enamasti väga tabavalt ja ~~hup~~hupukalt. Nii näituseks on

esimeses numbris M.P.artikkel "Rohkem emasid", kus
püütakse selgeks teha, kui suur tähtsus emal perekonnas
on, ja kui suur patt see on, kui ema oma lapsed, mehe
ja kodu hooletusesse jätab. Ehk, kui ta hoolitseb jälle
ainult välise eest ja jätab lapse vaimlise arenemise
enese hooleks. Siin on ta kohe ühe pahe esile toonud,
mille üle praegusel ajal nii palju õigustatud kaebusi.
Samas numbris algavas P.artiklis "Armus kasvamine" püü-
takse selgeks teha füüsilise kasvamise pildi all ka vaim-
list ja usulist kasvamist. Kuidas paljud, usuliselt kán-
gu, lapseks jäävad ja milles selle elu avaldub. Laps ta-
hab, et teda süles kantakse ja hellitatakse - sarnased
kiriku liikmed loodavad ainult teiste peale, need ainult
viigu neid usus edasi, aga pidagu neid sealjuures helli-
tades esimesteks; üksi minna nad ei katsugi ja saavad
aja jooksul, kui nad juba kannetava east väljas on, teis-
tele koormaks. Laps ei või ennast aidata ja loomulik on,
et vanemad teda toidavad ja isegi meelitustega ja kavalu-
sega sööma õpetavad, on siis loomulik. Kiriku liikmega
käiakse alguses ka nii ümber, aga nagu laps pärast hakkab
ise enese eest hoolitsema, nii peab seda ka kiriku liige

edaspidi. Ta peab ise töötama püha kirja kallal, mõtlema ja uurima, mitte ootama, et talle piibli tundides ja teistel koosolekutel laud peab hästi kaetud olema, ehk muidu ta nälgib. Laps laseb ennast igale poole pöörata, samuti ka usulisel arenemiskäigul seisma jäänud inimene - ta pöörab iga õpetuse tuule poole, usub kõiki üksteisele vastukäivaid lugusid ja viimaks ei usu sellega mitte midagi. Niimoodi viiakse selles artiklis inimese füüsilist ja vaimlist arenemist paralleelselt kuni lõpuni (Kr.K.1 ja 2 1920). Sarnasel sagedasti üllataval^{uljel} viisil selgitatakse lugejale kõiki asju ja on mulje, nagu peaks selletatav asi igale selgeks ja armsaks saama.

Väga sümpaatlik on püüe kinni pidada juhtmõttest, et vaieldusi ei tuleks "usu seltside üle" ja tahetakse olla üle kiriklistest vahedest "igale kristlasele tõsiseks kaitsjaks" (Kr.K.1.1920). Võib olla, tahab "Kristlik Kaitsja" sellega ka toeks olla oma enese õpetajatele, kes võiks vahest kaasakistud saada meie maa vähemais kirikutes valitsevast voolust omale hinges viita teistest uskudest, neid halvaks pidades ja hukkamõistvalt kõneldes. Ta tahaks ehk neile meeletuletada Piiskopliku Methodisti kiriku

põhimõtet, et tema, nagu ["]iga teise kristliku kiriku ülesanne on, üles, otsida ja peasta kadunud" ja et kirikud võivad õige põhja peal seista, kuigi nad väliselt vormides erinevad. Nii siis ei ole ka Kr. Kaitsja, vähemalt seni, kui teda M. Prikosk välja annab, kuskil leida vaenulikkust teiste kohalikkude kirikute vastu, otse selle vastu kirjutab ^{artiklis/} "Kristlik kaitsja" / "Üks ihu Kristuses", kus seletatakse, kui tähtis on usklike ühendus: teenida ja armastada on Jeesuse töö maa peal. Kas ei peaks see ka meie au ja rõõm olema. Tule anname endid selleks oma pea hooleks, et tema juhatusel armastuses üksteist teenida. Seal ei pea mitte küsima, kas see vend või õde ka meie kogudusest või ühendusest on. Teeme seda, siis ei saa meie ialgi oma kohut täita (Kr. K. l. 1920. lk. 13)

Nähtakse siis ideaalina, et kõikide uskude ja kirikute liikmed ja hingekarjased oleksid sõbralikus vahekorras ja et ühe kiriku õpetajad käiks teises kirikus jutlustamas ka Eestis, nagu see mujal mõnes kohas juba olevat. Siiski ei ole see sõbralik meelsus mitte täiesti läbi viidud, võib küll olla mitte "Kristliku Kaitsja" toime-

taja süü pärast. Nii on baptistid, kellega muidu igal pool hea vahekord, - Haapsalus on neil 1920 aastal isegi ühine laulukoor, omas lehes "Teekäija" nr.7-1920 aastal ja nr.9 1921 aastal Met~~h~~odistidest halvaks pamevalt kirjutanud. Esimesel korral ristimise ja teisel korral ametikandjate nimetuste pärast. Mõlemil kordadel manitseb "Kr.Kaitsja" toimetaja sarmast mustamist, mis Jumala riigi tööle ainult kahjuks tuleb, maha jätta, sest see õpetab baptisti koguduse liikmeid met~~h~~odista vihkama, ja kui nad juba korra kedagi vihkama on hakanud, siis vihkavad nad ka isekeskis üksteist. (Kr. Kaitsja nr.5.1920a. ja 12.1921a.). Palju vähem rahul ollakse aga adventistidega. Ehk küll ka nende vastu mitte lehes kihutusetööd ei tehta. Ainult kui kirjavastustes mõnikord neist jutt on, kui mõni lugeja vast küsib, missugust seisukohta tuleb adventistide jutlustajate vastu võtta, kes jutlustades kõiki uska ja nende seas ka Met~~h~~odismi hukka mõistavad, siis on toimetaja kohustatud oma arvamiseга välja tulema ja see arvamine ei ole millalgi adventistide kasuks: ^{neut.} soovitatakse ikka, kui segase õpetus^{ga} inimestest eemale hoida.

Teine usk, kelle vastu väga vaenulik ollaakse, on Rooma katoliku usk, ehk küll ka see "Kr.Kaitsjas" ainult kirja vastustes nähtavale tuleb. Vahest ei ole selleks pea ka ühtegi põhjust, sest katoliiklasi on meie maal/vähe/ ja nad ei ole enamasti mitte eestlased, kellele sellega "Kr.Kaitsja" silma ei puutu. Keegi J.M. Hiiumaalt küsib, kas on baptistidel ja priiusulüstel õigus, kui nad ütlevad, et kes kirikus (see on lv. - Luteri ja Greeka-katoliku) käib, see ripub hoora nisade küljes, sest kirik on hoor ja Paabel. Selle peale vastatakse talle: hoor, kes veripunase metsalise seljas istus, ei ole mitte Lutheruse äga Vene kirik, vaid Paavsti valitsuse kuju Roomas riigi põhja peal. Mitte kirik ei ole see, kes inimest õndsaks teeb ehk hukka viib, vaid õpetus on selles süüdi. Kui nüüd üks ehk teine õpetaja mitte Jumala sõna nõõri mööda ei õpeta, siis ei ole mitte kirik, vaid õpetaja süüdi." (Kr.Kaitsja nr.3.1920.). Ei ole siis ka vist Luteri kirik süüdi, kui temal õpetajad on, kes mitte ei vasta oma ametile, kellede vastu vist küll on sihitud kui hüütakse: "ja teie prohvetid ja ajakirjanikud, teie haridusõndsad vilistid ja komblusõpetajad kantslite ja kõnetoolide

peal, ärkage kord õieti üles ja saage targaks

(Kr.Kaitsja 1.1921.). Teises kohas kirjutatakse:

Kurvad on sõnumid, mis ülikoolist vaimuliku ameti

õpilastest kuuleme, kes tulevased evangeeliumi kuu-

lutajad on. Ja mis teevad vaimulikud juhatajad, et

neid vigasid parandada? Heidavad nad kõlbmata mehed

kõrvale ja uuendavad nad oma töötamise viisi, või

jääb kõik vana viisi? Ja uuendusi on. (Kr.Kaitsja

6.1920.). Vahest ei ole ka see sugugi ew.-Luteri

kirikule, õigemini tema õpetajatele, vaenulikus

mõttes kirjutatud, vahest on ainult pahede peale

näidatud, mis autorile kristlase kohuseid ülesluge-

des silma puutus. Viimane näib õige tõenäoline ole-

vat, sest mõlemad tsitaadid on pikemast tööst „Kuulge

kristlased" võetud, kus palju kõikisugusid kristlaste

pahesid ülesloetakse. Ja need on ainukesed kaks kohta

M.Prikaski toimetusel ilmuvast „Kristlikust Kaits-

jast", kust võiks etteheiteid välja lugeda. Muidu

tuuakse tähtsamad sündmused ka ew. Luteri kirikust

teadete all, nii näituseks piiskop Kukk'e õnnistamine.

Ka usuõpetuse hääletuse vastu on seisukord soojalt sõbralik. Nii toob "Kristlik Kaitsja" nr.1.1921a. suure heameelega teate, et Tallinna koolide hoolekogu ja vanemate nõukogu otsustanud suure hääle enamusega usuõpetust koolides tarvilikuks tunnistada. See on seisukoht, mida mõned suuremad vähemuskirikud ei jaganud, kartes, et sel puhul vahest mõni suurem usk kasu saaks. Väga suur lugupidamine on Luteri isiku vastu, tema laulusi ja ütelsi tarvitatakse pea igas numbris, tuuakse teda eeskujuks, kui usu kangelast, ja palju muud.

"

Uks tähelepanemiseväärne joontest on püüde huvi äratada lugejates püha kirja vastu ja selle tundmist süvendada. Selleks tuuakse pealkirja all: "Otsi kirja seest" juhtumised piiblist ilma inimeste ja kohtade nimede nimetusest. Kes õige seletuse saadab, saab mingisuguse kingituse. Selle juures ei ole lood mitte liiga tuttavatest piibli tegelastest. Näituseks toob Kr.Kaitsja 4. 1920. järgmise loo: keegi rahvas oli oma ootamata hea kuninga saanud, kes isa meelega nende eest hoolt kandis, neid aitas ja õpetas. Aga kõigest headusest hoolimata, unustas rahvas Tema õpetused kohe ära.

Siis käskis kuningas, et rahvas pidi oma riiete hõlma külge narmust topid tegema ja iga topi külge sinise ~~pada~~ siduma, ja need topid ^{pidid kis} iga ühele kuninga õpetust meele tuletama. Kuidas oli selle kuninga nimi ja kuidas kutsuti seda rahvast? Seletus ilmub "Kr.Kaitsja" nr.6 ja kõlab: Kuninga nimi oli Jehova ja rahvast kutsuti Jsrael (Kr.K.15, 38-40). Siis tuuakse õige seletuse saatjate nimekiri (seekord 10) ja kingitus määratakse liisu läbi.

Nüüd veel mõni sõna kuukirja sisukorra kohta. Algu- ses on mitu hingekosutavat pala; kirja seletus, jutlusi; siis "Mõndasugust" mitmesuguste teadetega: Met~~h~~odisti kirikust, väljakaevamistest Egyptusest, Babyloonias, Palestiinas, imedest, headest ja halbadeist sündmustest ilmas, ikka moraaliga lõpuks; siis "Kirjakast" vastus- tega sissesaadetud küsimuste peale; siis jutt, mis ena- masti mitmest lehest läbi käib, sisuga, nagu see vai- muliku lehe kohane. Siis juba nimetatud mõistatus ja siis mõned kuulutused. Peaaegu terve kuukiri on kir- jutatud toimetaja M.Priko~~s~~ki poolt, vähemalt ei ole palju millalgi tööde all teise nime. 1921.aastast

Kristlik Kaitsja

Õestimaa Piiskopliku Methodisti koguduse kuukiri.

Ilmub Kuressaares 1 kord kuus

Toimetaja:

Kuressaares, uus tän. 53.

Kirjade aadress:

M. Priit, Kuressaares.

Tellimise hind:

Aastas postiga 86 marka

Pooles a. 45 "

Aastas postita 74 "

Pooles a. 40 "

Ühtik number 8 marka.

Wastutaw toimetaja ja
väljaandja

Martin Priit

Nr. 9.

Kolmas aastakäik

Mihkli-kun 1922

"Kristlik Kaitsja" M. Priit: toimetusel.

Maailm on minu
kihelkond,

Joh. ew 3, 16

hingesiid päästa
mu elukutse.

J. Wesley.

Kristlik Kaitsja

1 Tess. 5, 21.

Katsuge kõik läbi ja
pidage kinni, mis hea on.

Laul 119, 105

Sinu sõna on mu jalale
lambiks ja walguseks mu jalatee peal

Nr 10

Oktoobri-kun 1924

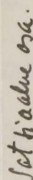
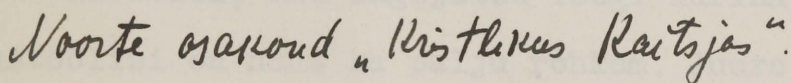
5. aasta

"Kristlik Kaitsja" H. Sõte ja F. Tombo toimetusel.

peale on kuukirjas ka eest-palve osa, kus mõni koguduse liige palub vendade eest-palvet ja juuni kuust 1923.aastast peale ilmuvad "Pühapäeva kooli õpitükid", siin on iga pühapäeva jaoks pühapäeva koolidele tehest määratud ja selle teem nimetatud. Samast numbrist peale hakkavad ka "igapäevased piibli lugemise kohad" ilmuma, - on tekstid määratud iga päeva jaoks.

"
Uhe puuduse peale ei saa tähelpanu pööramata jätta, mis küll üsna väline on. Nimelt on õige rohkesti ortograafia ja keele vigu. Nii kirjutatakse näituseks: Jesus, Josep, mittu, teatsid, varsi, naertud, leitsid, kergemeelse, töömes, isi, luhvt, knappus, studentid. Kuid, nagu öeldud, on see puht väline puudus, mis vist ka "Kristliku Kaitsja" lugejaid palju ei eksita. Sisu on välimusest igatahes parem.

Septembri kuust 1923.aastast peale ilmub "Kristlik Kaitsja" Tallinnas, vastutav toimetaja F.Tombo ja tegelik toimetaja ja väljaandja Ameerika Piiskopliku Methodisti kiriku kirjandustoimkonna volitusel H.Söte. M.Prikaski on vabastanud sellest tööst Kovno aastakonverents 1-5 augustini 1923.aastal, sest ta on palju

Kultur as a.
Kal. 6, 14.

Piiskopliku Metodisti Kiriku
"Epworth League'i" märk. Neli
märki osa vastavad nelja pea tege-
vusharule ühingu, nimelt: naiselise,
sotsiaalse, kultuuri ja maailma mis-
te. Iga märki kantakse ka riimast.
Võrre tegemise osavõtjate vabadusriist,
maadud. Nooruse elu, põud ja õnnistus
a pika armastus.

tööd olles Eesti Piiskopliku Methodisti Kiriku superend ^{diab}
Ei või öelda, et kuukiri sisuliselt selle läbi ^{paige} võitnud ^{veste.}
oleks. Väliselt küll. Ta hakkab ilmuma suuremas kaustas,
paremal paberil, rohkem kaunistatult. "Uks külg on vahest
parem - on vähem õigekirjutuse vigu ja kirjutatakse üle-
^{Wob olla, on wad, mis wad wad ettetuhwadija trükkijate arwile}
^{kirjutada} üldse moodsamas keeles. Armastatakse ka võõrakeelseid
sõnu tarvitada, mis lugejates isegi nurinat äratav.
Kaastöölisi on nüüd ka palju rohkem. Juure tuleb ka
noorte osakond "Koidutäht", mis noorsoole tahab teenäi-
tajaks olla. Väljaandjad on nüüd ^{hulga energilisemad} ^{tuurwad} nooremad ja sellega võib
^{kuurija luum} ~~vahest seletada~~ rahutumat ja sallimatumat vaimu, mis
~~nüüd näib mõjule peasevat.~~ Vaen ja hukkamõistmine näikse
enam sihitud olevat liberaalse voolu vastu ^{Ev.-Luter}
kirikus. Tooksin paar näitust. "Surm ja vale" - selle peal-
kirja all ilmub "Kristlik Kaitsja" Nr.5.1924. järgmise =
sisuline jutustus. Põrgus oli nõukogu istang lõppenad
ja kõik olid väga rahul, sest surm ja vale olid oma kes-
kel lepingu teinud, mis häid tagajärgi pidi andma. Siis
järgneb, kuidas see leping maa peal teostatakse. Kaupmees
Vanauskmata, kes kiriku eestseisuse liige on, jääb

klubist tulles äkitselt haigeks ja sureb, ilma et ta pööraks, sest kui Jumal ühe saadiku saadab, kes teda veel peasta püüaks, ei lasta teda haige juurdegi, öeldes: misniisugune studeerimata ka usust teab, küllap see ikka üks sektant on." Kadunu lesk saab palju kaastundmuse avalduse telegramme, kus teda trööstitakse sellega, et ta mees nüüd paradiisis on. Kui poeg õpetajat matma kutsub ja vabandab, et isa viimasel ajal ei ole saanud kirikus käia, sest jalad olnud haiged, siis ütleb õpetaja: "Ah, ega see nii tühtis polegi, et igakord sinna peaks tulema, võib ju ka vahest kodus olla; pealegi on teie isa, kui tubli seltskonnamees meile ikka suureks auks olnud." Ka seda, et tühja ilmalusti selts ja Kristust salgaja ühing matusele tulevad, peab õpetaja, kes matuse eest ettemaksetud raha käes keerab, auasjaks ja ei mõtlegi selle vastu olla. Matuse päeval on pidulikult mustas riietatud leinaseltskonnas ka "vana valelik" ja tunneb suurt rõõmu kogu matusetalitusest, kallab "uimastavat surmajooki" õpetaja südamesse ja see peab liigutava kõne, kuidas kaupmees Vanauskmata head võitlust võidelnud,

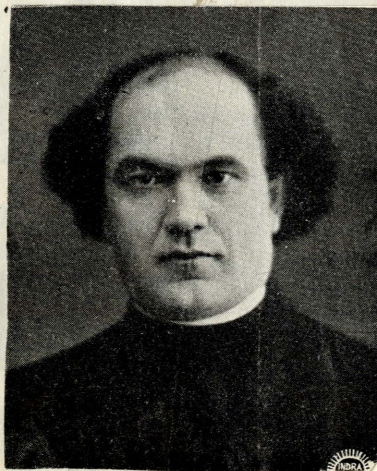
kuidas ta alati valmis olnud kirikule oma abi pakkuma, kui sektandid oma ümberpööramise jutlustega teda eksitasid. Siis trööstib ta leinajaid, et nad varsti oma lahkunut venda näevad aukrooniga peas ja kahtleb, kas põrgut üleüldse on. Kõigist sellest on "äraneetul" hea meel, ja ta laulab matuse talituse juures tenorit kaasa ja leiab, et leping valega oli hästi õnnestanud, sest paremat evangeeliumi ei võidagi enam pakkuda tema meelest. Teine jutustus (Kr.Kaitsja 7.1924) "Uks pühapäeva hommik" jutustab, kuidas ühes ilusas keskaja kirikus, kus pildid ja salmid seina ilustavad, õpetaja Liberaal-jumala-teenistust peab. Paale liturgia astub sisse kurat, sest liturgias on mõndagi, mis talle ei meeldi, ja laulab jälle nii agaralt tenorit, et ta kõrval istuja proua teda kui usk~~likku~~ ristiniimest oma pojale, kes kirikus laulda ei julge, sest see ei olewat mähe kohane, eeskujuks mõt~~leb~~ seada. Järgneb õpetaja jutlus, mis kuradile väga meeldib. Ka mõjuga, mida jutlus rahva paale avaldab, on ta väga rahul, sest see on usumäratsejate vastane. Kui köster kiriku ust lukku pani, kuulis ta korraga imelikku

häält kirikust - see oli püha vaim, kes kurvalt sealt
kirikust ära läks.

Aga ka väga paljulilusatatoid leidub lehes, iseäranis
kui see on tõlgitud mõnest teisest ^{kirika muudat näit. Russ. Noortel vanadus Karmat aega 900st. 1900st.} Piiskoppiku Metodisti
kiriku häälekandjast, mida Dr. Simons 150 ümber ütleb ole-
vat (Kr. Kaitsja 9, 1923). Nendest on kõige vanem asuta-
tud umbes saja aasta eest Ameerikas "The Christian Advo-
cate" on ta nimi ja kõige noorem leedukeelne, asutatud
1923. aastal.

Oktoobri kuust 1924a. peale hakkab ilmuma Riias
"Balti ja Slaavi misjoni konverentsi" Vene häälekandja
"Hristianski Pobornik", mille väljaandja Dr. Simons ja
toimetajad H. Salmi ja W. Rafalovsky. Tema on õieti Balti
väljaanne juba 1909. aastast saadik ilmuvast "Hristianski
Pobornikust", millest siin kohal mõni sõna. Viimane ilmus

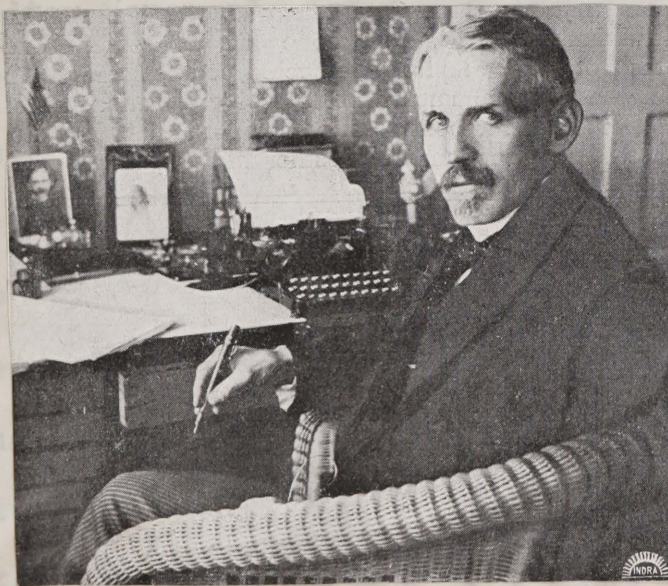
Wladimir Rafalowsky on õp-
pime Wasmuika Akadeemias
Graeca-Katoliku usu frustriis,
on siis Jousallenne haavakir-
vus aratundmisele tulnud, et
ta suure usk on aland eba-
pinnala teemine ja tw.

W. Rafalowsky. 172

Luteri usku astunud. Aga
ka see kirik ei rahuldunud
teda ja ta läis pärast
seda, kui ta metodistidega
neude seminaris Frankfurtis
Wasseri ääres tutvus
ära metodistidega.

Peterburis samuti Dr. Simonsi ja H. Salmi toimetusel ja oli selleaegse Vene ja Soome misjoni konverentsi häälekandja, sellepärast leiame temas teateid ka met/odistlise töö üle meie maal, - ta on ühtlasi ka Eesti alal asuva met/odisti kiriku häälekandja. See on tõsi- ne usuline kuukiri, millel samad sihid nagu seda kõi- gil "Kristlikudel Kaitsjatel" Piiskoplikus Met/odisti kirikus, kuid ta on parem, kui eesti/keelne "Kristlik Kaitsja", tal näikse olevat enam arenenud toimetajad ja kaastöölised. Enamlaste valitsuse ajal tulid ta toi- metajad Peterburist ära ja ta on kuni viimase ajani Soomes ilmunud, olles sellega vene keelt kõnelevatele met/odistidele juhiks Soomes, Eestis, Lätis ja Leedus,

Ujalmar Palmi. 173

kui ka Venemaal. Nüüd on otsustatud, et "Hristianski Pobornik" peab ilmuma jälle Peterbutis (Leningradis) *(praelegium u. ilmu ta wäl mitte, sest Wenemaal ei oleks sa lubatud)* ja sellepärast on piiririikides Vene met~~h~~odistide jaoks üleval nimetatud uus "Hristianski Pobornik" ilmuma hakanud. Ta seisab samal alusel, kui ta vanem vene nimekaim ja töötab saada ka muidu tema väärilisena.

Et Ameerika Piiskopliku Meth~~h~~odisti kirikut tutvustada tööga, mis Balti riikides tehakse, selleks annab Dr. Simons välja, nagu ta selle sarnast juba warem Venemaal tegi, veerandaastas korra ilmuvat Bulletin, mis hakkas ilmuma aprillis 1924. Tema esimene num~~h~~er kandis selleaegse misjoni konverentsi ulatuse järele nimetust

"Methodism in Russia, Latvia, Lithuania and Estonia -
Meth~~h~~odism Venemaal, Latvias, Leedus ja Eestis.

Kuid juba järgmine nummer, mis ilmus oktoobris 1924 (vahele on jäänud üks nummer muutuste pärast misjoni konverentsi ringkonnas), kannab jällegi nime vastavalt misjoni konverentsi uue nimetusele "Baltic and Slavic Bulletin of the Methodist Episcopal Church in Latvia, Lithuania and Estonia." Tema otstarb on, nagu juba nimetatud, tutvustada laialt inglise keelt kõnelejaid hulkasi nimetatud misjoni ala tööga, ja nende huvi

äratada selle töö vastu ja selle tõttu muidugi ka materiaalselt abi saada.

Sellega oleks siis kõik ~~met~~^{metodisti} ajakirjad, millel Eesti kirikuga ühendust, nimetatud. Nimetan siin veel raamatud, mida Piiskoplik Metodisti kirik on eesti keeles välja andnud: [1) Käsiraamatuke Piiskopliku Methodist Kiriku prooviliikmetele ja neile, kes selleks soovivad saada. Kokkuseadnud Piiskop William Burt, D.D. - Peterburis 1911 tõlgituna ilmunud. 2) Lühikene juhatus jutlustamise üle, M. Priksk. 1915. 3) Piiskopliku Metodisti kiriku Katekismus D.W. Burt. Eesti keelde M. Priksk. 1920. Samal 1920. aastal on trükist ilmunud: 4) rida juttusi: Meie lapsed, Puhastaja, Meelsespea, Suremise läbi iseenesest lahti, ja 5) broshüürid: Armastus, Koduta, Eksitus, Jumalasalgaajate koosolekul. Praegu on trükis juba nimetatud 6) „Piiskopliku Metodisti Kiriku Lauluraamat“ ja 7) P.M. Kiriku kodakord. See oleks terve Eesti Piiskopliku Metodisti kiriku kirjandus, nii palju, kui ma tean.

Kui muljest kõnelda, mis Piiskoplik Metodisti kirik
Eestis minu peale on jätnud, siis pean ütlema, see on
üldiselt häa. Igal pool ollakse väga sõbralik, vastu-
tulelik igas suhtes. Kiriku liikmete vahel näikse va-
litsevat tõsine vennalikkus ja ka õpetajad näikse ole-
vat tõsised sõbrad ja karjased oma kogudusele. Nagu
õeldud ei või praeguse Metodisti õpetajate hariduslise
seisukorraga küll mitte rahul olla, aga on märgata vä-
he edu ka selles suhtes paremuse poole. Üks asi näib
aga küll neil kõigil ühine olevat, see on sügav tõsidus
ja vastutuse tunne oma töö juures. Ka Metodisti kiriku
liikmetel on tõsine püüe olla täielikult ristiinimesed,
nii et see igas teos väljenduks. Kas see kiriku laiene-
mise juures nõnda edasi jääb, on küsitav, juba on kuul-
da, et Saaremaal, kus kõige suurem ja vanem kogudus,
hakkab maad võtma leigus ja muud pahed. Ei saa salata,
et Metodisti kirik töötab praegu agaralt mitmel alal -
iseäranis nooruse seas, sest noorusest kasvab välja
tulev põlv. Sealjuures on põhimõte maksmas, et on
tarvis noori viia Kristuse lunastuse töö äratundmisele,

teha neist elavaid kristlasi, ükskõik missugusesse protestantlikku kiriku nad ka ei kuuluks, kuid tegelikult on iga üks ikka enesele kõige ligem ja nii ei suudeta jääda sellele alusele. Teiselt poolt on ka kõik Metodisti kiriku ettevõtted kõige lähemas ühenduses kirikuga - nad peavad kiriku otsekoheses teenistuses olema, nii et raske on kõrvale jätta oma kirikut. Samuti on lugu ka sallivusega teiste kirikute, iseäranis Ew.-Luteri kiriku vastu. "Uhelt poolt toonitakse, et Wesley'd on just Luteri kirjatööde mõjul pöördunud, austatakse teda kui suurt reformaatori - kõneldakse, et Ew.-Luteri ja Metodisti kiriku õpetuse vahel ei ole olulist vahet, aga sealsamas tuuakse ette, et õigel usklikul on raske olla Ew.-Luteri koguduse liige, et seal ei ole vaimlist osa-
saamist peale mõne tõsiselt kristliku ühingu, kes ise-
keskis koonduvad, nagu seda on „Sinine Rist“. Muidugi võib sarnane vaade mitmet moodi väljendatud saada, iseäranis Eesti Metodisti õpetajate äärmiselt mitmekesise hariduslise tasapinna juures. "Uhte armastavad nad heameelega esile tuua ja see on, et kus Metodisti kirik oma tegevus^t algab, seal ka teised kirikud palju agara-

malt tööle hakkavad. Et isegi Ew.-Luteri kirik seal oma liikmetele piiblitunnid sisse seab, noorust hakkab organisserima ja muud selle sarnast. Kui see nü oleks, siis oleks sellega üksi juba Piiskoplik Metodisti kirik häid tagajärgi saavutanud meie maal.

Missugusel otsusehel tagajärjed ja tulevik Piiskoplikul Metodisti kiriku tööl bestis olema saavad, selle üle oleks wähest wäl liiga wana otsustada. Kuid nü wõrra, kui neil on tõsine meendumus oma töö tarwilikkusest, nii wõrra, kui nad teevad oma tööd juhitult Jumala taht-
musest ja sellepärast, et nad teinud ei wõi - ei saa ka tagajärjed pöörduma, sest: Kui ussonane nõu ja see töö on inimestest, siis läheb see tühja, aga kui see on Jumalast, siis teie ei wõi seda mitte tühjaks teha (Act. 538^b ja 59^a).

Met. Kriken
 Alse wœtend
 roht, lma
 weel jistus-
 wœtars. □

41.

42

43

